लुम्बिनी प्रदेश सभा बैठक: उपस्थिति, छलफलका एजेण्डा र निर्णय

लुम्बिनी प्रदेश सभा बैठक : उपस्थिति, छलफलका एजेण्डा र निर्णयहरु

लेखन	:	तिलक पाठक, किरण कौशल र कृष्ण पोखरेल
भाषा सम्पादन	:	गोपाल प्रसाद बस्याल
व्यवस्थापन	:	प्रतिमा थापा
प्रकाशन मिति	:	२०८१ वैशाख

पाल्पा विकास केन्द्र
तानसेन नगरपालिका-२, पाल्पा
फोनः ०७५-५२२०९९
इमेल : info@nitipatro.com, palpatdc.dov@gmail.com
बेभः www.nitipatro.com

CC BY NC

यो पुस्तक ओपन सोसाइटी फाउन्डेसनको सहयोगमा तयार पारिएको हो। लुम्बिनी प्रदेश दोस्रो प्रदेशसभाको पहिलो, दोस्रो र तेस्रो अधिवेशनमा भएका ३८ वटा बैठकमा प्रदेश सभा सदस्यहरुको उपस्थितीको विश्लेषण गर्दै ती बैठकहरुमा के कस्ता विषयमा छलफल एवं निर्णय भए ? प्रदेश सभा सदस्यहरुले के कस्ता धारणाहरु राखे ? भन्ने विषय उल्लेख गरिएको छ।

बौद्धिक तथा शैक्षिक प्रयोजनार्थ स्रोत खुलाइ यसका अंश उपयोग गर्न सकिनेछ। यसमा गरिएको विश्लेषण, टिप्पणी र सुझाव पाल्पा विकास केन्द्रको हो। त्यसमा ओपन सोसाइटी फाउन्डेसन सहमत नहुन सक्छ।

विषयसूची

लुम्बिनी प्रदेशसभा र दलीय प्रतिनिधित्व	५
सांसदहरूको उपस्थिति अवस्था	६
(क) पहिलो अधिवेशन	११-२०
(ख) दोस्रो अधिवेशन	२१-३८
(ग) तेस्रो अधिवेशन	३९-४०
अनुसुचीहरू	४१-४५

तालिकासूची

तालिका १ : कुन दलको प्रतिनिधित्व कस्तो ?	५
तालिका २: लुम्बिनी प्रदेश सभा बैठकमा उपस्थिति प्रदेश सभा सदस्यहरूको विवरण	७
तालिका ३: लुम्बिनी प्रदेश सभा बैठकमा उपस्थिति प्रदेश सभा सदस्यहरूको विवरण	८
तालिका ४ : पहिलो अधिवेशनको वैठक र समयावधि	११
तालिका ५: दोस्रो अधिवेशनको वैठक र समयावधि	२१
तालिका ६ : लुम्बिनी प्रदेश मन्त्रिपरिषद्को कार्यविभाजन	२२
तालिका ७ : लुम्बिनी प्रदेश सभाका समितिहरू र त्यसमा रहेका प्रदेश सदस्यहरू	३२
तालिका ८ : तेस्रो अधिवेशनको वैठक र समयावधि	३९

पृष्ठभूमि

लुम्बिनी प्रदेशसभा र दलीय प्रतिनिधित्व

लुम्बिनी प्रदेशसभा ८७ सदस्यीय रहेको छ जसमा प्रत्यक्षतर्फका ५२ र समानुपातिकतर्फका ३५ सदस्य रहेका छन् । प्रदेशसभामा एमाले प्रत्यक्षतर्फ १८ र समानुपातिकतर्फ ११ गरी २९ स्थानसहित सबैभन्दा ठुलो दल छ भने नेपाली कांग्रेस पनि झण्डै बरावरीको हैसियतमा २७ सदस्य (प्रत्यक्षतर्फ १७ र समानुपातिकतर्फ १०) सहित दोस्रो ठुलो दलको रुपमा रहेको छ । प्रदेश सभामा तेस्रो ठुलो दल रहेको माओवादी केन्द्रबाट ७ जना प्रत्यक्ष र ५ समानुपातिक गरी ११ जना सदस्य रहेका छन् । राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा) र नागरिक उन्मुक्ति पार्टी (नाउपा) को बरावरी ४/४ जना सदस्य रहेका छन् जसमा दुवै पार्टीको प्रत्यक्ष र समानुपातिकतर्फ पनि बरावरी अर्थात् २/२ जना सदस्य रहेका छन् । त्यस्तै लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी (लोसपा), जनता समाजवादी पार्टी (जसपा) र जनमत पार्टीको हैसियत पनि प्रदेशसभामा बरावरी अर्थात् ३/३ जना सदस्य रहेका छन् । लोसपा र जसपाको प्रत्यक्षतर्फ २/२ स्थान र समानुपातिकतर्फ १/१ स्थान रहेको छ भने जनमत पार्टीको प्रत्यक्षतर्फ १ र समानुपातिकतर्फ २ स्थान रहेको छ । प्रदेशसभामा नेकपा (एस) र राष्ट्रिय जनमोर्चाको हैसियत पनि बरावरी अथार्त् १/१ स्थान रहेको छ । दुवै पार्टीले समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीमार्फत प्रदेशसभामा प्रतिनिधित्व गरेका हुन् । प्रदेशसभामा स्वतन्त्र हैसियतमा विजयी हुने सदस्यको संख्या १ रहेको छ ।

तालिका १ : कुन दलको प्रतिनिधित्व कस्तो ?

पार्टी	प्रत्यक्ष सांसद संख्या	समानुपातिक	जम्मा
एमाले	१८	११	२९
नेपाली कांग्रेस	१७	१०	२७
माओवादी केन्द्र	७	४	११
राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२	२	४
नागरिक उन्मुक्ति	२	२	४
लोकतान्त्रिक समाजवादी	२	१	३
जनता समाजवादी पार्टी	२	१	३
जनमत पाटी	१	२	३
नेकपा (एस)	०	१	१
राष्ट्रिय जनमोर्चा	०	१	१
स्वतन्त्र	१	०	१
जम्मा	५२	३५	८७

भाग १

सांसदहरुको उपस्थिति अवस्था

(क) ९० प्रतिशतभन्दा बढी उपस्थित सदस्य ३२ जना

लुम्बिनी प्रदेशसभाको पहिलो, दोस्रो र तेस्रो अधिवेशनमा जम्मा ३८ वैठक भए जसमा शतप्रतिशत उपस्थित हुने प्रदेशसभा सदस्यको संख्या ८ रहेको छ। शत प्रतिशत उपस्थित हुने प्रदेशसभा सदस्यहरुमा इन्द्र कुमारी गहतराज, सिता शर्मा (एमाले), भुवनेश्वर चौधरी, शुशिला बादी (नेपाली कांग्रेस), यम बहादुर नेपाली सार्की (माओवादी केन्द्र), भगवती अधिकारी (नेकपा एस) र खड्ग बस्नेत (स्वतन्त्र) रहेका छन्। सभामुख तुलाराम घर्ती पनि शत प्रतिशत वैठकमा उपस्थित छन्।

त्यस्तै ९७.३६ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित हुने प्रदेशसभा सदस्य ६ जना रहेका छन् जसमा तुलसी प्रसाद चौधरी, राजु प्रसाद श्रेष्ठ, शान्ती लोध (एमाले), अम्बिका काफ्ले (जसपा), मेनुका खाँड के.सी.(राप्रपा), हेमा बेल्बासे के.सी.(लोसपा) रहेका छन्। ११ जना प्रदेशसभा सदस्य ९४.७३ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित भएका छन्। यसरी उपस्थित हुनेहरुमा खेम बहादुर सारु, नवराज लामिछाने, भोज प्रसाद श्रेष्ठ, रत्न बहादुर खत्री (एमाले) जमुना ढकाल, माया पुन, लोकी कुमारी वि.क. (नेपाली कांग्रेस), धन बहादर मास्की, मिना बुढा मगर (माओवादी केन्द्र), धर्म बहादुर चौधरी (नाउपा), तारा थापा (राष्ट्रिय जनमोर्चा) रहेका छन्।

त्यसैगरी ९२.१० प्रतिशत वैठकमा उपस्थित हुने प्रदेशसभा सदस्यको संख्या चाहिं ७ जना रहेको छ जसमा अर्जुन कुमार के.सी., चिन्तामणी पाण्डे, डिल्लीराज भुसाल, दिनेश पन्थी, बसन्ती न्यौपाने (एमाले) निर्मला देवी थारु चौधरी (नाउपा),सन्तोष कुमार पाण्डेय (लोसपा) रहेका छन्। यस हिसावले ***९० प्रतिशतभन्दा बढी वैठकमा उपस्थित हुने सदस्यहरुको संख्या ३२ रहेको छ जुन कुल प्रदेशसभाको सदस्य संख्याको ३६.७८ प्रतिशत हुन आउँछ। यसरी एक तिहाईभन्दा बढी प्रदेशसभा सदस्यहरुको उपस्थिती ९० प्रतिशतभन्दा बढी हुनुलाई सकारात्मक रुपमा लिन सकिन्छ।***

(ख) ८०-९० प्रतिशत वैठकमा २५ सदस्य

प्रदेशसभाको ८९.४७ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित हुने प्रदेशसभा सदस्य ७ जना रहेका छन् जसमा चेतनारायण आचार्य (एमाले), देवी प्रसाद चौधरी, निमा गिरी, विश्वप्रेम पाठक (नेपाली कांग्रेस), जोख बहादुर महरा, दिल कुमारी बुढा (माओवादी केन्द्र), राजकुमार चौधरी (नाउपा) रहेका छन्। त्यस्तै अर्को ७ जना प्रदेशसभा सदस्यहरु ८६.८४ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित भएका छन्। यी प्रदेशसभा सदस्यहरुमा रेखा कुमारी शर्मा (एमाले), धन लक्ष्मी श्रेष्ठ, बादशाह कुर्मी (नेपाली कांग्रेस), कृष्ण कुश्मा थारु, कृष्णा के.सी. (माओवादी केन्द्र), चन्द्रकेश गुप्ता (जनमत), भण्डारी लाल अहिर (जसपा) रहेका छन्।

प्रदेशसभाको ८४.२१ प्रतिशत वैठकमा सहभागी हुने सदस्यहरुको संख्या ८ रहेको छ जसमा दुर्गा प्रसाद चौधरी, भगवती कुमारी थरुनी, बिष्णु प्रसाद पन्थी, यमुना रोका तामाङ (एमाले), जन्मजय तिमिल्सिना, मालती सोडारी, राजु खनाल (नेपाली कांग्रेस), सुरुल पुन (माओवादी केन्द्र) रहेका छन्। त्यस्तै ३ जना प्रदेशसभा सदस्य चाहिं ८१.५७ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित भएका छन्। यी प्रदेशसभा सदस्यहरुमा सन्जु कुमारी चौधरी, सुधाकर पाण्डेय (नेपाली कांग्रेस), मिना कुमारी श्रेष्ठ (राप्रपा) रहेका छन्। यसरी ***८० देखि ९० प्रतिशतसम्म बैठकमा सहभागी हुने प्रदेशसभा सदस्यहरुको संख्या २५ रहेको छ जुन प्रदेशसभाको सदस्य संख्याको २८.७३ प्रतिशत हो।***

(ग) ७०-८० प्रतिशत वैठकमा १५ जना

प्रदेशसभाको ७८.९४ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित हुने सदस्यहरुको संख्या ५ जना रहेको छ जसमा जानकी न्यौपाने, रामजी प्रसाद घिमिरे (एमाले), धन बहादुर के.सी.(नेपाली कांग्रेस), दिपेन्द्र कुमार पुन मगर (माओवादी केन्द्र), जानकी प्रसाद यादव (राप्रपा) रहेका छन्। त्यस्तै अर्को ५ जना सदस्य चाहिं ७६.३१ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित भएका छन्। यी प्रदेशसभा सदस्यहरूमा तुल्सीराम शर्मा (एमाले), प्रचण्ड बिक्रम न्यौपाने, मिना कुमारी बोहरा, बसी उद्दीन खाँ, विर बहादुर राना (नेपाली कांग्रेस) रहेका छन्। ३ जना प्रदेशसभा सदस्य ७३.६८ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित भएका छन् जसमा लिला गिरी (एमाले), इन्द्रजीत थारु (माओवादी केन्द्र), कन्हैया बनिया (लोसपा) रहेका छन्। त्यस्तै २ जना सदस्य भने ७१.०७ प्रतिशत वैठकमा उपस्थित भएका छन्। यी प्रदेशसभा सदस्यहरूमा बैजनाथ कलवार (नेपाली कांग्रेस), नरमाया ढकाल (नाउपा) रहेका छन्। यसरी ***७० देखि ८० प्रतिशत प्रदेशसभा वैठकमा सहभागी हुने प्रदेशसभा सदस्यहरुको संख्या १५ जना रहेको छ जुन प्रदेशसभाको कुल सदस्य संख्याको १७.२४ प्रतिशत हुन आउँछ।***

(घ) ६0-७0 प्रतिशत बैठकमा ८ सदस्य

प्रदेशसभाको ६८.४२ प्रतिशत बैठकमा उपस्थित हुने प्रदेशसभा सदस्य ५ जना रहेका छन् जसमा सरिता पुन (एमाले), अब्दुल रजाक गद्दी, डिल्ली बहादुर चौधरी, धनेन्द्र कार्की (नेपाली कांग्रेस), आशिष कुमार चौधरी (राप्रपा) हुन्। त्यस्तै २ जना सदस्य ६३.१५ प्रतिशत बैठकमा उपस्थित छन्। यी प्रदेशसभा सदस्यहरुमा देवप्रसाद कलवार (नेपाली कांग्रेस), सुमन शर्मा रायमाझी (जनमत) रहेका छन्। प्रदेशसभाको १ जना सदस्य सरोज थापा (नेपाली कांग्रेस) ६०.५२ प्रतिशत बैठकमा उपस्थित भएका छन्। यसरी ***६० देखी ७० प्रतिशत बैठकमा उपस्थित प्रदेशसभा सदस्यहरुको संख्या ८ रहेको छ जुन प्रदेशसभाको ९.१९ प्रतिशत हो।***

(ङ) ५0-६0 प्रतिशत बैठकमा ६ सदस्य

एमालेका मधुसुदन शरण चौधरी कुर्मी र सायरा बानो ५५.२६ प्रतिशत बैठकमा उपस्थित भएका छन् भने एमालेका गिरधारीलाल न्यौपाने र जसपाका आदेश कमुार अग्रवाल चाहिं ५२.६३ प्रतिशत बैठकमा उपस्थित छन्। एमालेका भूमिश्वर ढकाल र नेपाली कांग्रेसका अनुराग खड्का चाहिं ५० प्रतिशत बैठकमा उपस्थित भएका छन्। यसरी ***५० देखी ६० प्रतिशत बैठकमा उपस्थित प्रदेशसभा सदस्यहरुको संख्या ६ रहेको छ जुन प्रदेशसभाको ६.८९ प्रतिशत हो।***

(च) ५0 प्रतिशतभन्दा कम उपस्थिती

प्रदेशसभाको बैठकमा ५० प्रतिशतभन्दा कम उपस्थित हुने जनमतकी गिता गुरुङ एक्लो भएकी छिन्। उनी कुल प्रदेशसभा बैठकको ४४.७३ प्रतिशत बैठकमा मात्रै उपस्थित भएकी हुन्। प्रदेशसभाको बैठकमा सबैभन्दा कम उपस्थित रहेको प्रदेशसभा सदस्य पनि गुरुङ नै हुन्।

तालिका ३: लुम्बिनी प्रदेश सभा बैठकमा उपस्थिति प्रदेश सभा सदस्यहरुको विवरण

प्रदेश सभा सदस्यको नाम	उपस्थिति (प्रतिशतमा)
इन्द्र कुमारी गहतराज, सिता शर्मा (एमाले), भुवनेश्वर चौधरी, शुशिला बादी (नेपाली कांग्रेस), तुलाराम घर्ती, यम बहादुर नेपाली सार्की (माओवादी केन्द्र), भगवती अधिकारी (नेकपा एस) र खड्ग बस्नेत (स्वतन्त्र)।	शत प्रतिशत
तुलसी प्रसाद चौधरी, राजु प्रसाद श्रेष्ठ, शान्ती लोध (एमाले), अम्बिका काफ्ले (जसपा) मेनुका खाँड के.सी.(राप्रपा), हेमा बेल्बासे के.सी.(लोसपा)।	९७.३६
खेम बहादुर सारु, नवराज लामिछाने,भोज प्रसाद श्रेष्ठ, रत्न बहादुर खत्री (एमाले) जमुना ढकाल, माया पुन, लोकी कुमारी वि.क. (नेपाली कांग्रेस), धन बहादर मास्की, मिना बुढा मगर (माओवादी केन्द्र), धर्म बहादुर चौधरी (नाउपा), तारा थापा (राष्ट्रिय जनमोर्चा)।	९४.७३
अर्जुन कुमार के.सी., चिन्तामणी पाण्डे, डिल्लीराज भुसाल, दिनेश पन्थी, बसन्ती न्यौपाने (एमाले) निर्मला देवी थारु चौधरी (नाउपा), सन्तोष कुमार पाण्डेय (लोसपा)।	९२.१०
चेत नारायण आचार्य (एमाले), देवी प्रसाद चौधरी, निमा गिरी, विश्वप्रेम पाठक (नेपाली कांग्रेस), जोख बहादुर महरा, दिल कुमारी बुढा (माओवादी केन्द्र), राजकुमार चौधरी (नाउपा)।	८९.४७
रेखा कुमारी शर्मा (एमाले), धन लक्ष्मी श्रेष्ठ, बादशाह कुर्मी (नेपाली कांग्रेस), कृष्ण कुश्मा थारु, कृष्णा के.सी (माओवादी केन्द्र), चन्द्रकेश गुप्ता (जनमत), भण्डारी लाल अहिर (जसपा)।	८६.८४
दुर्गा प्रसाद चौधरी, भगवती कुमारी थरुरी, बिष्णु प्रसाद पन्थी, यमुना रोका तामाङ (एमाले), जन्मजय तिमिल्सिना, मालती सोडारी, राजु खनाल (नेपाली कांग्रेस), सुरुल पुन (माओवादी केन्द्र)।	८४.२१
सन्जु कुमारी चौधरी, सुधाकर पाण्डेय (नेपाली कांग्रेस), मिना कुमारी श्रेष्ठ (राप्रपा)।	८१.५७
जानकी न्यौपाने, रामजी प्रसाद घिमिरे (एमाले), धन बहादुर के.सी.(नेपाली कांग्रेस), दिपेन्द्र कुमार पुन मगर (माओवादी केन्द्र), जानकी प्रसाद यादव (राप्रपा)।	७८.९४
तुल्सीराम शर्मा (एमाले), प्रचण्ड बिक्रम न्यौपाने, मिना कुमारी बोहरा, बसी उद्दीन खाँ, विर बहादुर राना (नेपाली कांग्रेस)।	७६.३१
लिला गिरी (एमाले), इन्द्रजीत थारु (माओवादी केन्द्र), कन्हैया बनिया (लोसपा)।	७३.६८
बैजनाथ कलवार (नेपाली कांग्रेस), नरमाया ढकाल (नाउपा)।	७१.०७

सरिता पुन (एमाले), अब्दुल रजाक गद्दी, डिल्ली बहादुर चौधरी, धनेन्द्र कार्की (नेपाली कांग्रेस), आशिष कुमार चौधरी (राप्रपा)।	६८.४२
देवप्रसाद कलवार(नेपाली कांग्रेस), सुमन शर्मा रायमाझी (जनमत)।	६३.१५
सरोज थापा (नेपाली कांग्रेस)।	६०.५२
मधुसुदन शरण चौधरी कुर्मी, सायरा बानो (एमाले)।	५५.२६
गिरधारीलाल न्यौपाने (एमाले), आदेश कुमार अग्रवाल (जसपा)।	५२.६३
भूमिश्वर ढकाल (एमाले), अनुराग खड्का (नेपाली कांग्रेस)।	५०
गिता गुरुङ्ग (जनमत)।	४४.७३

तालिका ३: लुम्बिनी प्रदेश सभा बैठकमा उपस्थिति प्रदेश सभा सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	राजनीतिक दल/जिम्मेवारी	प्रतिनिधित्व	पहिलो बैठक (बैठक संख्या-१०)	दोस्रो बैठक (बैठक संख्या-२५)	तेस्रो बैठक (बैठक संख्या-३)	जम्मा
१	इन्द्र कुमारी गहतराज	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१०	२५	३	३८
२	खड्ग बस्नेत	स्वतन्त्र	प्रत्यक्ष	१०	२५	३	३८
३	तुलाराम घर्ती	नेकपा माओवादी केन्द्र (सभामुख)	प्रत्यक्ष	१०	२५	३	३८
४	भगवती अधिकारी	नेकपा एकीकृत समाजवादी	समानुपातिक	१०	२५	३	३८
५	भुवनेश्वर चौधरी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१०	२५	३	३८
६	यम बहादुर नेपाली सार्की	नेकपा माओवादी केन्द्र	समानुपातिक	१०	२५	३	३८
७	शुशिला बादी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	२५	३	३८
८	सिता शर्मा	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१०	२५	३	३८
९	अम्बिका काफ्ले	जनता समाजवादी पार्टी/ प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१०	२४	३	३७
१०	तुलसी प्रसाद चौधरी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२४	३	३७
११	मेनुका खाँण के.सी.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (उपसभामुख)	समानुपातिक	९	२५	३	३७
१२	राजु प्रसाद श्रेष्ठ	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२४	३	३७
१३	शान्ती लोध	नेकपा एमाले	समानुपातिक	९	२५	३	३७
१४	हेमा बेल्बासे के.सी.	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी/ प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	९	२५	३	३७
१५	खेम बहादुर सारु	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२३	३	३६
१६	जमुना ढकाल	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	२३	३	३६
१७	तारा थापा	राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल	समानुपातिक	९	२४	३	३६
१८	धन बहादर मास्की	नेकपा माओवादी केन्द्र	प्रत्यक्ष	१०	२४	२	३६
१९	धर्म बहादुर चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी/ संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	१०	२३	३	३६
२०	नवराज लामिछाने	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२३	३	३६
२१	भोज प्रसाद श्रेष्ठ	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२४	२	३६
२२	माया पुन	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	२३	३	३६
२३	मिना बुढा मगर	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	१०	२३	३	३६
२४	रत्न बहादुर खत्री	नेकपा एमाले	समानुपातिक	९	२४	३	३६
२५	लोकी कुमारी वि.क.	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	९	२५	२	३६

२६	अर्जुन कुमार के.सी.	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२२	३	३५
२७	चिन्तामणी पाण्डे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१०	२३	२	३५
२८	डिल्लीराज भुसाल	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	८	२४	३	३५
२९	दिनेश पन्थी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	८	२४	३	३५
३०	निर्मला देवी थारु (चौधरी)	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी	समानुपातिक	१०	२२	३	३५
३१	बसन्ती न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१०	२२	३	३५
३२	सन्तोष कुमार पाण्डेय	लोकतान्त्रिक सामजवादी पार्टी/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	१०	२२	३	३५
३३	चेत नारायण आचार्य	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	८	२३	३	३४
३४	जोख बहादुर महरा	नेकपा माओवादी केन्द्र/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	७	२४	३	३४
३५	दिल कुमारी बुढा	नेकपा माओवादी केन्द्र	समानुपातिक	८	२३	३	३४
३६	देवी प्रसाद चौधरी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	८	२४	२	३४
३७	निमा गिरी	नेपाली कांग्रेस/सचेतक	समानुपातिक	९	२३	२	३४
३८	राजकुमार चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	८	२३	३	३४
३९	विश्व प्रेम पाठक	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	९	२४	१	३४
४०	कृष्ण कुश्मा थारु	नेकपा माओवादी/सचेतक	समानुपातिक	९	२१	३	३३
४१	कृष्णा के.सी.	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	१०	२०	३	३३
४२	चन्द्रकेश गुप्ता	जनमत पार्टी/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	१०	२३	०	३३
४३	धन लक्ष्मी श्रेष्ठ	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	२१	२	३३
४४	बादशाह कुर्मी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१०	२२	१	३३
४५	भण्डारी लाल अहिर	जनता समाजवादी पार्टी/संसदीय दलको नेता	समानुपातिक	९	२१	३	३३
४६	रेखा कुमारी शर्मा	नेकपा एमाले/सचेतक	समानुपातिक	१०	२०	३	३३
४७	जन्मजय तिमिल्सिना	नेपाली कांग्रेस/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	१०	२२	०	३२
४८	दुर्गा प्रसाद चौधरी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	९	२२	१	३२
४९	भगवती कुमारी थरुरी	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१०	२०	२	३२
५०	मालती सोडारी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	२२	०	३२
५१	यमुना रोका तामाङ	नेकपा माओवादी केन्द्र	समानुपातिक	१०	१९	३	३२
५२	राजु खनाल	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	८	२१	३	३२
५३	बिष्णु प्रसाद पन्थी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	९	२०	३	३२
५४	सुरुल पुन	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	९	२०	३	३२
५५	मिना कुमारी श्रेष्ठ	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	समानुपातिक	६	२२	३	३१
५६	सन्जु कुमारी चौधरी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	१९	२	३१
५७	सुधाकर पाण्डेय	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	९	२०	२	३१
५८	जानकी न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१०	१७	३	३०
५९	जनकी प्रसाद यादव	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	प्रत्यक्ष	८	२२	०	३०
६०	दिपेन्द्र कुमार पुन मगर	नेकपा माओवादी केन्द्र	प्रत्यक्ष	१०	१८	२	३०
६१	धन बहादुर के.सी.	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	९	२१	०	३०
६२	रामजी प्रसाद घिमिरे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	७	२०	३	३०

६३	तुल्सीराम शर्मा	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	७	२१	१	२९
६४	प्रचण्ड बिक्रम न्यौपाने	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	९	१९	१	२९
६५	मिना कुमारी बोहरा	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१०	१८	१	२९
६६	बसी उद्दीन खाँ	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१०	१८	१	२९
६७	विर बहादुर राना	नेपाली काँग्रेस	प्रत्यक्ष	८	२०	१	२९
६८	इन्द्रजीत थारु	नेकपा माओवादी केन्द्र/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	८	१७	३	२८
६९	कन्हैया बनिया	लोकतान्त्रिक समाजवादी	प्रत्यक्ष	९	१९	०	२८
७०	लिला गिरी	नेकपा एमाले/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	७	१८	३	२८
७१	नरमाया ढकाल	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी	समानुपातिक	७	१७	३	२७
७२	बैजनाथ कलवार	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१०	१६	१	२७
७३	अब्दुल रजाक गद्दी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१०	१४	२	२६
७४	आशिष कुमार चौधरी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	समानुपातिक	१०	१४	२	२६
७५	डिल्ली बहादुर चौधरी	नेपाली कांग्रेस/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	१०	१४	२	२६
७६	धनेन्द्र कार्की	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	९	१५	२	२६
७७	सरिता पुन	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१०	१३	३	२६
७८	देवप्रसाद कलवार	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१०	१३	१	२४
७९	सुमन शर्मा रायमाझी	जनमत पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	८	१३	३	२४
८०	सरोज थापा	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	७	१३	३	२३
८१	मधुसुदन शरण चौधरी कुर्मी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	६	१४	१	२१
८२	सायरा बानो	नेकपा एमाले	समानुपातिक	६	१३	२	२१
८३	आदेश कमुार अग्रवाल	जनता समाजवादी पार्टी	प्रत्यक्ष	८	११	१	२०
८४	गिरधारीलाल न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	९	८	३	२०
८५	अनुराग खड्का	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	७	१०	२	१९
८६	भूमिश्वर ढकाल	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	७	९	३	१९
८७	गिता गुरुङ्ग	जनमत पार्टी	समानुपातिक	७	९	१	१७

भाग ३

लुम्बिनी प्रदेश सभाको दोस्रो कार्यकालको २०८० फागुनसम्ममा तीनवटा अधिवेशन सम्पन्न भए। त्यसमध्ये पहिलो अधिवेशनमा १० वटा, दोस्रो अधिवेशनमा २५ वटा र तेस्रो अधिवेशनमा ३ वटा वैठक सम्पन्न भए। यो खण्ड यी तीन अधिवेशनको वैठकमा के भए ? कसले के बोले ? भन्ने सम्बन्धमा केन्द्रित र सीमीत छ।

(क) पहिलो अधिवेशन

लुम्बिनी प्रदेश सभाको पहिलो अधिवेशनमा १० वटा वैठक बसेको थियो जसमा १७ घण्टा ९ मिनेट छलफल भएको थियो। सबैभन्दा छोटो वैठक पहिलो रहेको थियो जुन ३१ मिनेट मात्रै बसेको थियो भने सबैभन्दा लामो वैठक चाहिं चौथो रहेको थियो जुन वैठक ३ घण्टा १४ मिनेट बसेको थियो।

तालिका ४ : पहिलो अधिवेशनको वैठक र समयावधि

मिति	बैठक	बैठक प्रारम्भ	बैठक सम्पन्न	बैठक बसेको समय
२०७९ पौष १८	पहिलो	१३:२५	१३:५६	३१ मिनेट
२०७९ पौष १८	दोस्रो	१४:५१	१५:३६	१ घण्टा २५ मिनेट
२०७९ माघ ०३	तेस्रो	१३:४३	१४:०४	१ घण्टा १ मिनेट
२०७९ माघ ०५	चौथो	१३:३७	१६:११	३ घण्टा १४ मिनेट
२०७९ माघ २०	पाँचौं	१३:२९	१५:४९	२ घण्टा २० मिनेट
२०७९ फागुन १७	छैठौं	१३:२०	१४:५९	१ घण्टा ३९ मिनेट
२०७९ चैत्र २०	सातौं	१३:३५	१५:३२	२ घण्टा ३७ मिनेट
२०७९ चैत्र २१	आठौं	११:२०	१२:५३	१ घण्टा ३३ मिनेट
२०८० वैशाख ११	नवौं	११:२४	१२:५०	१ घण्टा २६ मिनेट
२०८० वैशाख १९	दशौं	११:१७	१३:२५	२ घण्टा ८ मिनेट
			जम्मा समय	१७ घण्टा ९ मिनेट

पहिलो वैठक, २०७९ पौष १८ गते

ज्येष्ठ सदस्य डिल्लीराम भुसालको अध्यक्षतामा बसेको बैठकमा प्रदेश प्रमुखले पठाएको पत्र पढिएको थियो जसमा प्रदेश संरचनाको सार्थकता, प्रभावकारिताको पुनपुष्टिका साथै नागरिकमैत्री कानून निर्माण र प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी प्रदेशका नागरिकहरूको समृद्धि, सन्तुलित तथा दिगो विकास र सुशासन कायम गर्ने सन्दर्भमा प्रदेश सभा सदस्यहरूको भुमिका महत्वपूर्ण हुने उल्लेख थियो। वैठकलाई प्रदेश प्रमुख अमिक शेरचनले सम्बोधन गर्नुभएको थियो।

दोस्रो वैठक, २०७९ पौष १८ गते

प्रदेश सभाको कार्य सञ्चालनलाई नियमित, मर्यादित र सु-व्यवस्थित गराउन "लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९" सभाबाट पारित गरियो। बैठकमा दलको तर्फबाट लिला गिरी (नेकपा एमाले), डिल्ली बहादुर चौधरी (नेपाली कांग्रेस), जोख बहादुर महरा (नेकपा माओवादी केन्द्र), आशिष कुमार चौधरी (राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी), धर्म बहादुर चौधरी (नागरिक उन्मुक्ति पार्टी), भण्डारी लाल अहिर (जनता समाजवादी पार्टी), सन्तोष कुमार पाण्डेय (लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी), चन्द्रकेश गुप्ता (जनमत पार्टी), तारा थापा (राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल) र भगवती अधिकारी (नेकपा एकिकृत समाजवादी) ले शुभकामना मन्तब्य दिनुभएको थियो।

तेस्रो वैठक, २०७९ माघ ३ गते

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ७ को उपनियम (३) बमोजिम नेकपा माओवादी केन्द्रका प्रदेश सभा सदस्य तुलाराम घर्ती मगर लुम्बिनी प्रदेश सभाको सभामुख पदमा निर्विरोध निर्वाचित भएको घोषणा गरियो। घर्ती मगरलाई सभामुख पदमा निर्वाचित गरियोस् भनी

एमाले प्रदेश सभा सदस्य भूमिश्वर ढकालले राखेको प्रस्तावको समर्थन राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीका प्रदेश सभा सदस्य आशिष कुमार चौधरीले गर्नुभएको थियो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ७ को उपनियम (३) बमोजिम मेनुका खाँण के.सी. उपसभामुख पदमा निर्विरोध निर्वाचत हुनुभएको घोषणा गरियो। केसीलाई लुम्बिनी प्रदेश सभाको उपसभामुख निर्वाचित गरियोस् भन्ने प्रस्तावको प्रस्तावक इन्द्रजीत थारु र समर्थक चन्द्रकेश गुप्ता हुनुहुन्थ्यो।

बसीउद्दीन खाँ प्रस्तावक र राजु खनाल समर्थक भई विश्वप्रेम पाठकलाई उपसभामुखमा निर्वाचित गरियोस् भन्ने प्रस्ताव र नरमाया ढकाल प्रस्तावक र धर्म बहादुर चौधरी समर्थक भई निर्मला देवी थारु (चौधरी)लाई उपसभामुख पदमा निर्वाचित गरियोस् भन्ने २ वटा प्रस्तावहरु कार्यसूचीबाट हटाउन भनी दलको कार्यालयको तर्फबाट प्रदेश सभा सचिवालयमा पत्र दर्ता भएकाले उक्त दुवै प्रस्तावहरु फिर्ता भएको ठहर गरी केसीलाई उपसभामुखमा निर्विरोध निर्वाचित गरिएको थियो।

चौथो बैठक, २०७९ माघ ५ गते

नागरिक उन्मुक्ति पार्टी संसदीय दलका नेता धर्म बहादुर चौधरीले दलको तर्फबाट विशेष समयमा बोल्दै नागरिक उन्मुक्ति पार्टी जेलबाट जन्मिएको, देश संघीयतातर्फ जाँदै गर्दा भूमिपुत्र आदीवासी थारु जातिले पनि आवाज उठाउने क्रममा टिकापुरमा दुःखद् दुर्घटना घटेको र त्यसबाट भएको क्षतिप्रति आफूहरु अत्यन्तै दुःखी रहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो। संघीयतामा सबै समुदायलाई न्याय दिलाउँदै हामी भन्ने भावनाका साथ अगाडि बढ्नुपर्ने र नेपाली नागरिकले आफ्ना मागहरूलाई अनुमोदन गरी संसदमा समेत पठाइसकेकोले आफूहरु अत्यन्तै जिम्मेवार एवम् परिपक्व ढंगले अगाडि बढ्ने प्रण गर्नुका साथै टिकापुर घटना राजनीतिक घटना भएकाले विगत ५ वर्षदेखि जेलमा रहेका आफ्ना अगुवा नेतालाई निसर्त रिहाईको माग राख्नुभयो। सदनमा उपस्थित सम्पूर्ण माननीय सदस्यहरुको साथ र सहयोग रहने अपेक्षासहित त्यस दिनको सदन स्थगित गर्न सभामुखसमक्ष अपिल गर्नुभएको थियो।

नेपालको संविधानको धारा १८८ को उपधारा (१) तथा लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४५ को उपनियम (४) बमोजिम मुख्यमन्त्री लिला गिरीलाई आफुमाथि प्रदेश सभाको विश्वास छ भन्ने प्रस्ताव पेश गर्न अनुमति दिएसँगै गिरीले त्यस्तो प्रस्ताव राख्नुभएको थियो। मुख्यमन्त्री गिरीले उपस्थित सबै दलका माननीय सदस्यहरूलाई साझा समस्या र चुनौतीलाई सामना गर्न तथा ती चुनौतीकाबीचबाट आउने सम्भावनालाई स्थापित गरेर प्रदेशलाई समृद्ध बनाउने कुरामा हातेमालो गरेर अगाडि बढ्न र प्रदेश सभामा उठेका कतिपय विषयहरुलाई राजनीतिक हिसाबले सम्बोधन गर्न संघीय सरकारसँग संयुक्त रुपमा धारणा बनाएर अगाडि बढाउने विचार व्यक्त गर्नुभएको थियो। सबै पार्टीहरु यो प्रदेश सभामा एक ठाउँमा उभिनका लागि कुनै बाधा नभएको भन्दै आफ्नो नेतृत्वमा बनेको प्रदेश सरकारलाई समर्थन गर्न, यसको पक्षमा मतदान गर्न पनि उहाँले आग्रह गर्नुभयो।

मुख्यमन्त्री गिरीले राखेको यो प्रस्तावमाथि लुम्बिनी प्रदेशसभा नियमावली २०७९ को नियम १४५ को उपनियम (५) बमोजिम तारा थापा, सुमन शर्मा रायमाझी, अम्बिका काफ्ले, सन्तोष कुमार पाण्डेय, राजकुमार चौधरी, आशिष कुमार चौधरी, इन्द्रजीत थारु, डिल्ली बहादुर चौधरी र भुमिश्वर ढकाल गरी ९ जना प्रदेश सभा सदस्यले आफनो विचार ब्यक्त गर्नुभएको थियो। मुख्यमन्त्री गिरीको प्रस्तावको पक्षमा ५७ मत परेको र सो मत लुम्बिनी प्रदेश सभामा कायम रहेको कुल सदस्य संख्याको बहुमत भएकाले मुख्यमन्त्री लिला गिरीले पेश गरेको प्रस्ताव बहुमतले स्वीकृत भएको थियो।

पाँचौं बैठक, २०७९ माघ १० गते

नागरिक उन्मुक्ति पार्टी संसदीय दलका नेता धर्म बहादुर चौधरीलाई दलको तर्फबाट बोल्न बिशेष समय दिइएकोमा उहाँले सिता, गौतम बुद्ध र पृथ्वीनारायण शाह जन्मेको यो देशमा नागरिक उन्मुक्ति पार्टीले न्यायको मुद्दा लिएर अगाडि बढिरहेको तर रेशमलाल चौधरी, माननीय अरुण चौधरी लगायतका थारुलाई सम्झौता विपरित विभिन्न बाहनामा जेलमा राख्ने प्रयास भइरहेकाले यो कदमप्रति नागरिक उन्मुक्ति पार्टीको विरोध रहेको बताउनुभयो। उहाँले नेपाल सरकार र थारुहट संघर्ष समितिबीच भएको सहमतिपत्र सभासमक्ष पढेर पनि सुनाउनुभयो। सरकारको यस निर्णयप्रति बिमति जनाउँदै जबसम्म माननीय अरुण चौधरीलाई ससम्मान रिहाइ गरिन्न तबसम्म सदन चल्न नदिने ब्यहोरा समेत उहाँले जानकारी गराउनुभयो।

त्यस दिनको वैठकमा विशेष समय लिएर सम्बोधन गर्ने ११ जना प्रदेशसभा सदस्य हुनुहुन्थ्यो।

राजकुमार चौधरी : प्रदेश सभा सदस्य राजकुमार चौधरीले दश वर्षे जनयुद्ध र १९ दिने जनआन्दोलनपछि संविधान सभाद्वारा विभिन्न समुदायले पहिचानसहितको प्रदेश माग गर्ने क्रममा नेपाल सरकार शान्ति तथा पुनर्निर्माण मन्त्रालय र थारु संयुक्त संघर्ष समितिबीच दश बुँदे सम्झौता भएको

तर आज त्यो सम्झौतालाई नेपाल सरकारले उल्लंघन गर्दै माननीय अरुण चौधरीलाई प्रदेश प्रमुख, सभामुख र उपसभामुखको निर्वाचनमा मतदान गरिसकेपछि पक्राउ गरेकोप्रति आफ्नो पार्टीको विरोध रहेको जानकारी गराउनुभयो । बर्दिया र बाँके जिल्लामा पर्याप्त बजेटको माग गर्दै राष्ट्रिय भूमि आयोगमार्फत मुक्त कमैया र भूमिहिनहरूलाई व्यवस्थित बनाउन प्रदेश सरकारले विशेष ध्यान दिनुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो ।

भोज प्रसाद श्रेष्ठ : प्रदेश सभा सदस्य भोज प्रसाद श्रेष्ठले प्रदेश सरकार स्वभाविक रुपमा सुस्ताको क्षेत्रमा संवेदनशिल हुनुपर्ने बताउनुभयो । उहाँले प्रदेश सरकारमा निर्वाचित हुनुहुने माननीय मुख्यमन्त्री, मन्त्रीहरु र सभामुख सबैले दलगत स्वार्थभन्दा माथि उठेर बेथितिहरुको अन्त्य गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो । श्रेष्ठले संघीयतालाई सफल बनाउन मन्त्रालयको संख्या घटाउने, शासन व्यवस्थालाई मितव्ययी, पारदर्शी र जवाफदेही बनाउँदै जनमैत्री शासन व्यवस्था लागू गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

विष्णु प्रसाद पन्थी : प्रदेश सभा सदस्य विष्णु प्रसाद पन्थीले शून्यबाट शुरु भएको प्रदेश सभा पाँच वर्ष पछाडि आइपुग्दा यसले आधार टेकिसकेको र आगामी पाँच वर्षको समय प्रदेश सभाको लागि धेरै महत्वपूर्ण रहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो । उहाँले परिपक्व ढंगले कानून निर्माण हुनुपर्ने, फिनिसिङ्ग हुन बाँकी आयोजनाहरूलाई पूर्णता दिनुपर्ने, प्रदेशको मुख्य लाइफलाइन बर्दघाटदेखि चिसापानी सडक, बर्दघाटदेखि बुटवल र एमसीसीमार्फत निर्माण हुने सडक निर्माण गरिनुपर्ने, भौगोलिक र भावनात्मक एकता जोड्ने ठूला आयोजनामा बजेट विनियोजन गर्नुपर्ने र सेवाग्राहीलाई सहज र सर्वसुलभ तरिकाले सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

भुवनेश्वर चौधरी : प्रदेश सभा सदस्य भुवनेश्वर चौधरीले कानून निर्माण र यसको कार्यान्वयनमा सरकार गम्भीर हुनुपर्ने, रोजगारी सिर्जना, व्यवसायमूलक कृषिका लागि मल र बीउको उचित प्रबन्ध, प्राविधिक शिक्षामार्फत देशको आर्थिक अवस्थामा सुधारका साथै अपराधिक क्रियाकलापको कानूनी उपचार हुनुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो ।

आदेश कुमार अग्रवाल : प्रदेश सभा सदस्य आदेश कुमार अग्रवालले कोरोना र आर्थिक मन्दीका कारण विगत ३ वर्षदेखि व्यवसायीहरू अत्यन्तै मर्कामा रहेकाले बैंकहरूको मनोमानी ब्याज असुलीको नियन्त्रण, नेपालगञ्ज औद्योगिक क्षेत्र लगायत सुख्खा बन्दरगाह समयभित्रै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्ने, खुल्ला सिमानालाई व्यवस्थित गरी राजश्व चुहावट नियन्त्रण र कृषिप्रधान देश नेपालमा कृषिका लागि अपरिहार्य साधन टेक्टरमा लाग्ने कर घटाउनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

वैजनाथ कलवार : प्रदेश सभा सदस्य वैजनाथ कलवारले प्रदेशको आफ्नो शासन र आफ्नै प्रशासन हुनुपर्ने, प्रदेश प्रहरी ऐनको कार्यान्वयनका साथै प्रदेश निजामती सेवा ऐनको निर्माण हुनुपर्ने, प्रदेशलाई अगाडि बढाउन पूँजीगत बजेटलाई यथासमयमै खर्च गर्ने व्यवस्था हुनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

कन्हैया बनिया : प्रदेश सभा सदस्य कन्हैया बनियाले एउटा छुट्टै पहिचान बोकेको मर्चवार विभिन्न कालखण्ड वितिसक्दा पनि विकासमा पछाडि परेको, रुपन्देहीकै पिछडिएको क्षेत्रका रुपमा चित्रित भएको भन्दै किसानमात्र भएको सो क्षेत्रको विकासका लागि कृषकलाई मल, बीउ समयमा उपलब्ध गराउनुपर्ने, मर्चवारमा छोटी भन्सार कार्यालय स्थापना गर्नुपर्ने, पिछडिएका क्षेत्रमा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरी देश विकासलाई अगाडि बढाउनुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो ।

सरोज थापा : प्रदेश सभा सदस्य सरोज थापाले नेपाल कृषि प्रधान देश भएपनि किसानले मल, बीउबिजन समयमा पाउन नसकेको, बैंक तथा सहकारीको ऋणले आत्महत्याका घटना बढिरहेको, सरल र सहज तरिकाले व्यवसाय सञ्चालन गर्न कठिनाई भएको, संघियतालाई कम खर्चिलो तथा मितव्ययी बनाउनुपर्ने, पर्यटकीय केन्द्रहरुको प्रवर्द्धनमार्फत राष्ट्रिय आम्दानीमा बढोत्तरी, विषयगत क्षेत्रहरूमा बजेट बढाउनुपर्ने, युवाशक्ति पलायन रोक्ने योजना निर्माण हुनुपर्ने बताउँदै सरकारको स्थिरताको लागि प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

सन्तोष कुमार पाण्डेय : प्रदेश सभा सदस्य सन्तोष कुमार पाण्डेयले प्रदेश सरकारले गरेका कुरा जनतामा अनुभूति गराउन सकेमा मात्र प्रदेश सरकारको औचित्य पुष्टि गर्न सकिने बताउनुभयो । उहाँले मल उत्पादन कारखाना स्थापना गर्नुपर्ने, सिमित सरकार र व्यापक सेवाप्रवाहमा जोड दिनुपर्ने, भैरहवामा अवस्थित गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय एयरपोर्ट सञ्चालनबाट मात्रै पनि प्रदेश सरकार आत्मनिर्भर हुनसक्ने, प्रदेशभित्रका उद्योगी व्यवसायीको संरक्षण गर्नुपर्ने र आम जनताको गास, बास र कपासको व्यवस्था गरेर आत्महत्यालाई रोक्न प्रदेश सरकारले विशेष जिम्मेवारी लिनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

कृष्णा कुश्मा थारु : प्रदेश सभा सदस्य कृष्णा कुश्मा थारुले बर्दिया जिल्लाको आफ्नै नाका नभएकाले आर्थिक तथा पर्यटकीय क्षेत्रसँग जोड्न पर्यटन मार्ग निर्माण गर्नुपर्ने, सिकलसेल एनिमिया, थालेस्मिया जस्ता रोगको निःशुल्क उपचारका साथै थारु समुदायसँग भएको सम्झौताको कार्यान्वयन गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

रामजी प्रसाद घिमिरे : प्रदेश सभा सदस्य रामजी प्रसाद घिमिरेले सरकारका अगाडि विभिन्न समस्या र चुनौती रहेकोले ती चुनौतीहरुको सामना गर्नुपर्ने, उद्योगहरु समस्याग्रस्त रहेको समाचारलाई इङ्गित गर्दै तिनको संरक्षणको दायित्व पूरा गर्नुपर्ने, प्रदेशको विकास निर्माण, सुशासन र समृद्धिलाई गति दिनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो। बिशेष समयममा उठाएका बिषयहरूको जवाफ सम्बन्धित मन्त्रीले ७ दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ।

बैठकमा कार्यव्यवस्था परामर्श समितिमा मनोनयन सदस्यहरूको नाम सभाबाट अनुमोदन गरिएको थियो।

छैठौं बैठक, २०७९ फागुन १७ गते

नेपालको संविधान धारा १६८ को उपधारा (९) बमोजिम ११ सदस्यीय मन्त्रिपरिषद् विस्तार र कार्यविभाजन जिम्मेबारी हेरफेर बारेमा जानकारी गराइयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम विशेष समयमा १३ जना प्रदेश सभा सदस्यहरुले बोल्नुभएको थियो।

तारा थापा : प्रदेश सभा सदस्य तारा थापाले गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता र राष्ट्रको रक्षा गर्दै संस्थागत गर्न राष्ट्रपतिको निर्वाचनमा अधिकतम ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने, राजधानी दाङ देउखुरी क्षेत्रको जग्गा खरिद बिक्रीका लागि खुल्ला गर्नुपर्ने, प्रदेशको प्राकृतिक स्रोत र साधनको संरक्षणमा सरकारलाई ध्यानाकर्षण गराउदै आफ्नो पार्टीले कपिलवस्तु र रुपन्देहीलाई बौद्ध पुरातात्विक ऐतिहासिक सहर निर्माण गर्ने अभियान चलाएकोले सम्पूर्ण राजनीतिक दलहरू पनि एकजुट भई अगाडि बढ्न अपिल गर्नुभयो।

मिना कुमारी श्रेष्ठ : प्रदेश सभा सदस्य मिना कुमारी श्रेष्ठले देश आर्थिक मन्दीको अवस्थाबाट गुज्रिरहेकोले यो अवस्थाबाट देशलाई निकास दिन सभा समक्ष जोडदार माग गर्नुभयो।

खेम बहादुर सारु : प्रदेश सभा सदस्य खेम बहादुर सारुले प्रदेश गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको रामपुर-आर्यभञ्याङ सडकमा पर्याप्त बजेट र शीघ्र स्तरोन्नतीको व्यवस्था गर्नुपर्ने, प्रदेश सरकारको करोडौं लगानीमा रहेको पाल्पाको साँस्कृतिक डबली सञ्चालन र व्यवस्थापन कार्यविधि निर्माण हुनुपर्ने, स्वास्थ्य बिमा सुविधा कार्यक्रम सहजरुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने, तानसेन-झडेवा-नवलपरासी-काठमाण्डौं वैकल्पिक मार्गको लागि बजेटको उचित व्यवस्था गर्न माग गर्नुभयो।

यम बहादुर नेपाली : प्रदेश सभा सदस्य यम बहादुर नेपालीले राजनीतिक व्यवस्था परिवर्तन भएपनि जनताको अवस्थामा परिवर्तन नआएको, आम श्रमजिवी वर्ग, आर्थिक तथा सामाजिक बहिष्करणमा परेका सिमान्तकृत समुदायले लोकतन्त्रको अनुभूति गर्न सक्ने गरी उनीहरूको हित रक्षाका लागि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने, चेतना र ज्ञानको वैज्ञानिक एवम् विकसित यस युगमा विभेद र बहिष्करणका घटनामा पिडितलाई न्याय र अपराधीलाई कारबाही गरी दण्डहिनताको अन्त्य हुनुपर्ने, मानवताविरुद्धको गम्भीर अपराधका घटना हेर्ने कार्यालयहरुमा छुवाछुत भेदभाव हेर्ने डेस्कको व्यवस्था हुनुपर्ने, शीघ्र न्याय व्यवस्था हुनुपर्ने, प्रदेशमा राष्ट्रिय दलित आयोगको कार्यालयको स्थापना र सञ्चालन हुनुपर्ने, दलित विकास बोर्डका साथै दलित अधिकार ऐनको निर्माण र सोहि अनुसारका संरचनाको स्थापना गर्दै नीति, कार्यक्रम र बजेट निर्माण गर्दा विकासमा सबैभन्दा पछाडि परेका समुदायको पक्षमा विशेष ध्यान दिन प्रदेशसभामार्फत सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो।

यमुना रोका तामाङ : प्रदेश सभा सदस्य यमुना रोका तामाङले रोल्पा र रुकुम जिल्लाका दुर्गम बस्तीहरूमा प्रजनन् स्वास्थ्य, आङ्खस्ने र क्यान्सर लगायतका समस्या रहेको, स्वास्थ्य केन्द्रमा औषधी, स्वास्थ्य उपकरणका साथै एम्बुलेन्सको पर्याप्त सुविधा हुनुपर्ने र जिल्लाभित्रका सडकका साथै अन्य जिल्ला जोड्ने सडकको निर्माण तथा स्तरोन्नतीका लागि सभामार्फत सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो।

विर बहादुर राना : प्रदेश सभा सदस्य विर बहादुर रानाले पहिलो कार्यकालका केही तिता घटनाको स्मरण गराउदै यो कार्यकाल प्रदेशको दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको बाटोमा अगाडि बढनुपर्ने, राजनीतिप्रतिको आकर्षण र व्यवस्थाप्रतिको विश्वास जगाउन हरेकले आफ्नो चरित्र निर्माणमा लाग्नुपर्ने, कृषि, वन, उद्योग, लगायतका विषयगत क्षेत्रमा उपयुक्त नीति निर्माण र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने, निजी क्षेत्रको साझेदारीमा पर्यटकीय क्षेत्र विकास गरी अर्थतन्त्रलाई मजबुद बनाउन सकिने, गाउँ गाउँमा सिंहदरबारको अवधारणालाई साकार पार्न अधिकारको बिकेन्द्रिकरणका साथै सबैको सिकाई र अनुभवलाई ग्रहण गर्दै अगाडि बढ्नुपर्ने र त्यसमा आफूहरूको सकारात्मक सहयोग रहने विचार व्यक्त गर्नुभयो।

अम्बिका काफ्ले : प्रदेश सभा सदस्य अम्बिका काफलेले ठूलाभन्दा जनताको सहज पहुँच हुने र कार्यान्वयनयोग्य योजनाको छनौटमा प्रदेश सरकारले ध्यान दिनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो। आधारभूत स्वास्थ्य सुविधाको यथाशिघ्र प्रवन्ध, बैंकको चर्को ब्याजदर नियन्त्रण र तरलता

व्यवस्थापन, कृषि उपजको बजारिकरण, निर्यातमा आधारित अर्थतन्त्रमा जोड, मौलिक हकको निर्वाध कार्यान्वयन, रोजगारी श्रृजनामा जोड, नागरिकता प्राप्तिमा सहजीकरण, बजेट विनियोजनमा सांसदहरूबीच समानता जस्ता विषयमा लुम्बिनी प्रदेश सरकार उदाहरणीय र सिकाइको रुपमा रहोस् भन्ने विचार पनि व्यक्त गर्नुभयो।

राज कुमार चौधरी : प्रदेश सभा सदस्य राजकुमार चौधरीले सभामा उपस्थित सम्पूर्ण माननीयहरुको एउटै उद्देश्य जनताको सुख, दुःख, पिडा र विभेदलाई ऐन कानून निर्माण गरी अन्त्य गर्ने, समृद्ध र आत्मनिर्भर लुम्बिनी प्रदेश निर्माण गर्ने रहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो। शून्य भेदभाव दिवसको आजको दिनमा समाजमा जरा गाडेर रहेको विभेद तथा थारु समुदायमाथि शिक्षा, स्वास्थ्य र न्याय प्रणालीमा रहेको भेदभावको अन्त्य गर्नुपर्ने, राष्ट्रिय भूमि आयोगलाई कृयाशिल तुल्याई वास्तविक गरिब, दलित, भूमिहिन र सुकुम्बासीलाई लालपूर्जा वितरण गर्नुपर्ने, नव-सामन्तका रूपमा उदाएका लघुवित्तको चर्को ब्याजलाई नियन्त्रण गर्न ध्यानाकर्षण गराउनुभयो।

भगवती अधिकारी : प्रदेश सभा सदस्य भगवती चौधरीले २०४६ सालको पञ्चायती व्यवस्थाको अन्त्यसँगै बहुदलीय व्यवस्थाको प्रारम्भ एवम २०६३ सालको संघीय गणतन्त्रको स्थापना पश्चात पनि अन्याय, अत्याचार, भ्रष्टाचार र बेथितिको अन्त्य हुन नसकेको विचार व्यक्त गर्नुभयो। 'निशुल्क स्वास्थ्य उपचार जनताको मौलिक अधिकार' भन्ने नारालाई साकार पार्न अस्पतालहरूको सरसफाई व्यवस्थापन, पर्याप्त वेड एवम् डाक्टरहरुको सुविधाका साथै विरामीको शीघ्र स्वास्थ्य उपचार र बीमा सुविधा लिएका विरामीहरूलाई पर्याप्त औषधीको व्यवस्था गर्न र सामयिक अनुगमन एवम् निरीक्षणको व्यवस्था गर्न सभामार्फत प्रदेश स्वास्थ्य मन्त्रालयको ध्यान जानुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो।

राजु प्रसाद श्रेष्ठ : प्रदेश सभा सदस्य राजु प्रसाद श्रेष्ठले लुम्बिनी प्रदेशकै सबैभन्दा पूर्वमा अवस्थित मगर जातिको बाहुल्यता रहेको पाल्पा जिल्ला विकास र जनचेतनाका दृष्टिमा पिछडिएको, प्रदेशकै गौरबको योजनाको रुपमा रहेको रामपुर कपुरकोट सडक खण्डको रामपुर-आर्यभञ्याङ सडक बेवारिसे भएको, खानेपानी आयोजनाहरु अधुरो रहेको, रामपुर अस्पतालमा कर्मचारी व्यवस्थापन र सञ्चालनका साथै रामपुर बेलडाँडा-मित्याल-आरुङ्खोला सडक खण्डमा पुल निर्माण लगायत पूर्वी पाल्पाको समग्र विकास र सु-शासनमा प्रदेश सरकारको ध्यान जानुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो।

दिपेन्द्र कुमार पुन मगर : प्रदेश सभा सदस्य दिपेन्द्र कुमार पुन मगरले नेपाललाई सकारात्मक विषयमा नमूना राष्ट्र बनाउनुपर्ने, भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलताको नीति अपनाउदै सुशासनमा खरो उत्रिनुपर्ने र राजनीतिका तमाम समस्याहरुको जवाफ दिने उच्च निकाय हुनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो। बजेट कार्यान्वयनका समस्या समाधान गर्दै राजश्व संकलन र पूँजिगत खर्च बृद्धि गर्नुपर्ने र सबै माननीयहरू जागरुक भएर समस्याको समाधान गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो।

जन्मजय तिमिल्सिना : प्रदेश सभा सदस्य जन्मजय तिमिल्सिनाले आफूमा समाज रुपान्तरणको हुटहुटी जागेको र शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी जस्ता आधारभूत विकासका पूर्वाधारको वर्तमान अवस्थामा क्रमभंगता आफ्नो प्राथमिकता रहेको धारणा व्यक्त गर्नुभयो। मानव र वन्यजन्तुबिचको अन्तरसम्बन्ध कायम गर्नुपर्ने, धार्मिक पर्यटकीय करिडोरको विकास, प्रदेशका गौरवपूर्ण आयोजनाको कार्यान्वयन, उत्पादनको बजारीकरण, राजनैतिक इमान्दारिता र क्षमतामार्फत रुपान्तरण, नविन शैलीको अनुसरण, विचारको विविधताको सम्मान, लोकतान्त्रिक संस्थाहरुको सुदृढीकरण र लिखित दस्तावेजभन्दा पनि त्यसको व्यवहारिक कार्यान्वयनमा जोड दिनुपर्ने विचार राख्नुभयो।

भोज प्रसाद श्रेष्ठ : प्रदेश सभा सदस्य भोज प्रसाद श्रेष्ठले सार्वजनिक विदा कटौति गर्दै सार्वजनिक सेवाप्रवाह र उत्पादनमूलक कार्यमा जोड दिनुपर्ने, राजधानी तोक्ने र सार्ने विषय पुरानो भइसकेकोले प्रदेश सरकारले नविनतम् कार्यलाई उपलब्धी देखाउन उद्दत हुनुपर्ने, विषयगत समितिहरुको गठनमा ढिलाई गर्न नहुने, संसदप्रति सरकारको जवाफदेहिता प्रवर्द्धन, कानून कार्यान्वयनमा अग्रसरता र मन्त्रालय एवम् मन्त्रीहरुको संख्यामा स्थिरता कायम गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो।

सातौं बैठक, २०७९ चैत्र १०

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम विशेष समयमा २१ जना प्रदेश सभा सदस्यहरुले बोल्नुभयो।

तारा थापा : प्रदेश सभा सदस्य तारा थापाले सरकार ढाल्ने र बनाउने खेलमा आफूहरुलाई साक्षी बन्नुपर्ने बाध्यता भएको, सरकारले गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता र राष्ट्रियतालाई कत्यालमा उभ्याउने प्रबल सम्भावना रहेको, अघिल्लो बैठकमा पनि उठाएको दाङ देउखुरी राजधानी क्षेत्रको जग्गा किनबेचको समस्या तत्काल समाधान गर्न पुनः माग गदै फलफूल तथा तरकारीको आयात बन्द गरी स्वदेशी उत्पादनलाई प्रश्रय दिनुपर्ने र स्मार्ट कृषि कार्यक्रमको पूर्ण कार्यान्वयनमा जोड दिनुभयो।

हेमा बेल्वासे (के.सी.) : प्रदेश सभा सदस्य हेमा बेल्वासेले सत्ता चढ्यो बाचा बिर्स्यो गर्न नहुने, शिक्षा, पर्यटन र कृषि क्षेत्रको विकास, आर्थिक संकटको निराकरणका लागि व्यापक बहस गर्नुपर्ने, नीतिगतका साथै सरकारको स्थिरतामा जोड दिनुपर्ने र अब बन्ने सरकारले पूर्ण कार्यकाल काम गर्न सफल होस् भनी शुभकामना दिनुभयो ।

सुधाकर पाण्डेय : प्रदेश सभा सदस्य सुधाकर पाण्डेयले आफूलाई निर्वाचित गराउने मतदाताप्रति सम्मान व्यक्त गर्दै मुख्यमन्त्री अल्पमतमा परिसकेकोले अब बन्ने सरकारलाई मार्ग प्रशस्त गर्नुपर्ने, विश्वकै सबैभन्दा सम्भावित अग्लो गौतम बुद्धको मूर्ति तिलौराकोट मै राख्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

यमुना रोका तामाङ : प्रदेश सभा सदस्य यमुना रोका तामाङले रोल्पाको वडाचौर विमानस्थल पुनः सञ्चालनमा ल्याउनुपर्ने, जन-आन्दोलनका घाइते, अपाङ्गहरूको शीघ्र उपचारको व्यवस्था, बेपत्ता, ज्यान गुमाएका परिवारको लालनपालन, शिक्षा दिक्षाको व्यवस्था, द्वन्द्वको केन्द्र रोल्पा रुकुमलाई राज्यले विशेष प्राथमिकताका साथ हेरिनुपर्ने, काम पूरा नगर्ने ठेकेदारको कारवाही, ऋण लिएर ब्याज समेत तिर्न नसकेका ऋणीहरुका लागि सरकारले विशेष ध्यान दिनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

सुरुल पुन : प्रदेश सभा सदस्य सुरुल पुनले व्यवस्था परिवर्तन भएपनि जनताको अवस्था उस्तै रहेको, पूर्वी रुकुममा २०३६ सालमा स्थापित शिकार आरक्षबाट जनता पिडित रहेको, जंगली जनावरले मानिसमाथि आक्रमण गरिरहेको तर त्यसलाई व्यवस्थित गर्ने कानूनको अभाव रहेकोले विश्व श्रम संगठनले नागरिक हकको सम्बन्धमा गरेको व्यवस्था पालना हुनुपर्ने, पूर्वी रुकुम प्राकृतिक श्रोत साधनले भरिपूर्ण रहेको र सोको प्रयोगमा सरकारले ध्यान दिनुपर्ने बताउनुभयो ।

निमा गिरी : प्रदेश सभा सदस्य निमा गिरीले विगतमा के काम गर्यौं र अब के गर्ने भन्ने लुम्बिनी विशेष पत्र जारी गर्नुपर्ने प्रस्ताव राख्दै टुक्रे बजेटको व्यवस्था गर्न नहुने, अधिकारको खोजिभन्दा पनि प्राप्त अधिकारको उपयोगमा बढी जोड दिनुपर्ने, राजश्व संकलन बृद्धिको नाममा जनतालाई जहर बिक्री वितरण गर्न नहुने र प्रदेश सभाले क्यालेण्डर निर्माण गर्नुपर्ने विषयमा जोड दिनुभयो ।

भण्डारीलाल अहिर : प्रदेश सभा सदस्य भण्डारीलाल अहिरले सरकार निर्माण गरेका दलहरुले समर्थन फिर्ता लिइसकेकोले सरकार अल्पमतमा परेको हुँदा नयाँ सरकार निर्माणका लागि मार्ग प्रशस्त गर्नुपर्ने, ठोस निर्णयबाट विकासका कार्यहरु गर्नुपर्ने, भ्रष्टाचारको छानबिन हुनुपर्ने, विनियोजित बजेटको शीघ्र कार्यान्वयन हुनुपर्ने र कार्यान्वयन नगर्नेलाई कडा कारवाहीको दायरामा ल्याउनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

चन्द्रकेश गुप्ता : प्रदेश सभा सदस्य चन्द्रकेश गुप्ताले तोकिएकै समयमा सदन सुचारु हुनुपर्ने, पूर्ववत् जनप्रतिनिधिहरुले गरेका कार्यहरूमा भागिदार आफूहरु बन्नुपरेको प्रसंग उल्लेख गर्दै आगामी दिनमा सम्पूर्ण माननीयहरु असल कार्यमा लाग्नुपर्ने, यो देशको सीमाको रक्षा मधेशी समुदायले गरेको बताउनुभयो । सरकारको गठन तथा परिवर्तनमा जति महत्व दिइन्छ, विकास निर्माणका कार्यमा पनि उति नै महत्व दिइनुपर्ने, जनप्रतिनिधिले पार्टीभन्दा माथि उठेर र कर्मचारीले पनि सदासयताकासाथ कार्यसम्पादनमा लाग्नुपर्ने विषयमा उहाँले जोड दिनुभयो ।

मिना कुमारी श्रेष्ठ : प्रदेश सभा सदस्य मिना कुमारी श्रेष्ठले जनताको अवस्था परिवर्तन हुन नसक्नुको कारण व्यवस्थामा नै समस्या रहेर हो त्यसैले आफ्नो पार्टीले व्यवस्थाको विकल्प खोजिरहेको बताउनुभयो । प्रत्यक्ष निर्वाचित प्रधानमन्त्री, संघीयताको खारेजी र अभिभावकिय संस्थाको रुपमा राजसंस्था हुनुपर्ने, लोकतन्त्रमा जनताले निर्बाध बोल्न पाउनुपर्ने, धर्म मेटिए संस्कृति मेटिने र सम्पदाको मूल मेटिने त्यसपछि देशको पहिचान र अस्थित्व नै नजोगिने विचार राख्दै विकासका नाममा सिमित व्यक्तिलाई पोस्न नहुने उहाँको धारणा थियो ।

बसन्ती न्यौपाने : प्रदेश सभा सदस्य बसन्ती न्यौपानेले कानूनको कार्यान्वयन र अत्यावश्यक कानूनको निर्माण गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । राष्ट्रिय निकुञ्ज निर्माण पूर्वदेखि बस्दै आएका बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जभित्रका अव्यवस्थित भूमिहिन सुकुम्बासीलाई जग्गाको लालपूर्जा दिन सम्बन्धित निकायसँग पहल गर्नुपर्ने, गरिब नागरिकको अधिकार खोस्ने ऐन नियम खारेज हुनुपर्ने माग राख्दै प्रदेश निजामती सेवा ऐन तथा नियमावली तत्काल संसदमा टेबल गर्न र स्वास्थ्य बीमाको सेवा र सुविधालाई व्यवस्थित बनाउन माग गर्नुभयो ।

राज कुमार चौधरी : प्रदेश सभा सदस्य राजकुमार चौधरीले मिटरब्याजको समस्यालाई समाधान गर्न प्रदेश सरकारले कानून निर्माण गर्नुपर्ने, प्रदेश निजामती सेवा ऐन र प्रदेश लोकसेवा ऐन निर्माण गर्नुपर्ने, राजनीतिमा नैतिकता प्रदर्शन गर्नुपर्ने, जंगली जनावरबाट जीउ धनको सुरक्षा गर्ने क्रममा बाँके र बर्दियामा धेरै मानिस जेल जीवन बिताइरहेकोले यसको उचित निकासका लागि प्रदेश सरकारले ऐन कानून निर्माणमा लाग्नुपर्ने विचार राख्नुभयो ।

भगवती अधिकारी : प्रदेश सभा सदस्य भगवती अधिकारीले राष्ट्रिय परिस्थिति फरक ढंगले अगाडि बढिरहेको सन्दर्भमा प्रदेशको गरिमालाई उच्च राख्न र उदाहरणीय प्रदेशको रुपमा अगाडि बढ्न अल्पमतमा परिसकेको सरकारले मार्ग प्रशस्त गर्नुपर्ने, बुटवल-नारायण सडकखण्डका

साथै बुटवल उप-महानगरपालिकाभित्रका सडकको निर्माण कार्य अत्यन्तै सुस्त गतिमा सञ्चालन भएकाले यथाशीघ्र निर्माण सम्पन्न गर्न सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

वैजनाथ कलवार : प्रदेश सभा सदस्य वैजनाथ कलवारले लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको दोस्रो निर्वाचन पश्चात संघियताको औचित्यमाथि थुप्रै प्रश्नहरु उठेकाले पूँजिगत खर्चमा बृद्धि गर्दै सञ्चालन खर्च घटाई जनताको करको सदुपयोग गर्नुपर्ने र संघियताको औचित्य पुष्टि नभएसम्म प्रदेश सरकारबाट आफूले १ (एक) रुपैया पनि सेवा सुविधा नलिने जानकारी गराउनुभयो । विषयगत योजनाहरुको कार्यान्वयनमा जोड, तोकिएको समयमा मात्र कर्मचारीको सरुवा, विषयगत समितिहरू यथाशीघ्र गठन मार्फत संसदलाई बिजनेस दिँदै समग्रमा सबै माननीयको उद्देश्य प्रदेशको विकास र समृद्धि रहेकोले अल्पमतमा परिसकेको यो सरकारले मार्ग प्रशस्त गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

जानकी न्यौपाने : प्रदेश सभा सदस्य जानकी न्यौपानेले वर्तमान गठबन्धनको राजनीतिले संविधानको मर्म र भावनालाई कुल्चिएको, महिलाको हक र अधिकारमाथि नै धावा बोलेको विचार व्यक्त गर्दै वर्षौंदेखि जोतभोग गरिआएका यस प्रदेश लगायत देशैभरीका सुकुम्बासीहरूलाई तत्काल लालपूर्जा उपलब्ध गराउनुपर्ने माग राख्नुभयो ।

यम बहादुर नेपाली : प्रदेश सभा सदस्य यम बहादुर नेपालीले लामो समयको संघर्ष र आन्दोलनपश्चात प्राप्त संघीय लोतान्त्रिक गणतन्त्रमा प्रदेशका जनताका समस्या र आवश्यकताको सम्बोधन गर्न नीति निर्माण गर्ने थलोमा आफूहरु पुगेको, जनताको आँगनमा राज्य व्यवस्थाको उपस्थिति, उत्पीडित र दलित समुदायलाई बहिष्करण र विभेदबाट उन्मुक्तिका साथै सम्पूर्ण जनताले सुख र न्याय मिलोस् भन्ने अपेक्षा राखेको विचार व्यक्त गर्नुभयो । संघीयतालाई जनताको चासो र सरोकारको विषय बनाउँदै आम जनतालाई राज्य व्यवस्था परिवर्तनको अनुभूति हुने गरी काम गर्न प्रदेशको नीति तथा कार्यक्रमले नै सुनिश्चितता प्रदान गर्न अपिल गर्नुभयो । संघीय सरकारको राजनीतिक परिवर्तनको असर प्रदेशमा पर्नु अश्वभाविक नहुने, शैक्षिक, आर्थिक, मिटरब्याज एवम् लघुवित्तको समस्या लगायत राज्यले अंगिकार गरेको समावेशी व्यवस्थाको पूर्ण कार्यान्वयनमा जोड दिनुभयो ।

सन्तोष कुमार पाण्डेय : प्रदेश सभा सदस्य सन्तोष कुमार पाण्डेयले वर्तमान सरकार थाकिसकेको अवस्थामा पुगेकोले नयाँ सरकार निर्माणको ढोका खोलिदिनुपर्ने, नयाँ बन्ने सरकारले यस प्रदेशलाई पर्यटनको प्रदेश बनाउनुपर्ने, विकास सबैको हो भन्ने कुरालाई मनन् गर्नुपर्ने बिचार राख्नुभयो ।

भुवनेश्वर चौधरी : प्रदेश सभा सदस्य भुवनेश्वर चौधरीले बदलिंदो परिस्थिति अनुरुप वर्तमान सरकारले नयाँ सरकार निर्माणका लागि मार्ग प्रशस्त गर्नुपर्ने, २०७७/०७८ सालको बजेट अनुरुप निर्माण सम्पन्न मन्दिरहरुको भुक्तानी बाँकी रहेकोले ब्याजसहित भुक्तानी गरिदिन माग गर्नुभयो । प्रदेशको सिमामा अवस्थित जनताले ऋण लिने पाउने व्यवस्था मिलाउनुपर्ने, बन्द भएका छोटी भन्सार नाकाहरूलाई व्यवस्थित गरेर भन्सार चुहावट नियन्त्रण गर्नुपर्ने र बर्दिया जिल्लामा अवस्थित तालहरुको संरक्षणमा सरकारले विशेष ध्यान दिनुपर्ने विचार पनि व्यक्त गर्नुभयो ।

रत्न बहादुर खत्री : प्रदेश सभा सदस्य रत्न बहादुर खत्रीले संघीयताप्रति जनताको आशालाई पूरा गर्न सबै माननीयहरुले गम्भिरतापूर्वक सोच्नुपर्ने, लुम्बिनी प्रदेश सभाको मौलिकतालाई सृजनात्मक रुपले लागू गरिनुपर्ने, बर्दिया जिल्लाको मानखोला तटबन्धको गुरुयोजना निर्माण र बैजनाथ नौवस्तामा प्रदेशस्तरीय औद्योगिक क्षेत्र तत्काल निर्माण गर्नुपर्ने माग गर्नुभयो ।

कृष्णा कुश्मा थारु : प्रदेश सभा सदस्य कृष्ण कुश्मा थारुले बर्दिया जिल्लाबाट अन्तरराष्ट्रिय खोखो खेलमा विजयी टिमलाई हार्दिक बधाई तथा शुभकामना दिँदै राष्ट्रको गहनारुपी ति खेलाडीहरुलाई प्रदेशस्तरबाट सम्मानका साथै पुरस्कृत गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । बाघ आक्रमणबाट मृत्यु भएकाको परिवारलाई राहत दिँदै बाघ आक्रमणको समस्यालाई दिगो रुपमा समाधान गर्नुपर्ने, जनतालाई सहज र सरलरुपमा सेवाप्रवाह गर्नका लागि आवश्यक कानून निर्माण एवम् संशोधन गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो ।

प्रचण्ड विक्रम न्यौपाने : प्रदेश सभा सदस्य प्रचण्ड विक्रम न्यौपानेले राजनीतिक परिस्थितिले कोल्टे फेरेको वर्तमान अवस्थामा संविधानका अक्षर अक्षरलाई कोट्याउनुभन्दा पनि संघीयताप्रतिको जनताको आशंकालाई बोझको रुपमा नभई आम जनताको भविष्य निर्माण गर्ने ओजपूर्ण संस्थाको रुपमा पुष्टि गर्नुपर्ने सम्पूर्ण माननीयहरुको दायित्व रहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो । भौगोलिक र सांस्कृतिक विविधताको प्रदेशको रुपमा रहेको यस प्रदेशलाई पर्यटकीय, कृषि लगायतका विषयगत क्षेत्रको विकासमार्फत अगाडि बढाउन सकिने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

गिरधारीलाल न्यौपाने : प्रदेश सभा सदस्य गिरधारीलाल न्यौपानेले संवैधानिक व्यवस्था अनुरुप नै आफ्नो पार्टी सरकारमा रहने, कृषि मल केन्द्र सरकारकै पहलमा मात्र आउन सक्ने, प्रदेश सरकार स्वायत्त हुनुपर्ने, भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्नुपर्ने, विषादीरहित फलफूल तथा तरकारी जनतालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १०७ को उपनियम (२) बमोजिम 'लुम्बिनी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक' स्वास्थ्यमन्त्री बिष्णु प्रसाद पन्थीले सभामा पेश गर्नुभयो ।

आठौं बैठक, २०७९ चैत्र २१

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम विशेष समयमा १५ जना प्रदेश सभा सदस्यहरुले आफनो धारणा राख्नुभयो ।

बादशाह कुर्मी : प्रदेश सभा सदस्य बादशाह कुर्मीले विकास निर्माणका कार्यमा आफूहरु लाग्न ढिला भइसकेको र सरकारलाई दिएको समर्थन अधिकांश दलहरुले फिर्ता लिइसकेकाले नयाँ सरकार निर्माणका लागि मार्ग प्रशस्त गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । विनियोजित बजेटको खर्च बढाउँदै पारदर्शिता कायम गर्नुपर्ने, मानखोलाको तटबन्धको निर्माणका लागि पर्याप्त बजेटको व्यवस्था र निर्माणमा शीघ्रता, सिक्टा सिँचाई योजनाको पूर्णताका साथै डुडुवा सिँचाई कुलोको मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

लोकी कुमारी वि.क.: प्रदेश सभा सदस्य लोकी कुमारी विकले नेपाललाई जातीय भेदभाव तथा छुवाछुतमुक्त राष्ट्र घोषणा गरेको १६ वर्ष बितिसक्दा पनि भेदभाव कायमै रहेको, जनताको प्रतिनिधि भएर आफूहरु जनताका आवश्यकता, विकास निर्माण लगायत सुशासन कायम गर्नका लागि प्रदेश सभामा आएकाले काम गर्ने वातारण बन्नुपर्ने, घोराही-कुइरेपानी-तुल्सीपर सडकको निर्माणमा तीव्रता, राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको व्यवस्थापन जस्ता पक्षमा सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

अम्बिका काफ्ले : प्रदेश सभा सदस्य अम्बिका काफलेले द्वन्द्व पीडित, बाल योद्धा, कोख रित्तिएका बुवा आमाको हक, हजारौँ सिँउदो पुछिएका महिलाको हक, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी, सामाजिक सुरक्षा आदिको संरक्षणको पूर्ण जिम्मा राज्यले लिनुपर्ने, सरकारी एवम् गैरसरकारी निकायमा स्तनपान कक्षको व्यवस्था हुनुपर्ने, महिला हिंसाको अन्त्यका लागि महिला अदालतको व्यवस्था हुनुपर्ने, वर्तमान जटिल आर्थिक समस्याको समाधानमार्फत व्यवसायीहरूको माग सम्बोधन हुनुपर्ने, गैरसरकारी संस्था एवम् सहकारी संस्थाको दर्ता एवम् नविकरण सरल र सहज बनाउनुपर्ने, बर्दिया र बाँके राष्ट्रिय निकुञ्जमा जंगली जनावरबाट भइरहेको मानवीय एवम् खेतीबाली क्षतिको समस्या समाधान गर्नुपर्ने र सरकारी अस्पतालहरुको सरसफाई व्यवस्थापन, कृषिका लागि मल बीउबिजन एवम् पर्याप्त सिँचाईको व्यवस्था पुऱ्याउन सरकारको ध्यानाकर्षण गराउनुभयो ।

रेखा कुमारी शर्मा : प्रदेश सभा सदस्य रेखा कुमारी शर्माले गणतान्त्रिक मुलुकमा जनताले विरोध गर्न पाउनुपर्ने, मिटरब्याजको समस्या समाधान गर्न कडा कानूनको व्यवस्था गर्नुपर्ने, महिला र पुरुषबीचको भेदभाव अन्त्य हुनुपर्ने, महिलामैत्री बजेटको व्यवस्था हुनुपर्ने, महिला उद्यमशीलताको विकास, स्वदेशी कपडा लगायत उत्पादनको प्रयोगलाई बढावा दिन जोड दिनुभयो ।

धनलक्ष्मी श्रेष्ठ : प्रदेश सभा सदस्य धनलक्ष्मी श्रेष्ठले व्यवस्थाप्रतिको विश्वासमाथि प्रश्न चिन्ह खडा भइरहेको वर्तमान अवस्थामा जिम्मेवार व्यक्तिहरुले नीति र विधिको पूर्णपालना गर्नुपर्ने, जवाफदेही बन्नुपर्ने, निराशालाई आशामा परिणत गरिनुपर्ने र २०७९ सालमा प्यूठान जिल्लामा परेको अविरल वर्षाबाट पिडित परिवारलाई सुरक्षित वासका साथै राहतको व्यवस्था गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

चन्द्रकेश गुप्ता : प्रदेश सभा सदस्य चन्द्रकेश गुप्ताले बैठक तोकिएकै समयमा सञ्चालन गरिनुपर्ने, केहि समय अगाडि परेको अविरल वर्षाका कारण किसानहरुको गहुँबालीमा ठूलो क्षति पुगेकोले क्षतिपूर्तिको व्यवस्था गरिनुपर्ने, कृषि उपजको उचित मूल्य तोकिनुपर्ने, सरकार गठनमा मात्रै राजनीतिक दलहरु अल्फिनुभन्दा जनता समक्ष गरिएका बाचा पुरा गर्नेतिर लाग्नुपर्ने, सरकार जवाफदेही हुनुपर्ने, नागरिकताविहिनहरूको समस्या तत्काल समाधान गर्नुपर्ने, भ्रष्टाचारीको सम्पत्ती छानबिन हुनुपर्ने र युवामाथिको जनताको आशा र भरोसालाई पूरा गरेरै छाड्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

वसीउद्दीन खाँ : प्रदेश सभा सदस्य वसीउद्दीन खाँले सरकार बहुमतले चल्नुपर्ने, अल्पमतको सरकारले दीर्घकालिन महत्वका निर्णयहरु गर्न नहुने, प्रदेशको आर्थिक समृद्धिकालागि सरकारले विशेष ध्यान दिनुपर्ने र जथाभावी बजेट विनियोजन गर्न बन्द गर्नुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

चिन्तामणि पाण्डे : प्रदेश सभा सदस्य चिन्तामणि पाण्डेले मतदाताहरुलाई धेरै आश्वासनहरु बाँडिएको भएपनि कार्य नभएको, पढाईका लागि विदेशिनुपर्ने वाध्यताको अन्त्य गर्नुपर्ने, उद्योगहरुको संरक्षण गर्नुपर्ने, भ्रष्टाचारीको सम्पत्ती छानविन गर्नुपर्ने, सरकार अल्पमतमा परेमा कानून अनुसार नै बहिर्गमन हुने हुँदा हतारो गर्न जरुरी नरहेको विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

भगवती अधिकारी : प्रदेश सभा सदस्य भगवती अधिकारीले विषादीयुक्त विदेशी तरकारी तथा फलफूलको आयातलाई निरुत्साहित गरिनुपर्ने, कृषियोग्य जमिन बाँझिदै जाँदा भयावहको स्थिति सिर्जना भएकाले माटोको परिक्षण गरी पहाडमा फलफूल र तरकारी तथा तराईमा पशुपालन

एवम् उपयुक्त खेतीबालीमार्फत किसानलाई प्रोत्साहित गर्नुपर्ने, चक्लाबन्दी खेती प्रणाली र अत्याधुनिक कृषि मेशिनको प्रयोग गर्दै वास्तविक किसानको प्रत्यक्ष सहभागितामा कृषिसम्बन्धी नीति नियम बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

राजु खनाल : प्रदेश सभा सदस्य राजु खनालले प्रदेश सभाको संसद भवनभित्र पहिलोपटक जनताका समस्याहरु राखिरहँदा सरकार अल्पमतमा परिसकेकोले नयाँ सरकार गठनका लागि मार्ग प्रशस्त गर्ने वा विश्वासको मत लिएर निकास दिँदा सबै संसद सदस्यलगायत आफना समस्याहरुको सम्बोधन हुनसक्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । राप्ती विज्ञान प्रतिष्ठानको बजेट निकासासँगै भौतिक संरचनाको शीघ्र निर्माण, बंगलाचुली गाउँपालिका अस्पतालमा कर्मचारी एवम् मेशिनरी उपकरणहरुको व्यवस्थापन र महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पसमा भौतिक एवम् कर्मचारी व्यवस्थापन गर्न माग गर्नुभयो ।

तारा थापा : प्रदेश सभा सदस्य तारा थापाले गुल्मी जिल्लामा स्मार्ट कृषि कार्यक्रम अन्तर्गतको बजेट तुरुन्त निकासा हुनुपर्ने, राप्ती गाउँपालिकामा खरिद बिक्री बन्द गरिएको जग्गा फुकुवा गर्न पुनःमाग गर्दै सरकारले अल्पमतमा पर्दा विधेयक ल्याउन नमिल्ने, गुल्मी जिल्लामा बाटोघाटो, एकघर एक धाराको व्यवस्था, खरको छाना पूर्णरुपमा विस्थापन र सरकारले एकतर्फी रुपमा जथाभावी बजेट विनियोजन र खर्च गर्न नहुने विचार ब्यक्त गर्नुभयो ।

मालती सोडारी : प्रदेश सभा सदस्य मालती सोडारीले जनताका विकास र समृद्धिका आकाङक्षा र आवश्यकतालाई मध्यनजर राख्दै समयानुकूल ऐन कानूनको निर्माण, दैनन्दिन समस्याको समाधान, स्थानीय सरकारको सवलीकरण, कार्यालयहरूमा जनशक्तिको व्यवस्थापन, सडक सञ्जालहरुको निर्माण, कृषि, मल र बीउको व्यवस्थापन, पर्यटकीय क्षेत्रको विकास एवम् प्रचारप्रसार लगायत तत्काल सुकुम्बासी समस्याको समाधान गर्न प्रदेश सरकार समक्ष माग राख्नुभयो ।

सन्तोष कुमार पाण्डेय : प्रदेश सभा सदस्य सन्तोष कुमार पाण्डेयले शासन व्यक्तिको नभई विधिको हुनुपर्ने कुरालाई व्यवहारमा उतार्नु पर्ने, प्रदेश भित्र भएका घटनाहरुको जस अपजस मुख्यमन्त्रीले नै लिनुपर्ने, व्यवस्थित सरकारको लागि वर्तमान सरकारले मार्ग प्रसस्त गर्नुपर्ने र यो आफ्नो लागि नभई आम जनताको लागि उत्तम कार्य हुने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

दिपेन्द्र कुमार पुन मगर : प्रदेश सभा सदस्य दिपेन्द्र कुमार पुन मगरले राजनीतिक इन्जिनियरहरु फेल भएकाले राजनीतिक र आर्थिक पारदर्शिता हुन नसक्दा व्यवस्थामाथि प्रश्न उठेको बताउँदै रोल्पाको विद्युतीय समस्या समाधान गर्न माग गर्नुभयो ।

तुलसी प्रसाद चौधरी : प्रदेश सभा सदस्य तुलसी प्रसाद चौधरीले सरकार कसरी बलियो बनाउने, प्रदेशलाई कसरी मजबुत बनाउने र विकास निर्माणलाई अगाडि बढाउनुपर्ने कोणबाट सबैले हेर्नुपर्ने, नैतिकताको प्रश्न उठाउनेले सबभन्दा पहिले आफूले नैतिकता प्रदर्शन गर्नुपर्ने, संवैधानिक व्यवस्था अनुरुप नै आफूहरू सरकारमा रहने वा छाड्ने निर्णय हुने, लोकप्रियताको राजनीति गर्न नहुने र आफ्नो पार्टीको सरकारले गलत निर्णय नगर्ने विचार राख्नुभयो ।

नवौं बैठक, २०८० वैशाख ११ गते

नेपालको संविधानको धारा १८८ को उपधारा (२) तथा लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४५ को उपनियम (४) बमोजिम मुख्यन्त्री लिला गरीलाई वक्तव्यसहित आफुमाथि प्रदेश सभाको विश्वास छ भन्ने प्रस्ताव पेश गर्नुभयो ।

मुख्यमन्त्री लिला गिरी : प्रदेश सभाको पहिलो कार्यकालमा आफनो पार्टीको नेतृत्वले शासन र समृद्धिको आधार तयार पार्ने महत्वपूर्ण जिम्मेवारी पूरा गरेको स्मरण गराउदै मुख्यमन्त्री गिरीले अहिले आफ्नै नेतृत्वमा राप्ती उपत्यका देउखुरीमा नदी सभ्यताका आधारमा व्यवस्थित राजधानीको प्रशासनिक संरचना निर्माण कार्य अगाडि बढिरहेको र सुन्दर एवम् व्यवस्थित राजधानीको गुरुयोजना अनुरुप थप कार्यहरु अगाडि बढिरहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो । स्थायी राजधानी स्थल देउखुरी उपत्यकामा शून्यबाट नै राजधानी व्यवस्थापनको कार्य थालनी गरिएको, सु-शासन र मितव्ययीता कायम, शासकीय सुधार र भ्रष्टाचार नियन्त्रण लगायतका कार्यसूची निर्माणमार्फत साधन स्रोतको परिचालन गरी प्रदेशको सामर्थ्य बढाउन र समृद्धि हासिल गर्नका लागि संस्थागत, सामाजिक एवम् आर्थिक विकास, आर्थिक सुशासन, कानून निर्माण, औद्योगिक ग्रामको पूर्वाधार निर्माण लगायतका कार्यहरुको थालनीले प्रदेशवासीमा सरकारप्रति विश्वास बढ्दै गएको वर्तमान समयमा अकारण सरकार फेरबदल गर्न नहुने र संघियताले अस्तित्वको चुनौती बेहोरिरहेको समयमा जनताको अवस्थामा सुधार गर्दै देशलाई समृद्ध बनाउन सबै राजनीतिक दललाई स्थिरता र स्थायित्वको पक्षमा उभिन र आफूलाई विश्वासको मत दिन आग्रह गर्दै आफूमाथि प्रदेश सभाको विश्वास छ भन्ने प्रस्ताव सभा समक्ष पेश गर्नुभयो ।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४५ को उपनियम (५) बमोजिम प्रदेश सभा सदस्यहरूले प्रस्तावमाथि जोख बहादुर महरा र तुलसी प्रसाद चौधरीले छलफलमा सहभागीता जनाउनुभयो।

प्रदेश सभामा विश्वास छ भनी पेश भएको प्रस्तावको पक्षमा अर्थात 'हुन्छ' भन्नेमा ३३ (तेत्तिस) मत र प्रस्तावको विपक्षमा अर्थात 'हुन्न' भन्ने पक्षमा ५३ (त्रिपन्न) मत परेका थियो।

दशौं बैठक २०८० वैशाख १९ गते

नेपालको संविधानको धारा १८८ को उपधारा (१) तथा लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४५ को उपनियम (४) बमोजिम मुख्यन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीले वक्तव्यसहित आफुमाथि प्रदेश सभाको विश्वास छ भन्ने प्रस्ताव पेश गर्नुभयो।

मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरी : आफू चुनौति र अवसरका बिचमा प्रदेश सभा सामु उभिराखेको, प्रजातन्त्रका लागि छिटो छिटो सरकार परिवर्तन हुनु दुःखद रहेको, प्रदेशको औचित्य पुष्टि गर्नुपर्ने चुनौति आफूहरु समक्ष रहेको र काम गरेर सावित गर्नुपर्ने बेला आएको विचार व्यक्त गर्नुभयो। प्रजातन्त्रको सुन्दरपक्ष भनेकै आफ्ना कुरा राख्ने र त्यसलाई सिद्ध गरेर देखाउने संसद हो भन्दै नेपाली कांग्रेसले सदैव प्रजातन्त्र र बहुलवादको वकालत गर्ने, पक्ष र प्रतिपक्षबीच वार्ता र संवादमार्फत नै समस्या र चुनौतिलाई हल गर्न सकिने संस्थापक नेता वी.पी. कोइरालाको आदर्शलाई स्मरण गर्नुभयो। पहिलो प्रदेश सभाका तीता अनुभवलाई बिर्सेर यो संसदलाई जनतासमक्ष खाएका कसम, विकास र समृद्धि मार्फत प्रदेशको मुहार फेर्ने वचनबद्धता पूरा गर्न सत्तापक्ष र प्रतिपक्ष दुबैलाई संगै लिएर हिड्ने, आर्थिक समृद्धि कसरी हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने विषय नै आजको मूल ध्येय रहने र त्यसका लागि स्थानीय स्रोत र साधनको परिचालनका साथै स्रोत बाँडफाँडमा संघीय सरकारसँग आफ्नो अधिकार प्राप्तीका लागि लड्न सम्पूर्ण माननीयहरूको साथ र सहयोग पाइरहने अपेक्षा राख्दै आफूमाथि प्रदेश सभाको विश्वास छ भन्ने प्रस्ताव सभा समक्ष पेश गर्नुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४५ को उपनियम (५) बमोजिम प्रदेश सभा सदस्यहरु तुलसी प्रसाद चौधरी र जन्मजय तिमिल्सिनाले छलफलमा सहभागीता जनाउनुभयो। प्रदेश सभामा विश्वास छ भनी पेश भएको प्रस्तावको पक्ष अर्थात् 'हुन्छ' भन्ने पक्षमा ५३ (त्रिपन्न) र प्रस्तावको विपक्षमा अर्थात 'हुन्न' भन्ने पक्षमा २९ (उन्तिस) मत परेका थियो।

(ख) दोस्रो अधिवेशन

दोस्रो अधिवेशनमा २५ वटा बैठक बसेको थियो जसअनुसार सभामा ५३ घण्टा ५ मिनेट छलफल भएको थियो। यी वैठकहरु ८ मिनेटदेखी सबैभन्दा लामोमा ४ घण्टा ३५ मिनेटसम्मका थिए।

तालिका ५: दोस्रो अधिवेशनको वैठक र समयावधि

मिति	बैठक	बैठक प्रारम्भ	बैठक सम्पन्न	बैठक बसेको समय
२०८० जेठ १२	पहिलो	१३:०६	१४:२०	१ घण्टा १४ मिनेट
२०८० जेठ १४	दोस्रो	१३:०६	१६:०४	३ घण्टा ३८ मिनेट
२०८० जेठ १५	तेस्रो	१२:१६	१६:०२	३ घण्टा २६ मिनेट
२०८० जेठ १६	चौथो	१३:१६	१६:२९	३ घण्टा १३ मिनेट
२०८० जेठ २६	पाँचौं	११:४७	१३:२४	२ घण्टा १७ मिनेट
२०८० जेठ २८	छैठौं	११:२२	११:३२	१० मिनेट
२०८० जेठ २९	सातौं	१३:०७	१७:०२	४ घण्टा ३५ मिनेट
२०८० जेठ ३०	आठौं	८:०५	११:०५	३ घण्टा मिनेट
२०८० जेठ ३०	नवौं	१३.०५	१६:३४	३ घण्टा २९ मिनेट
२०८० जेठ ३०	दशौं	१७:३२	१८:४२	१ घण्टा १० मिनेट
२०८० असार १	एघारौं	१५:०९	१६:५६	१ घण्टा ४७ मिनेट
२०८० असार १३	बाह्रौं	१६:५९	१७:३१	१ घण्टा १२ मिनेट
२०८० असार १७	तेह्रौ	१५:१०	१५:२०	१० मिनेट
२०८० असार १८	चौधौं	१३:१०	१३:१८	८ मिनेट
		१४:२३	१४:५६	३३ मिनेट
२०८० असार १९	पन्ध्रौं	१३:२८	१५:४७	२ घण्टा १९ मिनेट
२०८० असार १९	सोह्रौं	१७:४४	१८:२६	१ घण्टा २२ मिनेट
२०८० असार १९	सत्रौं	१३:२२	१३:४९	२७ मिनेट
		१६:००	१९:१४	३ घण्टा १४ मिनेट
२०८० असार २०	अठारौं	१९:४०	२०:३८	१ घण्टा ३८ मिनेट
२०८० असार ३०	उन्नाइसौं	१३:२२	१४:१८	१ घण्टा ३६ मिनेट
२०८० साउन ९	बिसौं	१३:१७	१४:३६	१ घण्टा १९ मिनेट
२०८० साउन १०	एक्काइसौं	१३:१२	१४:२९	१ घण्टा १७ मिनेट
२०८० साउन ११	बाइसौं	१६:०३	१८:१५	२ घण्टा १२ मिनेट
२०८० साउन ११	तेइसौं	१५:०७	१७:०६	२ घण्टा ३९ मिनेट
२०८० भाद्र २१	चौबिसौं	१२:३६	१३:०९	१ घण्टा १३ मिनेट
२०८० भाद्र २२	पच्चिसौं	१३:१२	१६:५७	३ घण्टा ४५ मिनेट
जम्मा समय				**५३ घण्टा ५ मिनेट**

पहिलो बैठक, २०८० जेठ १२

प्रदेश प्रमुखको कार्यालयबाट प्राप्त मौजुदा मन्त्रिपरिषद्मा माननीय मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको सिफारिसमा नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा (९) बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश मन्त्रिपरिषद्को नियुक्ति र कार्यविभाजन निम्नानुसार भएको व्यहोरा जानकारी गराइयो।

तालिका ६ : लुम्बिनी प्रदेश मन्त्रिपरिषद्को कार्यविभाजन

क्र.सं.	नाम थर	पद	कार्य विभाजन
१	डिल्ली बहादुर चौधरी	मुख्यमन्त्री	● मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय
			● खानेपानी, ग्रामिण तथा सहरी विकास मन्त्रालय
			● वन तथा वातावरण मन्त्रालय
			● उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय
२	धन बहादुर मास्की	मन्त्री	आर्थिक मामिला मन्त्रालय
३	राजु खनाल	मन्त्री	स्वास्थ्य मन्त्रालय
४	सन्तोष कुमार पाण्डेय	मन्त्री	आन्तिरक मामिला, कानून तथा सहकारी मन्त्रालय
५	भण्डारी लाल अहिर	मन्त्री	कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय
६	चन्द्रकेश गुप्ता	मन्त्री	सामाजिक विकास मन्त्रालय
७	धर्म बहादुर चौधरी	मन्त्री	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १२ को उपनियम (५) बमोजिम सभाको बैठकमा दलको तर्फबाट नरमाया ढकाल (नागरिक उन्मुक्ति पार्टी), अम्बिका काफ्ले (जनता समाजवादी पार्टी), सुमन शर्मा रायमाझी (जनमत पार्टी), मिना कुमारी श्रेष्ठ (राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी), इन्द्रजीत थारु (नेकपा माओवादी केन्द्र), चेतनारायण आचार्य (नेकपा एमाले) र जन्मजय तिमिल्सिना (नेपाली कांग्रेस) ले सम्बोधन गर्नुभएको थियो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १०७ को उपनियम (२) बमोजिम 'औद्योगिक व्यवसायसम्बन्धी प्रचलित प्रदेश कानूनलाई संशोधन र एकिकरण गर्न बनेको विधेयक' आन्तरिक मामिला, कानून तथा सहकारीमन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले सभासमक्ष पेश गर्नुभयो।

दोस्रो बैठक, २०८० जेठ १४

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिमको विशेष समयमा १९ जना प्रदेश सभा सदस्यहरुले आफ्ना धारणा राख्नुभएको थियो जो निम्नानुसार हुनुहुन्छ :

तारा थापा : बजेट बनाउने सन्दर्भमा सबै दल र भौगोलिक अवस्थालाई ख्याल गरेर बजेट निर्माणमा ध्यान दिन अनुरोध गर्दछु। अहिले पनि एक घर एक धारा, लिफ्ट खानेपानी र बाटोघाटोका धेरै समस्या छन्। अब बर्खा लाग्यो, खरका छाना चुहिएर जनताहरू विच्छयाउना यताउत्ता सार्न बाध्य छन्। जनताले भोगेका समस्यालाई समाधान गर्न सकिएको छैन जसमा प्रदेश सरकारको ध्यान जानुपर्दछ।

जानकी प्रसाद यादव : हाम्रो अधिकार हाम्रो बजेट सुनिश्चित होस्। आउने बजेटमा जनतामुखी कार्यक्रम ल्याएर जनताको घरदैलोमा प्रदेश छ भनेर उपस्थिति जनाउने गरी कार्यक्रम ल्याउन आग्रह गर्दछु। प्रदेश सरकारको औचित्यमाथि प्रश्न उठेका छन् तर समृद्ध प्रदेश बनाउने इच्छाशक्ति भए थुप्रै काम गर्न सकिन्छ। यसका साथै भ्रष्ट्राचारलाई नियन्त्रण गर्दै विकास कार्यमा लाग्नुपर्दछ।

सुशिला वादी: लुम्बिनी प्रदेशमा सबैभन्दा पछाडि पारिएका अल्पसंख्यक, सिमान्कृत, वादी, दलित समुदायको आर्थिक विकास, सामाजिक अवस्था परिवर्तन ल्याउनको लागि र उनीहरूको बालबालिकालाई उच्च शिक्षा अध्ययन गर्नका लागि यस लुम्बिनी प्रदेशले विशेष कार्यक्रम बनाई लागु गरोस् भन्ने माग गर्दछु। नेपाल सरकारले वादी समुदायको समग्र विकास गर्नको लागि वादी उत्थान विकास समिति बनाएको थियो। अहिले आएर सो समिति प्रतिनिधिविहिन अवस्था रहेको हुँदा यस सदनमार्फत संघिय सरकारको ध्यानार्कषण गराउन चाहन्छु। सो समितिलाई छिटोभन्दा छिटो चलायमान बनाइयोस् भन्ने माग गर्दछु।

जानकी न्यौपाने : देवदह नगरपालिको वडा न. ६ केउलीमा रहेको वर्षौं पुरानो सरस्वती आधारभुत विद्यालयका स-साना विद्यार्थीहरू जाडो, गर्मी, बर्षा याममा सधै चौरको भुइमा बसेर पढ्न बाध्य भएका छन्। विद्यालय भवनको नाममा चुहिने टिनको टहरा रहेको छ। विद्यार्थीका भविष्यका लागि शिक्षाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्ने, विद्यालयको भौतिक संरचनाको विकास गर्ने विषयमा सरकारले ठोस कार्यक्रम र बजेट ल्याउन अनुरोध गर्दछु।

भगवती अधिकारी : लुम्बिनी प्रदेशमा रहेको कृषि मन्त्रालयले किसानहरूको हालको समस्यालाई के कसरी सम्बोधन गर्ने भन्ने विषयमा के कस्तो योजना र कार्यक्रम बनाएको छ ? यसको जानकारीका लागि माननीय कृषि मन्त्रीज्यूलाई आग्रह गर्दछु । मलखात, बीऊबिजन र सिंचाईकाबारेमा पनि संसदलाई जानकारी गराइदिनुहोला ।

सुधाकर पाण्डेय : प्रदेश सभा सदस्यले आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रमा विकास र परिचालन गर्ने कोषको व्यवस्था हुनुपर्दछ भन्ने माग गर्दछु । हाम्रो प्रदेशमा गौतमबुद्ध र तिलौराकोट जस्ता महत्वपूर्ण ऐतिहासिक स्थान भएकाले प्रदेश सरकारले यसको विकासमा बढी ध्यान दिनुपर्दछ । देश कृषिप्रधान भन्ने तर खेती लगाउने बेलामा कृषकहरूलाई मल, बीउ र सिंचाई छैन । त्यसैले कृषिमा आधारित भएकालाई मल, बीउ र सिंचाई सहज रुपमा उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउनुपर्दछ ।

इन्द्र कुमारी गहतराज : पाल्पाको तानसेन नगरपालिकाको बतासेडाडाँमा सांस्कृतिक डबली बनेपनि अलपत्र छ, त्यसको संरक्षण छैन । त्यसको संरक्षणको लागि कि प्रदेश सरकारले जिम्मा लिनुपर्‍यो कि त नगरपालिकालाई जिम्मा दिनुपर्‍यो । पाल्पा बुटवल सडक खण्डमा बारम्बार दुर्घटना हुने गरेकाले त्यसको न्यूनीकरणका लागि पनि ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।

सीता शर्मा : किसानहरूले सहज रुपमा रासायनिक मल प्राप्त गर्न सकिरहेका छैनन् । समयमै छिटोभन्दा छिटो सम्पूर्ण किसानहरूलाई मलको व्यवस्था गरियोस् । दाङको घोराही तुल्सीपुर सडक खण्ड ठेकेदारहरूको लापरवाहीको कारण अलपत्र परेको छ जसको कारण दङ्गाली जनताले थुप्रै कठिनाइ भोग्नुपरेको छ । यसैगरी घोराही मुरकुट्टी हुँदै प्यूठान जोड्ने मदन भण्डारी सडक मार्ग निर्माण भएको एक वर्ष नबित्दै जिर्ण अवस्थामा छ । सो सडकलाई व्यवस्थित गर्न चुनढुङ्गा बोक्ने टिपर चल्ने बैकल्पिक सडक मार्ग निर्माणको व्यवस्थापन होस् । आम सुकुम्बासीहरूको हातमा लालपूर्जा पुग्ने गरी समस्याको समाधान होस् भन्ने विषयमा पनि ध्यानाकर्षण गराउन चाहान्छु ।

मिना कुमारी श्रेष्ठ : कृषकहरूलाई बीउबिजन, मलखाद समयमै उपलब्ध गराइयोस् । अहिले मुलुकमा भएको आर्थिक मन्दिका कारण देशमा रोजगारीको अवसर छैन, सानो तिनो व्यापार गरेर खानेसँग पूँजी छैन । महङ्गीले सागको मुठ्ठा किन्न सक्ने अवस्था छैन । यस्तो कठिन जीवन गुजारा गर्न बाध्य भएका लुम्बिनी प्रदेशका गरिब जनताबारे तत्काल राहत तथा सहयोग कार्य तर्जुमा गर्न अनुरोध गर्दछु ।

यमुना रोका : यतिबेला हाम्रो मुलुकमा गाँजाको बैधानिकताको बहस चलेको छ । मानव स्वास्थ्यको लागि उत्कृष्ट औषधीय गुणहरू पाइने गाँजाद्वारा उत्पादित कपडाहरू, औषधी र अन्य दैनिक उपभोग्य सामानहरू बन्दछ । अब गाँजामाथिको प्रतिबन्ध फुकुवा गरेर युवाहरूलाई यसको खेतिमा प्रोत्साहन किन नगर्ने ? घरेलु रुपमा उत्पादन गरिने मदिरालाई कानूनी रुपमा ब्राण्डिङ्ग गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

दिल कुमारी बुढा : रुकुम पूर्वमा ३ वटा स्थानीय तह रहेको छ । जनताले प्रत्यक्ष सेवा प्रवाह हुने कार्यालयमा लामो समयदेखि दरबन्दीअनुसारको कर्मचारीको पदपुर्ति नहुँदा जनताले प्रत्यक्ष रुपमा दुःख पाइरहेका छन् । धेरैजसो वडा सचिवविहिन हुँदा पञ्जिकरण जस्तो कार्य स्वास्थ्यकर्मीहरूले गरिराखेका छन् । लोकसेवामार्फत यथाशीघ्र पदपुर्तिको व्यवस्थापन होस् भनि ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु । भूमे बहुप्राविधिक शिक्षालय निर्माण भइसकेको तर बजेट निकासा नभएको सन्र्दभमा उक्त बजेट निकासाको लागि गम्भिर ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु ।

भुवनेश्वर चौधरी : प्रदेशका साझा समस्यालाई हामी सबै मिलेर समाधान गर्नुपर्दछ । मुख्यगरी भ्रष्टाचार, पछौटेपना र शिक्षामा सुधार लगायतका बिषयलाई साझा मुद्दाका रुपमा लिनुपर्दछ । बजेट अनुत्पादक क्षेत्रभन्दा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा लगनी गर्नुपर्दछ जसबाट प्रदेशलाई समृद्ध र सक्षम बनाउन सकिन्छ । प्रदेशले हाइड्रोपावर सञ्चालनमा पहल गर्नुपर्दछ । सरकारी विद्यालयहरू धराशायी अवस्थामा रहेकाले यसको सुधारमा ध्यान दिन आवश्यक छ ।

राजकुमार चौधरी : देशभरका किसानहरू मल, बीउबीजन र सिंचाइका लागि छटपटाइरहेका छन् । नेपाल सरकारले पर्याप्त मात्रामा मलको व्यवस्था गर्न नसक्दा छिमेकी देश भारतबाट ल्याउन बाध्य भएका छन् । मल आयात गर्दा प्रहरी प्रशासनले दुःख दिइरहेको छ । खेतीयोग्य जमिनको आधारमा मल उपलब्ध गराउन सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु । बर्दिया जिल्लालाई बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जले आधा भु-भाग ओगटेको छ । त्यसैले वन्यजन्तु र मानवबीचको द्वन्द्वलाई अन्त्य गर्न तारबार र क्षतीपुर्तिको लागि बजेट छुटयाउन पनि विशेष अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

रामजी प्रसाद घिमिरे : अर्घाखाँचीको जिल्ला अस्पतालको भवन अहिले पनि जिर्ण अवस्थामा छ । यसभन्दाअघिको सरकारले निर्माणको प्रक्रिया अगाडि बढाउन खोजेको थियो तर अहिलेको सरकारले रोकेको छ । यो निर्माण कार्य अघि बढाइयोस् । अर्घाखाँचीमा ४०० भन्दा धेरै कालो प्लेट भएको ट्याक्सीहरू सञ्चालनमा छन् । तिनीहरूले ३ जिल्लाको निम्ति परमिट पाउन सकिरहेका छैनन् । अर्घाखाँचीबाट गुल्मी, बुटवल, रुकुम, रोल्पा हुदै दाङसम्म ती ट्याक्सीहरूलाई ३ जिल्लाको परमिट दिने व्यवस्था होस् ।

सुरुल पुन : रुकुम जिल्लालाई अर्गानिक जिल्ला भनेर घोषणा त गरियो तर त्यसको लागि कार्यक्रमहरू के के हुनुपर्छ ? जिल्लाले पाउनुपर्ने अवसर के के हुन्छन् ? भन्ने जस्ता विषयमा ध्यान नदिएको देखिन्छ। माननीयज्युहरुले यहाँ मलखातको समस्या उठाइरहनुभएको छ तर हामी रुकुम जिल्लामा मलखात खोजिरहेका छैनौ, त्यहाँको विशेषता, धरातलिय अवस्थालाई हेरेर त्यहाँ अर्गानिक मल बनाउनको लागि किसानहरूलाई के कस्तो किसिमको सहुलियत गर्दा सहज हुनसक्छ त्यसप्रति प्रदेश सरकारको ध्यान जाओस्। एक घर एक धाराका योजनाहरू अलपत्र परिरहेका छन् जसको कार्यन्वयनका लागि पनि ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु।

दिनेश पन्थी : जलस्रोतको सम्भावना भएको सन्दर्भमा साना ठूला विद्युतीय सवारी साधनहरू चल्ने गरी नीति कार्यक्रममा नै व्यवस्था गरियोस्। माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा अलपत्र परेको छ। गणित, विज्ञान र अंग्रेजी शिक्षक नभएका विद्यालयहरुमा शिक्षक पठाउने व्यवस्था गर्न ध्यान दिइयोस्। गुल्मीमा सामुदायिक विद्युतिकरण भनिएपनि काठको पोल जिर्ण अवस्थामा छन्, यसलाई स्टीलको पोलमा बदल्न धेरै चोटी निवेदन दिदा पनि ध्यान पुगेको छैन।

कन्हैया वनिया : प्रदेश सरकारले रुपन्देही क्षेत्र नं. ४ मर्चवार क्षेत्रलाई विकास गर्नको लागि नीति तथा कार्यक्रम र बजेटमार्फत कार्यक्रम ल्याउन अनुरोध गर्दछु। बजेट निर्माण गर्दा आफ्ना नागरिकका आवाज र आवश्यतालाई सम्बोधन गर्नुपर्दछ। समृद्ध प्रदेश बनाउनका लागि कृषिमा उल्लेख्य बजेट बिनियोजन गर्नुपर्दछ।

रत्न बहादुर खत्री : संविधानप्रदत प्रदेश सरकारका अधिकार उपयोग गर्न सरकारले पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ। एकातिर सरकारी राजश्व नउठेको अवस्था छ भने अर्कोतिर राजश्व तिर्न गएका बेला विचौलिया प्रयोग गर्नुपर्ने अवस्था छ। यसलाई सरकारले रोक्नुपर्दछ। घरबाट जनताले राज्यलाई कर तिर्ने व्यवस्था गरिएको छ। जिल्ला विकास समितिले बनाएको बैजनाथको च्यामा राजपुरसम्मको ३४ किमी बाटो खण्डहर बनेको छ यसलाई तत्काल मर्मत गर्न सरकारको ध्यानकर्षण गराउँछु। बाँके, बर्दिया र दाङका थारु समुदायका व्यक्तिलाई थालमेसिया रोगले सताईरहेको छ। यसको उपचार गर्न भेरी अस्पताललाई सुविधा सम्पन्न बनाउने र समुदायस्तरमा स्क्यानिङ्ग गरी खोजी गर्नुपर्दछ।

निमा गिरी : लुम्बिनी प्रदेशको नियमावलीमा विशेष समय र शुन्य समयमा प्रस्तुत विषयहरूको जवाफ सम्बन्धित मन्त्रीले सात दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ। यो व्यवस्था भएअनुसार उत्तर पाउनुपर्छ। हैन भने नियमावली बदलौ, व्यवस्था भएअनुसार उत्तर खोजौं यो जनताको समस्याका विषयको कुरा हो। वर्षौ पहिले बनेको परियोजना लुङ्ग्री-माडी सिंचाई परियोजना अहिलेसम्म पनि पूरा हुन सकेको छैन। रोल्पा र प्यूठानको एकसय हेक्टर जमिन सिंचाई गर्न सकिने उर्भर भुमि बेकामे बनेको छ। विगतमा सिंचाई मन्त्रालयले एक समिति बनायो तर त्यो टोलीको प्रतिवेदन के भइराखेको छ ? यो परियोजना के भइरहेको छ ? अबको बजेटमा यो परियोजनालाई सरकारले पूरा गर्ने योजना बनाओस्।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १३५ को उपनियम (२) बमोजिम आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को "प्रदेश विनियोजन विधेयक, २०८० का सिद्धान्त र प्राथमिकता" (कर प्रस्ताव बाहेक) सम्बन्धमा छलफल गरियोस् भन्ने प्रस्ताव आर्थिक मामिलामन्त्री धन बहादुर मास्कीले सभासमक्ष पेश गर्नुभयो।

तेस्रो बैठक, २०८० जेठ १५ गते

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४ को उपनियम (१) बमोजिम गठित कार्यव्यवस्था परामर्श समितिमा दिपेन्द्र कुमार पुन मगरको स्थानमा इन्द्रजीत थारुलाई मनोनयन गरिएको जानकारी सभामुख तुलाराम घर्तीमगरले गराउनुभयो।

आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को "प्रदेश विनियोजन विधेयक, २०८० का सिद्धान्त र प्राथमिकता" माथि १९ जना प्रदेशसभा सदस्यहरुले आफनो धारणा राख्नुभयो जसमा भोज प्रसाद श्रेष्ठ, भगवती अधिकारी, दिपेन्द्र कुमार पुन मगर, विश्वप्रेम पाठक, रत्न बहादुर खत्री, कन्हैया वनिया, तारा थापा, इन्द्रजीत थारु, बादशाह कुर्मी, अर्जुन कुमार के.सी., मिना कुमारी श्रेष्ठ, अम्बिका काफ्ले, हेमा वेल्बासे, सुमन शर्मा रायमाझी, दुर्गा प्रसाद चौधरी, धन बहादुर के.सी., दिनेश पन्थी, जोख बहादुर महरा र विर बहादुर राना हुनुहुन्छ।

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को "प्रदेश विनियोजन विधेयक, २०८० का सिद्धान्त र प्राथमिकता"माथि उठेका प्रश्नहरुको जवाफ आर्थिक मामिलामन्त्री धन बहादुर मास्कीले दिनुभयो।

चौथो बैठक, २०८० जेठ १६ गते

विशेष समयमा बोल्ने २० जना प्रदेश सभा सदस्यहरू निम्नानुसार हुनुहुन्छ :

खड्क बस्नेत : नवलपरासीमा विगतदेखि चिनी उद्योग रहेका छन् । उद्योग करिब तीन महिना चल्ने गर्छ, उद्योग चल्दा उद्योगबाट निस्किएको प्रदुषणले त्यहाँको जनतालाई दुःख दिएको छ। कालो धुवाँ वातावरणमा उडेर त्यहाँको भौतिक संरचनाहरू, बस्ती, कृषि र लाखौं लगानी गरेका पर्यटन उद्योगहरूलाई तहसनहस पार्ने गरेको छ। यस्तो असर पार्ने भएकाले यस विषयमा सोच्नुपर्दछ। उद्योग नचलेको बेलामा मलासिसको गन्धले पूर्वपश्चिम राजमार्ग हिड्दा सुनवल नगरपालिका आयो भन्ने हुन्छ। यस विषयमा प्रदेश सरकारले उचित व्यवस्था गर्न अनुरोध गर्न चाहन्छु। कृषि क्षेत्रमा वास्तविक कृषकले अनुदान नपाएको अवस्था छ। यस विषयमा गहिरो अध्ययन गर्ने र सम्बन्धित ठाउँमा अनुदान पुग्ने व्यवस्था गर्न पनि अनुरोध गर्दछु।

अम्बिका काफ्ले : हजारौं बिघा जमिन भएको कपास विकास समिति नेपाल सरकारले खारेजी किन गर्यो ? कपास प्रशोधन गर्ने अरबौंको मेसिन रहेको, कपास बिक्री वितरण निरन्तर हुँदाहुँदै पनि किन खारेजी भयो ? कपास विकास समिति र बुटवल धागो कारखाना सञ्चालनका लागि नेपाल सरकारको ध्यानार्कषण गराउन चाहन्छु।

जानकी न्यौपाने : सरकारको अलोकप्रियताका कारण नेपाली जनताले बलिदानपूर्ण संघर्षबाट प्राप्त उपलब्धीको रुपमा रहेको समावेशी संघिय गणतन्त्रमाथि नै प्रहार हुन थालेको छ। त्यसैले यस सदनमार्फत जनताको अधिकार कटौती हुने कार्य नगर्न अनुरोध गर्दछु। कतिपय महिलाहरूको पाठेघर खस्ने र स्तन क्यान्सरको उपचार गर्न आर्थिक अवस्था कमजोर भएकाले अकालमा ज्यान जाने गरेको छ। यस्ता घातक रोगहरूको उपचार निशुल्क गर्न आवश्यक नीति निर्माण बनाउन र जनताको स्वास्थ्यप्रति सरकार जिम्मेवार बन्नको लागि ध्यानाकर्षण गर्न चाहान्छु। कतिपय महिलाहरू घरपरिवारबाट निष्कासित भएर घर न घाटको अवस्थामा पुग्नुपरेको छ भने कतिले ज्यान गुमाउन बाध्य भएका छन्। यस्ता महिलाहरूलाई संरक्षण गर्नको लागि सेफहाउसको व्यवस्था गरिदिन पनि जोडदार माग गर्दछु।

भगवती अधिकारी : दाङ जिल्लामा वर्षायाम सुरु भएसँगै सर्पको टोकाइ हुँदा लगाउने भ्याक्सिनको अभावका कारण प्रत्येक वर्ष यहाँका नागरिकले ज्यान गुमाउनुपर्ने बाध्यता छ। यस विषयमा स्वास्थ्य मन्त्रालय र स्वास्थ्यमन्त्रीज्यूको ध्यानाकर्षण गर्दै छिटोभन्दा छिटो भ्याक्सिन ल्याउने व्यवस्था मिलाउन अनुरोध गर्न चाहन्छु।

इन्द्र कुमारी गहतराज : हामी युवा रोजगारका कुरा गर्छौ, कहिले बेरोजगार युवालाई भत्ता दिने भन्छौ, न त भत्ता दिने व्यवस्था गर्न सक्छौं, न त भत्ता दिने सम्भावना नै छ, न त रोजगारी नै दिन सक्छौ । त्यसैले युवाहरू विदेश जान बाध्य छन् । विदेशबाट फर्केकाहरूलाई व्यवसाय चलाउनका लागि विनाधितो, बिना ब्याज ऋण दिने नीति सरकारले बनाउन सक्नुपर्छ।

कृष्ण कुश्मा थारु : बर्दिया जिल्लाको बारबर्दिया नगरपालिकामा सिकलसेल उपचार केन्द्र आरसी थारु स्मृति राष्ट्रिय उपचार केन्द्र बनाउन आवश्यक बजेटको व्यवस्थापन गरिदिनको लागि ध्यानाकर्षण गराउँछु। अभिभावकविहिन बच्चा संरक्षण केन्द्रको रुपमा बारबर्दिया र मधुवन नगरपालिकाले व्यवस्थापन गरेको छ। उनीहरूको उच्च शिक्षाको अध्ययनको लागि व्यवस्था मिलाइयोस् । राष्ट्रिय निकुञ्जको क्षेत्रमा पर्ने जिल्लाहरू वन्यजन्तुबाट पिडित समुदाय भएकाले यसको व्यवस्थापन गर्नका लागि विशेष व्यवस्थापन गरियोस्, सामान्य तारजाली लगाएर मात्र हुँदैन।

कन्हैया वनिया : लुम्बिनी प्रदेश सरकारले कृषिबाट ठूलो उपलब्धी लिनसक्ने भएका कारण नीति तथा कार्यक्रम कृषिकेन्द्रित बनाउनुपर्दछ। किसानलाई समयमै मल उपलब्ध गराएर कृषि उत्पादन बृद्धि गर्नुपर्दछ। लुम्बिनीसहित गौतमबुद्धसँग जोडिएका धार्मिक क्षेत्रलाई बुद्ध सर्किटका रुपमा जोड्नुपर्दछ। भारत सीमा क्षेत्र भन्सार कार्यालयमा भारतीय पर्यटकहरूलाई भ्रमण गर्नका लागि २५ हजार रुपैयाँ मात्र ल्याउन पाउने व्यवस्था परिवर्तन गर्नुपर्छ।

चिन्तामणी पाण्डे : निर्वाचनका बेलामा धेरै प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छौ । तर, प्रदेश सरकारबाट ती प्रतिबद्धता पुरा गर्न सकिने बजेट प्राप्त हुन्छ कि हुँदैंन भन्नेमा चिन्तित छौं। गाउँस्तरमा खानेपानी र सडकका विभिन्न योजनाहरु अलपत्र अवस्थामा छन्। सर्वप्रथम अलपत्र योजनालाई सम्पन्न गर्न बजेटको व्यवस्था गरियोस् । गाउँपालिकाहरूमा कर्मचारीको अभाव छ। संघसँग अनुरोध गरेर वा कसरी संभव हुन्छ गाउँ-गाउँमा कर्मचारी पुर्‍याइयोस् ।

यम बहादुर नेपाली : प्रदेश विनियोजन विधेयक २०८० को सिद्धान्त र प्राथामिकताका आधारमा मुख्यमन्त्री शैक्षिक सुधार कार्यक्रमलाई

हटाउने जुन योजना छ, त्यसलाई अझ गुणस्तरीय कार्यविधि तयार गरेर अगाडि बढाउन लुम्बिनी सरकारलाई आग्रह गर्दछु। दलित विकास बोर्ड वा दलित विकास समितिमार्फत विपन्न तथा बहिष्करणमा पारिएका दलित समुदायका हक, अधिकार र आर्थिक समृद्धि तथा विकासको लागि विशेष बजेटको व्यवस्था गरियोस् भन्न चाहन्छु।

सुशिला वादी : सिक्टा सिंचाई योजनाबाट बाँके र बर्दियाका कृषकलाई लाभ पुऱ्याउन पहल गर्नुपर्ने अवस्था छ। दलित समुदायहरुलाई उच्च शिक्षामा पहिलो प्राथमिकता दिनुपर्दछ भन्ने माग गर्दछु। अझै पनि समाजमा जातिय छुवाछुत रहेकाले यसलाई हटाउन बजेटमार्फत चेतना बृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न माग गर्दछु। बाँकेको शुसिल कोइराला क्यान्सर अस्पतालमा जनताले पाउनुपर्ने सुविधा पूर्ण रुपमा पाएका छैनन् यसमा पनि सरकारको ध्यान जाओस्।

बसन्ती न्यौपाने : बाँके, बर्दिया, कैलाली र सुर्खेतका मुक्त कमैया जहाँ बसोबास गर्छन् त्यहाँ लाजपूर्जा त छ तर कागजमा मात्र सिमित रहेको छ। यातायात व्यवस्था कार्यालय नेपालगञ्जमा भारतीय सीमा नजिक लगेर राखिएको छ। बाँकेको कोहलपुर नगरपालिका, राप्ती सोनारी, बैजनाथ गाउँपालिका, जानकी गाउँपालिकाका जनतालाई सेवा लिन निकै सास्ती भएको छ। ट्रायल सेन्टर कोहलपुर वडा न. २ मै राखिएको छ, त्यही नै यातायात व्यवस्था कार्यालय सार्नको लागि ध्यानाकर्षण गर्न चाहान्छु।

माया पुन : शैक्षिकसत्र सुरु भएपनि विद्यार्थीहरूको हातमा पुस्तक छैन, शिक्षकहरूको हातमा पाठ्यक्रम पुगेको छैन। सरकारी स्कुलको अवस्था निकै नाजुक छ। कर्मचारी समायोजन नहुँदा कर्मचारी अभाव छ, स्थानीय तह र प्रदेशमा कर्मचारी समायोजनको व्यवस्था मिलाइयोस्।

खेम बहादुर सारु : देशभर सञ्चालित करिब ३५ हजारभन्दा बढी विद्यालयमध्ये अधिकांश जनताको छोराछोरी अध्ययन गर्ने २७ हजार जति सामुदायिक विद्यालयहरू छन्। संघियता लागु भएपश्चात माध्यमिक तहको शिक्षाको जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई प्रदान गरिएको छ। तर, हालसम्म संघिय शिक्षा ऐन र प्रदेश शिक्षा ऐन जारी हुन नसक्दा ८० प्रतिशतभन्दा बढि विद्यालयहरूमा विषयगत शिक्षकहरूको अभाव छ। यसप्रति प्रदेश सरकारको ध्यानाकर्षण गर्न चाहन्छु।

धनलक्ष्मी श्रेष्ठ : जेठ ७ गते प्यूठान जिल्लाको स्वर्गद्वारी नगरपालिकामा भिषण आगलागी हुनपुग्यो। धनबाङ्ग बस्तीमा ११ घर र १९ गोठ जलेर नष्ट भएको छ। गौमुखी गाउँपालिका वडा नं ४ मा ठूलो हावाहुरी आएर सयौँ घर, गोठ, विद्यालय र खोप केन्द्रको छाना उडाएर नास गरिदियो। यसमा तत्काल राहतको व्यवस्था गर्न सम्बन्धित मन्त्रालयसँग माग गर्दछु।

राज कुमार चौधरी: जनताको स्वास्थ्य क्षेत्रमा पर्याप्त बजेट विनियोजन गर्न प्रदेश सरकारलाई ध्यानाकर्षण गर्न चाहान्छु। लुम्बिनी प्रदेशमा थारु समुदायको वंशाणुगत रोग सिकलसेल एनिमिया र थालमेसियाको चेकजाँच गरी रोकथाम गर्न र उपचारको सुविधा उपलब्ध गर्न पर्याप्त बजेटको विनियोजनका लागि अनुरोध गर्न चाहन्छु। बर्दियाबासीको मुख्य समस्या सिंचाईमा देखिएको छ। कृषकहरूबाट उत्पादित अन्नहरूको बजारिकरणको लागि कृषि एम्बुलेन्स सञ्चालनमा बजेट छुट्याइयोस्।

मिना कुमारी श्रेष्ठ : वडा र पालिकाहरूमा रहेका स्वास्थ्य चौकीको उन्नती गरेर कम्तिमा सुत्केरीहरूको उपचारसहित एक्सरेदेखि ल्याब जाँचसम्मको सुविधा मिलाउन अनुरोध गर्दछु। विशेषगरी लुम्बिनी प्रदेशमा बसोबास गर्नुहुने गरिब तथा दलित समुदायको साथै दिदी बहिनीहरूको लागि राहात तथा सुविधाका कार्यक्रम बजेटहरूमा समावेश गरियोस् भनी अर्थमन्त्री तथा अन्य मन्त्रीज्यूहरूको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु।

सन्जु कुमारी चौधरी : बाँके जिल्लाको राप्तीसोनारी र नरैनापुर गाउँपालिका, कोहलपुर नगरपालिकाको विभिन्न वडामा राप्ती नदी, डडुवा खोला र स्थानीय खोलाहरूको कटान, डुबान र बाढिपहिरोले वर्षेनी त्यहाँका स्थानीय नागरिकहरू विस्थापित हुने र खेतियोग्य जमिन नष्ट भएको छ। समयमै रोकथाम र नियन्त्रणका योजनाहरू बनाउन सकेनौ भने अझै बढि ठूलो दुर्घटना हुन सक्छ। महिला क्रिकेटलाई प्रोत्साहन, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न आउँदो आर्थिक वर्ष देखिनै कोहलपुर नगरपालिकामा क्रिकेट एकेडेमिको स्थापना गर्न सदनमार्फत सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु। नेपालगञ्जमा रहेको साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेसनलाई कृषिको मलखात, बीऊ विजनको केन्द्रको रुपमा विकास गर्नको लागि पनि सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु।

देवी प्रसाद चौधरी : समृद्धिको आधार कृषि उत्पादन हो। त्यसैले कृषिको कुरा गर्दा मलखात, बीउ बिजन र सिंचाई प्रमुख चिज हुन्। कृषिको लागि दीर्घकालिन योजना तयार गरी कृषि मल अर्थात् रासायनिक कारखाना स्थापना गर्नेतर्फ सोचौँ। गौतम बुद्ध अन्तराष्ट्रिय विमानस्थल राष्ट्रिय गौरवका आयोजनालाई जनताको जग्गासमेत लिएर बनाए पनि सञ्चालन हुन नसकेकाले यसबारेमा विशेष ध्यान दिनुपर्दछ।

विष्णु प्रसाद पन्थी : तीन वर्षअघि लुम्बिनी प्रदेश सभाको स्थायी राजधानी दाङ देउखुरीलाई तोक्दै गर्दा, कपिलवस्तुलाई सांस्कृतिक राजधानी र रुपन्देहीको बुटवल, भैरहवा क्षेत्रलाई आर्थिक राजधानीको रुपमा विकास गरिने छ भनी संकल्प पास गरेका थियौँ। २०८०/०८१ को बजेट

आउने सन्दर्भमा प्रदेश सरकारले यो विषयलाई पनि बजेट विनियोजन गरोस् भनी स्मरण गराउन चाहन्छु। वाणगंगा नदिलाई महत्वपूर्ण जल भण्डारको रुपमा विकास गर्न सकिने सम्भावना छ। विगतमा प्रदेश सरकारले बजेट विनियोजन गरेपनि कोरोनाको कारण कार्यान्वयन गर्न सकेन। जलासय निर्माण भएमा कपिलवस्तुको बाढी नियन्त्रण हुन्छ भने पूर्वी कपिलवस्तु र रुपन्देहीमा सिंचाई सुविधा हुने भएकाले यसलाई बहुउद्देश्यीय आयोजनाको रुपमा बजेट विनियोजन गरियोस्।

इन्द्रजीत थारु : प्रदेशको राजधानी व्यवस्थापन, जग्गा फुकुवा र रोक्का विषय उठाउनको लागि यस बैठकमा उपस्थित भएको छु। प्रदेश राजधानी बनाउने भनी दाङ देउखुरीको जग्गा रोक्का गरेसँगै यहाँका जनताको आफ्ना समस्या समाधान गर्न जग्गा धितो राख्ने प्रक्रियासमेत बन्द भएको छ।

बैठकमा लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १०७ को उपनियम (२) बमोजिम स्वास्थ्यमन्त्री राजु खनालले "स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन, नविकरण तथा स्तरोन्नती ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक" सभामा पेश गर्नुभयो।

बैठकमा लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १०८ को उपनियम (१) बमोजिम मुख्यमन्त्री एंव उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट आन्तरिक मामिला कानून तथा सहकारी मन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले "औद्योगिक व्यवसायसम्बन्धि प्रचलित प्रदेश कानूनलाई संशोधन र एकिकरण गर्न बनेको विधेयक" माथि सैद्धान्तिक छलफल गरियोस् भन्ने प्रस्ताव प्रस्तुत गर्नुभयो।

"औद्योगिक व्यवसायसम्बन्धी प्रचलित प्रदेश कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक" माथिको सैद्धान्तिक छलफलमा पाँच जना प्रदेशसभा सदस्यहरुले भाग लिनुभयो जसमा जानकी प्रसाद यादव, निमा गिरी, अर्जुन कुमार के.सी., जन्मजय तिमिल्सिना र दिपेन्द्र कुमार पुन मगर हुनुहुन्थ्यो।

औद्योगिक व्यवसायसम्बन्धी प्रचलित प्रदेश कानूनलाई संशोधन र एकिकरण गर्न बनेको विधेयकमाथि सैद्धान्तिक छलफलका क्रममा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ मुख्यमन्त्री एंव उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्थामन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट आन्तरिक मामिला कानून तथा सहकारीमन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले दिनुभयो।

पाँचौं बैठक, २०८० जेठ २६ गते

नेपालको संविधान धारा १८४ तथा प्रदेश नियमावली, २०७९ को नियम ३६ को उपनियम (१) बमोजिम प्रदेश प्रमुख अमिक शेरचनले लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दै सभालाई सम्बोधन गर्नुभयो।

छैठौं बैठक, २०८० जेठ २८ गते

प्रदेश प्रमुख अमिक शेरचनले २०८० जेठ २६ मा लुम्बिनी प्रदेश सभाको बैठकमा प्रस्तुत लुम्बिनी प्रदेश सरकारको "आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को बार्षिक नीति कार्यक्रम" सम्बोधन गर्नुभएकोमा लुम्बिनी प्रदेश नियमावली, २०७९ को नियम ३७ को उपनियम (२) बमोजिम प्रदेश सभा सदस्य जोख बहादुर महराले धन्यवाद ज्ञापन प्रस्ताव सभासमक्ष पेश गर्नुभयो। प्रदेश सभा सदस्य जन्मजय तिमिल्सिनाले सो धन्यवाद ज्ञापन प्रस्तावको समर्थन गर्नुभयो भने सभाबाट प्रस्ताव सर्वसम्मतिले पारित भयो।

सातौं बैठक, २०८० जेठ २९ गते

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम माथि छलफल प्रारम्भ गरियोस् भन्ने प्रस्ताव मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीले सभामा पेश गर्नुभयो।

सभामुखले विपक्षी दलका नेता लिला गिरीलाई आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रममाथि छलफलमा भाग लिन समय दिएसंगै विपक्षी दलका नेता लिला गिरीले नीति तथा कार्यक्रमका बारेमा आफ्ना भनाइ राख्नुभयो।

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रमको विभिन्न बुँदाहरुमा रत्न बहादुर खत्री, भोज प्रसाद श्रेष्ठको तर्फबाट रत्न बहादुर खत्री, अर्जुन कुमार के.सी, नवराज लामिछाने र बसन्ती न्यौपानेले संशोधन प्रस्ताव राख्नुभएको थियो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ३९ को उपनियम (१) बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रम र सो उपर प्राप्त संशोधनहरूमाथि रामजी प्रसाद घिमिरे, जानकी प्रसाद यादव, खेम बहादुर सारु, भुवनेश्वर चौधरी, बसन्ती न्यौपाने, निर्मला देवी थारु (चौधरी), तारा थापा, अर्जुन कुमार के.सी,दिल कुमारी बुढा, यमुना रोका तामाङ, मिना कुमारी श्रेष्ठ, सायरा बानो,

विश्वप्रेम पाठक, मधुसुदन शरण चौधरी कुर्मी, मिना बुढा मगर, डिल्लीराज भुसाल, बादशाह कुर्मी, दुर्गा प्रसाद चौधरी, कृष्ण कुश्मा थारु, तुल्सी राम शर्मा, सुधाकर पाण्डे, दिनेश पन्थी, दिपेन्द्र कुमार पुन मगर, विष्णु प्रसाद पन्थी र जन्मजय तिमिल्सिना गरी २५ जना प्रदेशसभा सदस्यहरुले आफ्ना भनाइ राख्नुभएको थियो ।

आठौं बैठक, २०८० जेठ ३०

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ३९ को उपनियम (१) बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रममाथिको छलफलमा प्रदेश सभा सदस्यहरु चेत नारायण आचार्य, खड्ग बस्नेत, सुधाकर पाण्डे, राजु प्रसाद श्रेष्ठ, भगवती अधिकारी, सुशिला वादी, कृष्ण कुश्मा थारु, इन्द्र कुमारी गहतराज, लौकी कुमारी वि.क., नरमाया ढकाल, मिना कुमारी श्रेष्ठ, चिन्तामणी पाण्डे, सुमन शर्मा रायमाझी, नवराज लामिछाने, हेमा बेल्वासे के.सी., रत्न बहादुर खत्री, दिपेन्द्र कुमार पुन मगर र जन्मजय तिमिल्सिनाले भाग लिनुभएको थियो ।

नवौं बैठक, २०८० जेठ ३० गते

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ३९ को उपनियम (१) बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रममाथि प्रदेश सभा सदस्यहरु भोज प्रसाद श्रेष्ठ, अम्बिका काफ्ले, तुल्सीराम शर्मा, वैजनाथ कलवार, दिनेश पन्थी, प्रचण्ड विक्रम न्यौपाने,भूमिश्वर ढकाल, यम बहादुर नेपाली, दुर्गा प्रसाद चौधरी, कन्हैया वनिया, कृष्ण के.सी., राजकुमार चौधरी, विष्णु प्रसाद पन्थी, जानकी प्रसाद यादव, निमा गिरी र जोख बहादुर महराले छलफलमा भाग लिनुभएको थियो ।

दशौं बैठक, २०८० जेठ ३०

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ३९ को उपनियम (२) बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश सरकारको आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को नीति तथा कार्यक्रममाथि भएको छलफलको क्रममा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ मुख्यमन्त्री डिल्लीबहादुर चौधरीले दिनुभयो ।

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रममाथि संशोधनकर्ताहरु (क) रत्न बहादुर खत्री, (ख) भोज प्रसाद श्रेष्ठको तर्फबाट रत्न बहादुर खत्री, (ग) अर्जुन कुमार के.सी, (घ) नवराज लामिछाने, (ङ) बसन्ती न्यौपानेलाई आ(आफ्नो प्रस्ताव फिर्ता लिन समय दिएपनि संशोधनकर्ताहरुले प्रस्ताव फिर्ता नलिएकाले सभामुखले उक्त संशोधन प्रस्तावहरु निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्नुभई अस्विकृत भएको घोषणा गर्नुभयो ।

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को लुम्बिनी प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम पारित गरियोस् भन्ने प्रस्ताव मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीले सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो । उक्त प्रस्तावलाई पारित गरियोस् भनी सभामुखले निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्दा बहुमतले स्वीकृत भएको घोषणा गरियो । बैठकमा आर्थिक मामिलामन्त्री धन बहादुर मास्कीले "लुम्बिनी प्रदेशको आर्थिक सर्वेक्षण २०७९/०८०" सभासमक्ष पेश गर्नुभयो ।

एघारौं बैठक, २०८० असार १ गते

नेपालको संविधानको धारा २०७ तथा लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १३१ को उपनियम (१) बमोजिम आर्थिक मामिलामन्त्री धन बहादुर मास्कीले आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को "राजश्व र व्ययको बाषिक अनुमान (बजेट वक्तव्य)"सहित सभामा पेश गर्नुभयो ।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १४२ को उपनियम (१) बमोजिम आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले "प्रदेश सरकारको अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको आर्थिक विधेयक" सभामा पेश गर्नुभयो ।

बाह्रौं बैठक, २०८० असार १३ गते

लुम्बिनी प्रदेश सभाका विपक्षी दलका नेता लिला गिरीले दलको तर्फबाट बिशेष समय माग गरी आफ्ना भनाइ राख्नुभयो । पहिलो प्रदेश सभाले प्रदेशको नामाकरण र राजधानी तोक्ने लगायत महत्वपूर्ण कार्यहरुमार्फत जनताको जीवनस्तरमा आर्थिक उन्नति ल्याउने किसिमका योजनाहरू अगाडी बढाएको र आगामी आर्थिक वर्षको बजेट निर्माण हुनुपूर्व पनि आफ्नो दलले वर्तमान सरकार एंव सभामुखसँग जनताको जीवनस्तरमा परिवर्तन ल्याउन र प्रदेशलाई गतिशिल बनाउने विविध विषयमा सरकारलाई आफूहरूको साथ/सहयोग रहने प्रतिवद्धता जनाएको र त्यस किसिमको सम्झौता गरेको स्मरण गराउनुभयो । नीति तथा कार्यक्रमको सन्दर्भमा पनि आफूले सरकारलाई विविध विषयमा खबरदारी गरेको र बजेट वक्तव्य आइसकेपछि कतिपय सैद्धान्तिक विषय मेल नखाएको र रातो किताब पढिरहँदा पूर्व समझदारीलाई लत्याइएको, प्रतिपक्षसँग कुनै किसिमको सरसल्लाह नगरिएको बताउनुभयो । फजुल र अनुत्पादक क्षेत्रमा, आर्थिक रुपमा गन्तव्यहिन भएर सिंगो प्रदेश संरचनामाथि नै प्रश्न

उठिरहेको बेलामा जनताका अगाडी नाजवाफ हुने किसिमले बजेट विनियोजन गर्न नहुने, सार्वजनिक खरिद ऐन विपरित टुक्रे योजना सञ्चालन गर्न नहुने, निर्देशनालय खारेज गरेर प्रादेशिक संरचनालाई कमजोर बनाउन नहुने, जनता र सबै माननीयहरूको भावनालाई समेटेर अगाडि बढ्नुपर्ने विषय उठाउँदै यो बजेटलाई आफूहरुले समर्थन गर्न नसक्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १३२ को उपनियम (३) बमोजिम आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले वक्तव्यसहित आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को राजश्व र व्ययको बार्षिक अनुमानमाथि सैद्धान्तिक छलफल प्रारम्भ भएको जानकारी गराउनुभयो।

प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरु आ-आफ्नो स्थानमा उभिनुभयो। यसैबीच, तुलसी प्रसाद चौधरीले बोल्ने सयम माग गरि आफ्ना भनाइ राख्नुभयो। चौधरीले निर्देशनालय खारेज गर्ने कुरा संशोधन हुनुपर्ने, २०७५/०७६ देखि सञ्चालनमा रहेका क्रमागत आयोजनाहरु कटौति गर्न नहुने र प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा कम्तीमा २/२ वटा नयाँ क्रमागत योजना सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आफूहरुसँग भएको नीतिगत सहमति बमोजिमका कार्यहरु गर्ने सम्बन्धमा लिखित प्रतिवद्धता नआएसम्म आफूहरुले सदन चल्न नदिने विचार राख्नुभयो।

सभामुख तुलाराम घर्तीमगर : राजनीतिक दलको सहमति, सहकार्य र सद्भभावको निमित्त बैठकभन्दा अगाडि पनि सरकार र विपक्षी दलवीच छलफल भएको सुन्नमा आएको हो। तपाईहरुबीच जे जस्तो सहमति भएपनि विपक्षी दलका नेता एवम् प्रमुख सचेतकले समेत विषयवस्तु राखिसक्नुभएकोले विषय व्यहोरा अवगत भएको र सरकारले पनि सो सम्बन्धमा लिखित प्रतिवद्धता नै जाहेर गर्ला भन्दै छलफलको प्रक्रियालाई अगाडि बढाउन सहयोगका लागि विपक्षी दललाई आग्रह गर्दछु।

सभामुखको आग्रहपछि पनि विपक्षी दलका प्रदेश सभा सदस्यहरु विरोध स्वरुप आ-आफनो स्थानमा उभिइरहनुभएकाले विपक्षी दल र सरकारबीच आपसी परामर्श र छलफलका लागि सभामुखले बैठक स्थगित गर्नुभयो।

तेह्रौं बैठक, २०८० असार १७ गते

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १३२ को उपनियम (३) बमोजिम आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले वक्तव्यसहित आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को "राजश्व र व्ययको बाषिक अनुमान"माथि सैद्धान्तिक छलफल प्रारम्भ गरियोस् भन्ने प्रस्ताव सभासमक्ष पेश गर्नुभयो।

आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्की : प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रमबमोजिम प्रदेश सरकारको निकायबाट सञ्चालन गरिने आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनिवार्य भुक्तानीका लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट हुने व्ययभारतर्फ ४० अर्ब ४६ करोड ८९ लाख ५७ हजार रुपैयाँ र प्रदेश सञ्चित कोषबाट हुने व्ययभारतर्फ १ करोड ७ लाख ४३ हजार रुपैयाँ रकम विनियोजन गरिएको र यस आर्थिक वर्षको आयव्ययको विवरणको सारांश बजेट वक्तव्यकै अनुसूचीमा उल्लेख भएको अवगत गराउँदै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को बजेट वक्तव्यपछि सम्मानित सदनमा प्रतिपक्षका माननीय सदस्यहरूसँग सरकारको तर्फबाट आफूहरूले छलफल गरिराखेको, संवादलाई अगाडि बढाइरहेको तथा सहमति र सहकार्यकै बाटोबाट अगाडि बढ्ने सरकारको प्रयत्न रहिरहेकाले यस विषयलाई प्रतिपक्षका माननीय सदस्यहरूले गम्भिरतापूर्वक लिनुहुने विश्वास व्यक्त गर्दै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को राजश्व र व्ययको वार्षिक अनुमानमाथि सैद्धान्तिक छलफल प्रारम्भ गरियोस् भन्ने प्रस्ताव राख्नुभयो।

यसैबीच प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरुले आफ्नो स्थानबाट रोष्टम अगाडी आएर नाराबाजी गर्न थाल्नुभयो। नाराबाजी नरोकिने संकेत देखिएपछि बैठक २०८० असार १८ गते बस्ने गरी सम्पन्न भयो।

चौधौं बैठक, २०८० असार १८ गते

बैठक प्रारम्भ हुनासाथ प्रमुख प्रतिपक्ष दलका प्रमुख सचेतक तुलसी प्रसाद चौधरीलाई आफ्ना भनाइहरु राख्ने समय सभामुखले दिनुभयो।

तुलसी प्रसाद चौधरी: यो महिनाको १३ गते बजेट वक्तव्य आएदेखि नै निर्देशनालय खारेज गर्ने कुरा फिर्ता हुनुपर्ने माग राख्दै सरकारका विभिन्न मन्त्रीहरूसँग छलफल गरिरहेको भएतापनि सरकारको आधिकारिक धारणा सार्वजनिक नभएको, २०७५/०७६ देखि सञ्चालनमा रहेका क्रमागत आयोजनाहरुको निरन्तरता र प्रत्येक निर्वाचन क्षेत्रमा २/२ वटा नयाँ क्रमागत आयोजना सञ्चालन गर्ने सम्बन्धमा आफूहरुसँग भएको नीतिगत सहमतिको पालना हुनुपर्ने, बहुवर्षीय योजनाहरुको भुक्तानी हुन बाँकी रकम भुक्तानी हुनुपर्ने तर अन्य विषयमा भने छलफल गरेर अगाडि बढ्न सकिन्छ। अन्ततः निर्देशनालय खारेजी फिर्ता र नीतिगत सहमती बमोजिमका कुराहरु पूरा नभएसम्म आफूहरुले सदन चल्न नदिने र त्यसका लागि यो सदन स्थगित गरेर छलफल र वार्ताबाट समस्या समाधान गर्नुपर्छ भन्ने हाम्रो माग रहेको छ।

सभामुख तुलाराम घर्तीमगरले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ९८ को उपनियम (१) बमोजिम गठित कार्यव्यवस्था परामर्श समितिमा बसीउद्दीन खाँको स्थानमा निमा गिरीलाई मनोनयन गरिएको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो।

सभामुखको पटक-पटक अनुरोध गर्दा पनि प्रमुख प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरु यथास्थानमै उभिइरहेकाले बैठक सञ्चालन हुन सक्ने अवस्था नदेखेपछि सभामुखले विपक्षी र सरकारबीच छलफल र समझदारीको लागि एक घण्टापछि बैठक बस्ने गरी स्थगित गर्नुभयो।

स्थगित बैठकको कारवाही पुनः सुरु भएपछि सभामुखले २०८०/०८१ को राजश्व व्ययको बार्षिक अनुमान (बजेट वक्तव्य) माथि सैद्धान्तिक छलफलमा बोल्ने क्रम समाप्त भएको जानकारी गराउदै छलफलमा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ दिन आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीलाई समय दिनुभयो। लुम्बिनी प्रदेश सभाको नियमावली, २०७९ को नियम १३५ को उपनियम (५) बमोजिम आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले सभामा पेश गर्नुभयो।

पन्ध्रौं बैठक, २०८० असार १९ गते

लुम्बिनी प्रदेश सभाको नियमावली, २०७९ को नियम १३५ को उपनियम (६) बमोजिम "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" सैद्धान्तिक छलफल गरियोस् भन्ने प्रस्ताव आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले सभासमक्ष राख्नुभयो।

प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरुको नाराबाजी नरोकिएपछि सभामुख तुलाराम घर्तीमगरले "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक"माथि छलफल गरियोस् भन्ने प्रस्ताव निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्नु भई उक्त प्रस्ताव सर्वसम्मतिले स्वीकृत भएको घोषणा गर्नुभयो।

प्रतिपक्ष दलको सदन सञ्चालनमा अवरोध र नाराबाजी नरोकिएपछि सभामुखले प्रतिपक्ष र सरकारकावीच छलफल र संवादका लागि एक घण्टापछि पुनः बैठक बस्ने गरी बैठक स्थगित गर्नुभयो। स्थगित बैठक सभामुखले प्रारम्भ गर्दै प्रतिपक्ष दलको मागबमोजिम सदस्य भोज प्रसाद श्रेष्ठलाई बोल्ने समय दिनुभयो।

भोज प्रसाद श्रेष्ठ : आफूहरू विनियोजन विधेयकको छलफलमा गम्भिरता र धैर्यताकासाथ माननीय मन्त्रीहरुसँग कुरा राखिरहेको र माननीय मुख्यमन्त्रीसँग समेत संवाद हुनुपर्ने आफ्नो पार्टीको माग रहेको छ। सभाका सम्पूर्ण दलहरूले पारित गरेर बनाएको आफ्नै नियमावलीको पालना सबैले गर्नुपर्ने, सभाभित्र सबै माननीयहरू समान हुने तर बहुमतको नाममा तानाशाही लाद्ने काम आफूहरूलाई सह्य नहुने, विगतबाट सच्चिएर नयाँ गन्तव्य तय गरिनुपर्ने, संघीय स्वरुपको पहिचान बढाउने निर्देशनालय खारेज गर्न नहुने, नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप बजेट निर्माण गरी कार्यान्वयन पक्षमा जोड दिनुपर्ने, लगानीलाई प्रतिफलसँगको आवद्धता, प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा लगानी, बाँकी बक्यौताको भुक्तानी, प्रदेश गौरवका आयोजनामा पर्याप्त बजेट विनियोजन, भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुनुपर्ने लगायत साझा कुरामा सबैको सहमति छ। त्यसैले पनि सभालाई संवादको थलो बनाउन कन्जुस्याई गर्न हुँदैन।

प्रतिपक्ष दलका सदस्यहरू आ-आफनो स्थानमा उभिइरहेको भएपनि सभामुखले "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" माथि छलफलमा भाग लिन प्रदेश सभा सदस्यहरुलाई समय दिनुभयो। छलफलमा प्रदेश सभा सदस्यहरु लोकी कुमारी वि.क., भगवती अधिकारी, तारा थापा, मिना कुमारी श्रेष्ठ र सुरुल पुनले भाग लिनुभयो।

प्रदेश सभा सदस्यहरुले छलफलमा भाग लिइरहँदा प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरु रोष्टम अगाडी उभिएर नारा लगाइरहनुभयो। "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक"को छलफलको क्रममा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले सभासमक्ष दिनुभयो।

सोह्रौं बैठक, २०८० असार १९ गते

बैठक प्रारम्भ हुनासाथ प्रतिपक्ष दलका बिष्णु प्रसाद पन्थीले बोल्ने समय माग गर्दै आफ्ना भनाइ राख्नुभयो।

विष्णु प्रसाद पन्थी : लुम्बिनी प्रदेश सभामा बजेट वक्तव्य आएदेखि नै केही असहजता पैदा भएकोले आफूहरूले उठाएका विषयहरूमा सरकार गम्भीर हुनुपर्ने, प्रदेश सभा स्थापनाकालमै बनेका गौरवका आयोजनाहरू, क्रमागत योजनाहरू, खानेपानीका योजनाहरू लगायत प्राथमिकता

प्राप्त आयोजनाहरूमा विनियोजित बजेटले प्रदेश छ भन्ने अनुभूति आम नागरिकमा हुने वातावरण निर्माण गर्नुपर्छ। बिनाआधार र बिनापुष्ट्याई सरकार सञ्चालनलाई सहयोग पुऱ्याउने संस्था/निर्देशनालय खारेज गर्न नहुने, प्रदेशका माननीयहरूले प्रस्ताव गरेका योजना र कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गर्दा प्रदेशलाई स्थापित गर्न मद्दत पुग्ने, अबण्डा र खर्च गर्न नसक्ने गरी बजेट विनियोजन गर्न हुँदैन। प्रतिपक्षले विरोध नै गर्नुपर्छ भन्ने शैलीबाट आफूहरू माथि उठेको र प्रतिपक्षले उठाएका वास्तविक र यथार्थ विषय जनताको जिवनस्तर उकास्नेतर्फ लक्षित रहेको छ। नयाँ आयोजनाभन्दा सम्पन्न हुने चरणमा पुगेका आयोजनाको लगानीले छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने र माननीय मुख्यमन्त्रीले सभामा उपस्थित भएर यी विषयहरूमा जवाफ दिन अनुरोध गर्दछु। अन्ततः छलफल र संवादले वर्तमान सरकारको बजेट विनियोजन राम्रो बन्ने र यसको स्वामित्व पनि वर्तमान सरकारलाई नै हुने हो।

पन्थीले बोलिसकेपछि प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरू नारा लगाउदै सभाबाट बाहिर निस्कदै गर्दा सभामुखले प्रतिपक्ष दलका प्रदेश सभा सदस्यहरुलाई आ-आफ्नो स्थानमा बस्न अनुरोध गरिरहनुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १३६ बमोजिमको कुनै पनि खर्च कटौतीको प्रस्ताव सचिवालयमा दर्ता नभएको व्यहोरा जानकारी गराउँदै लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १३५ को उपनियम (७) बमोजिम "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" को सबै मन्त्रालयहरूका विभिन्न शीर्षकहरू माथि समुहकृत छलफल प्रारम्भ भएको जानकारी गराउँदै प्रदेश सभास सदस्यहरुलाई छलफलमा भाग लिन समय दिनुभयो। प्रदेश सभा सदस्यहरु निमा गिरी, सञ्जु कुमारी चौधरी, कन्हैया वनिया, तारा थापा र दिल कुमारी बुढाले छलफलमा भाग लिनुभयो।

सत्रौं बैठक, २०८० असार २० गते

सभामुखले मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीले सभालाई विशेष सम्बोधन गर्न समय माग गर्नु भएअनुसार उहाँलाई सम्बोधनका लागि समय दिनुभयो।

डिल्ली बहादुर चौधरी : आ.व. २०८०/०८१ को वार्षिक बजेटमा छलफल गर्न गइरहेको, प्रतिपक्ष दलका माननीय सदस्यहरूले प्रजातान्त्रिक परिपाटीबाट सभामा आफ्ना आवाजहरू उठाइरहेको सर्न्दभलाई गम्भीर रुपमा लिएको विचार व्यक्त गर्नुभयो। प्रजातन्त्रको सुन्दर पक्ष संवाद भएको र आफुहरू प्रतिपक्षका माननीय सदस्यहरूसँग छलफलमार्फत सहमतिकै आधारमा अगाडि बढेको विचार व्यक्त गर्नुभयो। निर्देशनालयको व्यवस्थापनका लागि प्रदेश सरकार मन्त्रिपरिषद्ले समिति गठन गरिसकेको, प्रदेश निजामती सेवा ऐन होस् या प्रदेशको औचित्यमाथिको प्रश्न लगायत विषयमा सत्ता पक्ष र प्रतिपक्षसँगै मिलेर अगाडि बढ्ने वर्तमान सरकारको नीति रहेको कुरा राख्दै कास्कीको पोखरामा हालै सम्पन्न मुख्यमन्त्रीहरूको सम्मेलनले १७ (सत्र) बुँदे प्रतिबद्धता पत्र पारित गरेको र यसले संघियतालाई बलियो बनाउने आधार तय गरेको प्रसंग उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले आगामी दिनमा सबै दलहरूसँगको छलफल र सहकार्यका माध्यमबाट प्रदेशभित्रका समस्याहरूलाई समाधान गर्दै अगाडि बढ्ने प्रतिबद्धता पनि व्यक्त गर्नुभयो।

सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम विशेष समय अर्न्तगत समसामयिक विषयमा बोल्न समय दिनुभएपछि प्रदेश सभा सदस्यहरु तुलसी प्रसाद चौधरी, विष्णु प्रसाद पन्थी, बसन्ती न्यौपाने, खेम बहादुर सारु, अर्जुन कुमार के.सी.,तुलसीराम शर्मा, रामजी प्रसाद घिमिरे, नवराज लामिछाने, दिनेश पन्थी, राजु प्रसाद श्रेष्ठ, चिन्तामणी पाण्डे, डिल्लीराज भुसाल, गिरीधारीलाल न्यौपाने, रत्न बहादुर खत्री र भोज प्रसाद श्रेष्ठले आफनो धारणा राख्नुभएको थियो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १३५ उपनियम (८) बमोजिमको "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" को सबै मन्त्रालयहरूका विभिन्न शीर्षकहरू माथि समुहकृत छलफलका क्रममा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले दिनुभयो। सभामुखले "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" पारित गरियोस् भन्ने प्रस्ताव निर्णयार्थ प्रस्तुत गरी बहुमतले स्वीकृत भएको घोषणा गर्नुभयो।

अठारौं बैठक, २०८० असार २० गते

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १४२ को उपनियम (५) बमोजिम "प्रदेश सरकारको अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक" माथि प्रदेश सभा सदस्यहरु सुधाकर पाण्डेय, विष्णु पन्थी, तारा थापा, कन्हैया वनिया, अर्जुन कुमार के.सी., जमुना ढकाल

र दिपेन्द्र कुमार पुनले छलफलमा भाग लिनुभएको थियो।

“प्रदेश सरकारको अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक”माथि छलफलका क्रममा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ आर्थिक मामिला मन्त्री धन बहादुर मास्कीले दिनुभयो। “प्रदेश सरकारको अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक” पारित गरियोस् भन्ने प्रस्ताव आर्थिक मामिला मन्त्रीले सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो। उक्त विधेयक बहुमतले पारित भएको घोषणा गरियो।

उन्नाइसौं बैठक, २०८० असार ३० गते

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १०७ को उपनियम (२) बमोजिम मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट आन्तरिक मामिला, कानून तथा सहकारी मन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले “प्रदेश निजामती सेवाको गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक” सभा समक्ष पेश गर्नुभयो। त्यस्तै, लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १०८ को उपनियम (१) बमोजिम “स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन, नविकरण तथा स्तरोन्नती ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक” स्वास्थ्य मन्त्री राजु खनालले सभासमक्ष पेश गर्नुभयो।

वैठकमा “स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन, नविकरण तथा स्तरोन्नती ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक”माथि सैद्धान्तिक छलफल प्रारम्भ गरियो। प्रदेश सभा सदस्यहरु लोकी कुमारी वि.क., भगवती अधिकारी, राजकुमार चौधरी, बिष्णु प्रसाद पन्थी र निमा गिरीले छलफलमा भाग लिनुभएको थियो।

“स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन, नविकरण तथा स्तरोन्नती ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक”माथि छलफलका क्रममा उठेका प्रश्नहरुको जवाफ स्वास्थ्य मन्त्री राजु खनालले दिनुभयो। लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १११ र ११२ बमोजिम उपयुक्त विधेयकमा संशोधन पेश गर्न चाहने प्रदेश सभा सदस्यले सैद्धान्तिक छलफल समाप्त भएको ७२ घण्टाभित्र आफुले पेश गर्न चाहेको संशोधनसहितको सूचना सचिवालयलाई दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा सभामुख तुलाराम घर्तीमगरले जानकारी गराउनुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १४८ मा व्यवस्था भएबमोजिम बिषयगत समितिमा यसै नियमावलीको नियम १४७ अनुसार प्रदेश सभाको कार्य प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न उक्त नियमावलीको नियम १५० बमोजिम बिषयगत समितिमा रहने प्रदेश सभा सदस्यहरुको नामावली सम्बन्धित दलबाट सिफारिस भई आएको विवरण प्रदेशसभा सचिवालयबाट मनोनयन गरेको र उक्त मनोनयन सभाबाट अनुमोदन भएको घोषणा गर्नुभयो।

तालिका ७ : लुम्बिनी प्रदेश सभाका समितिहरू र त्यसमा रहेका प्रदेश सदस्यहरू

समिति	प्रदेश सदस्यहरु
क) सार्वजनिक लेखा समिति	१. बिष्णु प्रसाद पन्थी, २. गिरीधारीलाल न्यौपाने, ३. रामजी प्रसाद घिमिरे, ४. सीता शर्मा, ५. जानकी न्यौपाने, ६. अब्दुल रजाक गद्दी, ७. बैजनाथ कलवार, ८. धनेन्द्र कार्की, ९. धनलक्ष्मी श्रेष्ठ, १०. दिपेन्द्र कुमार पुन मगर, ११. नरमाया ढकाल, १२. कन्हैया बनिया
ख) अर्थ, उद्योग तथा पर्यटन समिति	१. तुलसी प्रसाद चौधरी, २. भगवती कुमारी थरुनी, ३. खेम बहादुर सारु, ४. बसन्ती न्यौपाने, ५. सायरा बानो, ६. जन्मजय तिमिल्सिना, ७. देवकरण प्रसाद कलवार, ८. प्रचण्ड बिक्रम न्यौपाने, ९. अनुराग खड्का, १०. दिल कुमारी बुढा, ११. कृष्ण के.सी., १२. हेमा वेल्बासे के.सी.
ग) भौतिक पूर्वाधार तथा विकास समिति	१. चेतनारायण आचार्य, २. डिल्लीराज भुसाल, ३. मधुसुधन शरण चौधरी कुर्मी, ४. इन्द्र कुमारी गहतराज, ५. विर बहादुर राना, ६. बादशाह कुर्मी, ७. माया पुन, ८. सरोज थापा, ९. कृष्णा कुश्मा थारु, १०. सुरुल पुन, ११. निर्मला देवी चौधरी, १२. आदेश कुमार अग्रवाल, १३. गीता गुरुङ, १४. खड्ग बस्नेत
घ) प्रदेश मामिला तथा कानून समिति	१. भोज प्रसाद श्रेष्ठ, २. दिनेश पन्थी, ३. रत्न बहादुर खत्री, ४. चिन्तामणी पाण्डे, ५. यमुना रोका तामाङ, ६. निमा गिरी , ७. भुवनेश्वर चौधरी, ८. जमुना ढकाल, ९. सुधाकर पाण्डेय, १०. इन्द्रजीत थारु, ११. राज कुमार चौधरी, १२. आशिष कुमार चौधरी
ङ) सामाजिक विकास समिति	१. भूमिश्वर ढकाल, २. नवराज लामिछाने, ३. रेखा कुमारी शर्मा, ४. सरिता पुन, ५. वसीउद्दीन खाँ, ६. धन बहादुर के.सी., ७. सुशिला वादी, ८. मिना कुमारी बोहरा, ९. लोकी कुमारी बि.क., १०. यम बहादुर नेपाली, ११. जानकी प्रसाद यादव, १२. तारा थापा

च) कृषि, वन तथा वातावरण समिति	१. अर्जुन कुमार के.सी., २. दुर्गा प्रसाद चौधरी, ३. तुलसीराम शर्मा, ४. राजु प्रसाद श्रेष्ठ, ५. शान्ती लोध, ६. मालती सोडारी, ७. विश्वप्रेम पाठक, ८. देवी प्रसाद चौधरी, ९. सञ्जु कुमारी चौधरी, १०. जोख बहादुर महरा, ११. मिना बुढा मगर, १२. मिना कुमारी श्रेष्ठ, १३. अम्बिका काफ्ले, १४. सुमन शर्मा रायमाझी, १५. भगवती अधिकारी

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम १२१ को उपनियम (२) बमोजिम "लुम्बिनी प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" फिर्ता गरियोस् भन्ने प्रस्ताव मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट आन्तरिक मामिला, कानून तथा सहकारी मन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले प्रस्ताव प्रस्तुत गर्नुभयो। उक्त प्रस्तावलाई निर्णयार्थ प्रस्तुत गरी उक्त प्रस्ताव बहुमतले स्वीकृत भएको घोषणा गरियो।

विसौं बैठक, २०८० साउन ९ गते

सभामुख तुलाराम घर्ती मगरले दोस्रो अधिवेशनबाट पारित भएका विधेयकहरु प्रदेश प्रमुख अमिक शेरचनले प्रमाणीकरण गर्नुभएको पत्रको व्यहोरा पढेर सुनाउनुभयो। "आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ को सेवा र कार्यको लागि प्रदेश सञ्चित कोषबाट केही रकम खर्च गर्ने र विनियोजन गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" र "प्रदेश सरकारको अर्थसम्बन्धी प्रस्तावलाई कार्यान्वयन गर्न बनेको विधेयक" २०८०/०३/२८ मा प्रमाणीकरण भएको थियो।

सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (२) अनुसार समसामयिक बिषयमा शुन्य समयमा बोल्न समय प्रदान गर्नुभयो। शून्य समयमा आफनो धारणा राख्ने प्रदेश सभा सदस्यहरुमा तारा थापा, राजकुमार चौधरी र बिष्णु प्रसाद पन्थी हुनुहुन्थ्यो। सभामुखले शून्य समयमा प्रदेश सभा सदस्यहरूले उठाउनुभएको बिषयहरुमा सम्बन्धित मन्त्रीले ७ (सात) दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो। सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १४ को उपनियम (१) बमोजिम गठित कार्यव्यवस्था परामर्श समितिमा लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल संसदीय दलको तर्फबाट सन्तोष कुमार पाण्डेयको स्थानमा हेमा बेल्वासे के.सीलाई मनोनयन गरिएको व्यहोरा सभालाई अवगत गराउनुभयो।

सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १०८ को उपनियम (१) बमोजिम "प्रदेश निजामती सेवा गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक"माथि सैद्धान्तिक छलफल गरियोस् भन्ने प्रस्ताव मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट गृहमन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो। उक्त विधेयकमाथि सैद्धान्तिक छलफल गरियोस् भन्ने प्रस्तावलाई निर्णयार्थ प्रस्तुत गर्नुभई सर्वसम्मतिले स्वीकृत भएको घोषणा गर्नुभयो।

"प्रदेश निजामती सेवा गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक" माथी सैद्धान्तिक छलफलमा भाग लिने प्रदेश सभा सदस्यहरूमा भोज प्रसाद श्रेष्ठ, मिना कुमारी श्रेष्ठ, लोकी कुमारी वि.क., रत्न बहादुर खत्री, तारा थापा, कृष्ण कुश्मा थारु, निमा गिरी, रामजी प्रसाद घिमिरे, इन्द्रजीत थारु र जन्मजय तिमिल्सिना हुनुहुन्थ्यो। "प्रदेश निजामती सेवा गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक"माथि सैद्धान्तिक छलफलका क्रममा उठेका प्रश्नहरूको जवाफ मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट गृहमन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले दिनुभयो।

एक्काइसौं बैठक, २०८० साउन १० गते

सभामुखले मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरी भारतको नयाँ दिल्लीमा आयोजना हुने 'द लोरेट्स एण्ड लिडर्स समिट फर चिल्ड्रेन २०२४' सम्बन्धी पूर्व तयारी कार्यक्रममा २०८० साउन ९ गते मंगलबार प्रस्थान गर्नुहुने भएकोले मुख्यमन्त्रीको अनुपस्थितिमा मुख्यमन्त्रीको हैसियतले गर्ने दैनिक प्रशासनिक कार्य मन्त्री धन बहादुर मास्कीले सम्हाल्ने गरी तोकिएको जानकारी गराउनुभयो। सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम समसामयिक बिषयमा विशेष समयमा बोल्न समय प्रदान गरेसंगै प्रदेश सभा सदस्यहरु जमुना ढकाल, जानकी न्यौपाने, मिना कुमारी श्रेष्ठ, इन्द्र कुमारी गहतराज, भगवती अधिकारी, शुसिला वादी, गिरीधारीलाल न्यौपाने, दिल कुमारी बुढा, भुवनेश्वर चौधरी, रत्न बहादुर खत्री, निमा गिरी, विष्णु प्रसाद पन्थी र दिपेन्द्र कुमार पुन मगरले आफ्नो विचार राख्नुभएको थियो। विशेष समयमा प्रदेश सभा सदस्यहरुले उठाउनुभएको बिषयहरुको जवाफ सम्बन्धित मन्त्रीले ७ (सात) दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १०९ को उपनियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिम “स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन, नविकरण तथा स्तरोन्नती ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक”लाई दफाबार छलफलको लागि सम्बन्धित समितिमा पठाइयोस् भनी स्वास्थ्यमन्त्री राजु खनालले सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो । उक्त प्रस्तावलाई दफावार छलफलको लागि सामाजिक विकास समितिमा पठाउने प्रस्ताव सर्वसम्मतिले स्वीकृत भएको घोषणा सभामुखले गर्नुभयो ।

बाइसौं बैठक, २०८० साउन ११ गते

सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम विशेष समयअर्न्तगत समसामयिक विषयमा आफनो धारणा राख्न सयम दिनुभएसँगै प्रदेश सभाका १६ जना प्रदेश सभा सदस्यहरुले आफनो धारणा राख्नुभयो, जुन निम्नानुसार छन् :

भगवती अधिकारी : धेरै वर्षदेखि राजमार्ग निर्माण कार्य भइरहेको छ । एउटा सडक बनाएर पुरा नहुँदै अर्को सडक भत्काएका कारण हिड्नै नसक्ने अवस्था छ । ठेकेदार कम्पनीहरूले ढिलासुस्ती गरिदा सर्वसाधारण निराश बन्ने स्थिति छ । यस्तो पीडा जनताले कहिलेसम्म खेप्नुपर्ने हो ? १ वर्ष होइन २ वर्ष होइन दसौं वर्ष जनताले खेप्नुपरेको छ । यस्तो परिस्थितिमा प्रदेश सरकारले तुरुन्त अनुगमन गर्ने व्यवस्था गरी ठेकेदार कम्पनीलाई निर्देशन दिने र सडक निर्माण गर्दा एक लेन भत्काइ अर्को लेनमा गाडीहरू हिडाउने र भत्काइएका लेन पूरा गरेर मात्र अर्को लेनको बाटो बनाउने नीति बनाउन जोडदार माग गर्दछु । निर्माण कम्पनीहरूले गुणस्तरहीन सडक बनाएकाले ५/६ वर्षमै सडक भत्किएको हामीले देखेका छौं । सबै बेथितीहरूलाई अन्त्य गर्न विशेष नीति बनाएर लागु गर्न जोडदार माग गर्दछु ।

तुलसीराम शर्मा : सरकारले माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा घोषणा गर्‍यो तर विद्यालयहरूमा विषयगत शिक्षककहरूको व्यवस्था र आवश्यक दरबन्दीको व्यवस्था रहेको छैन । सरकारले शुल्क उठाउन नपाउने प्रबन्ध त गरेको छ तर नीजि स्रोतको शिक्षकहरू राखेर न्यूनतम पारिश्रमिक दिएर स्थानीय तहले धानेका शिक्षकहरूले हाम्रो शिक्षाको गति कति अगाडि बढ्छ भन्ने कुरा यो सरकारले महसुस गर्न सकेको छैन । आवश्यक दरबन्दीको व्यवस्था सरकारले गरोस् ।

मालती सोडारी : नेपाली बजारमा व्यापक अनुगमन गरी मुल्यसूची टाँस गरेर मात्र व्यवसाय सञ्चालनमा ल्याउन सम्बन्धित निकायको सभामुखमार्फत ध्यानाकर्षण गर्न चाहान्छु । व्यापारीहरूलाई कर बृद्धि गर्दा बजारमा दैनिक खाद्य उपभोग सामानहरू धेरै महङ्गो भएको छ । त्यसैले तत्काल सम्बन्धित निकायले अनुगमन गरी मुल्यबृद्धि नियन्त्रणमा पहल होस् । बर्दिया जिल्लास्थित प्रादेशिक अस्पतालमा दरबन्दी छ तर डाक्टररू हुनुहुन्न । उक्त दरबन्दी लोक सेवा आयोगमार्फत पुरा गरियोस् । अस्पतालको अवस्था हेर्दा नागरिकको स्वास्थ्यमा निकै हेलचक्राईँ गरेको देखिन्छ । जनताको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गर्दै स्वास्थ्य सेवा लिनबाट बर्दियाका नागरिकलाई बञ्चित नगरियोस् । काज र अध्ययनमा गएका डाक्टरहरूको दरबन्दी तुरुन्त जगेडामा राखियोस् ।

डिल्लीराज भुसाल : सदरमुकाममा एउटा ठूलो अस्पताल छ । त्यहाँ खानेपानी नहुँदा बिरामीलाई खानेपानी र सरसफाईको लागि समेत पानी छैन । कृषकहरूलाई काम गरेर खान पहाडमा बाँदर, बँदेल र दुम्सिले दिएको छैन । सबै छोडेर तराई आएका छन् थुप्रै जग्गा जमिन बाँझो छन् । त्यसैले सरकारले यस्ता समस्या समाधान गर्न माग गर्दछु ।

बसन्ती न्यौपाने : बाँके जिल्ला खेतीयोग्य जमिनमा ३९ प्रतिशत मात्र धान रोपिएको छ । सिंचाइ योजनाको हिसाबले त्यहाँ शाखा नहर नभएकाले सिंचाइ हुन सकेको छैन, खेत बाँझो छ । कृषि मन्त्रालय अन्तर्गत त्यो क्षेत्रलाई सुख्खा क्षेत्र घोषणा गरियोस् र त्यहाँका किसानलाई राहात तथा क्षतिपूर्तिको व्यवस्था गरियोस् । लम्पीस्किन रोगका कारण ३५ हजार पशु जनवारहरू प्रभावित छन् र १२५ को मृत्यु भइसकेको छ । ६५ सय डोज भ्याक्सिन लगाइसकेको छ तर त्यहाँको भेटेनरी अस्पतालले ८२ हजार भ्याक्सिनको माग गरेको छ । भ्याक्सिनको तुरुन्तै व्यवस्था गरियोस् ।

लोकी कुमारी बि.क. : नेपालको संविधान २०७२ को धारा ४० मा दलितको हकमा सम्बन्धित राज्यका सबै निकायमा समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा सहभागि हुने कुरा उल्लेख छ । सबै निकायहरूलाई हेर्दा यो समावेशीको अर्थपूर्ण सहभागिता हामीले पाउन सकेको छैन । लुम्बिनी प्रदेशकै कुरा गर्दा ६ वटा विषयगत समिति छ । सत्ता र प्रतिपक्ष गरी जम्मा ५ जना दलित समुदायको प्रतिनिधित्व छ । पाँच जनालाई एउटै समिति अर्थात सामाजिक विकास समितिमा राखिएको छ । के समावेशिताको मुल मर्म यहि हो ?

खेम बहादुर सारु : पाल्पाको तानसेन नगरपालिका र बगनासकाली गाउँपालिकाको अन्नभण्डार मानिने माडीफाँट क्षेत्र, पूर्वखोला लगायत तिनाउ गाउँपालिकाको डुम्रे, निस्दी, कचल, दोभान झुम्सा लगायतका खोलाहरूमा बाढी आएर खोला कटान गरेको, सो क्षेत्रमा वर्षाका कारण हुने क्षती न्यूनिकरणका लागि तटबन्ध निर्माण अति आवश्यक रहेको र सोको लागि दीर्घकालिन योजना निर्माण र कार्यान्वयन गर्न जरुरी छ ।

मधुसुदन शरण चौधरी कुर्मी : कपिलवस्तु जिल्ला कृषि क्षेत्रमा धानबाली, गहुँबाली, तरकारी, माछा तथा पशुपालन लगायत कृषि कार्य गर्ने किसानहरूको पिरमर्का यस सरकारको कार्यकालमा बढी देखियो। कृषि उत्पादनमा कपिलवस्तुका किसानहरूको बढि योगदान पुऱ्याएका छन् तर सरकारको तर्फबाट पाउने मललगायत कृषिसम्बन्धि सहयोग पाउनबाट बञ्चित देखियो। कपिलवस्तु जिल्लाका कृषकलाई मलको व्यवस्था गर्न सरकार असफल देखियो। नेपाल भारतको सीमामा गरिब, निमुखा किसानहरूले १०/२० किलो मल र १/२ किलो दैनिक उपभोग गर्ने बस्तु ल्याउँदा पनि सरकारले सीमा नाकाबाट ल्याउन कडाई गरेको छ जसका कारण गरिब किसानहरूलाई झन् पिडित बनाउने कार्य भइरहेको छ।

खड्ग बस्नेत : नेपाल भुकम्पको दृष्टिकोणले एघारौं नम्बरको जोखिममा पर्छ भने मिश्रित जोखिममा सोह्रौं नम्बरमा पर्छ। तर, हाम्रा संरचना, नीति नियम, कार्यक्रम बन्दा त्यो कुरालाई ध्यान दिएको पाइदैन। जोखिमपूर्ण देशमा संरचना कस्तो बनाउने, विकास कसरी गर्ने भन्ने विषयमा अध्ययन अनुसन्धान गरी त्यसैअनुसार प्रथामिकता दिएको पाइएन। त्यसैले सरकारले यसमा ध्यान दिनुपर्दछ।

माया पुन : बाँके जिल्लास्थित भेरी अस्पतालमा बिरामीहरूको चाप धेरै छ। प्रसुती गृह जिर्ण अवस्थामा छ जहाँ आमा र बच्चाको जिवन सुरक्षित छैन। त्यहाँको भवन, मेसिन र अन्य समाग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्न र सुरक्षित बनाउन माग गर्दछु।

मिना कुमारी श्रेष्ठ : कतिपय ठाउँमा सिंचाइको व्यवस्था हुन नसक्दा जमिन बाँझो छ। यो वर्ष सिंचाइको व्यवस्था हुन नसके पनि आउने दिनमा सरकारले सिंचाइ कुलो निमार्णतर्फ ध्यान दिन सकोस्। गर्मीयाममा बत्ति लामो समयसम्म नआउने अवस्थालाई हटाउन बत्तिको भरपर्दो व्यवस्था मिलाउन सरकारको गम्भिर ध्यानाकर्षण गर्न चाहन्छु।

निर्मला देवी थारु चौधरी : रुपन्देहीको देवदह नगरपालिका ४ मा रहेको अधुरो सिंचाई कुलो जुन आँधिखोला टोलदेखि विजयपुरसम्म थियो भने जसले ५/६ वटा गाउँलाई सहज पनि भएको थियो तर यस्तो सिंचाई योजना किन हटाइयो ? सभामुखमार्फत सरकारसँग जवाफ माग गर्दछु। खानेपनी ट्यांकी निर्माण भएपनि कतिपय ठाउँमा धमिलो पानी आएका कारण खानयोग्य छैन जसको कारण खानेपानी फिल्टरको मागको योजना पेश गरिएको थियो। तर, त्यो योजना कतै पनि नदेखिएकाले सभामुखमार्फत सरकारको ध्यानाकर्षण गराउन चाहन्छु।

दिनेश पन्थी : जलविद्युत र सौर्य उर्जाका हिसाबले राम्रो साथ दिएका प्रचुर सम्भावना छन्। तर, उत्पादित उर्जाको बजार सुनिश्चिता नै छैन। विडम्बना ठूलो मात्रामा तेल र ग्याँस आयत गरिरहेका छौ। घरयासी र व्यवसायिक रुपमा विद्युत उर्जा खतप गर्ने कार्यक्रम खासै देखिदैन। विद्युतीय सवारी साधन प्रयोगकर्ता भएपनि चार्जिङ स्टेशनको अभावका कारण निराशाजनक अवस्था छ। विद्युतीय सवारीका लागि पूर्वाधार निर्माण किन हुन सकेको छैन ?

कृष्णा कुश्मा थारु : थारु जातिको स्वास्थ्य समस्याको रुपमा रहेको सिकलसेल अथवा थालमेसिया रोगको उपचारको सन्दर्भमा बर्दिया जिल्लाको बारबर्दिया नगरपालिकामा रहेको आरसी स्मृति सिकलसेल राष्ट्रिय उपचारको व्यवस्था र सञ्चालन गर्नको लागि बजेट विनियोजन गरियोस् भनेर धेरै पटक कुरा राखियो। यो बिषयमा स्वास्थ्य मन्त्रीले पनि बजेट विनियोजन भएको कुरा सदनमा गर्नुभयो तर रातो किताब हेर्दा त्यो उपचार केन्द्रको नाममा बजेट विनियोजन भएको छैन। लुम्बिनी प्रदेशमा बहुसंख्यकमा रहेका थारु समुदायको समस्यालाई यो सरकारले किन बेवास्ता गरेको हो ?

तुलसी प्रसाद चौधरी : प्रदेश सरकारले समयमा बीउ, समयमा मल र उचित सिंचाईको व्यवस्था गरोस्, प्रविधिक व्यवस्था पनि चाहिन्छ तर प्रमुख रुपमा यी तीन कुरा व्यवस्था भयो भने हामीले कृषिमा यो प्रदेशलाई आत्मनिर्भर गराउन सक्छौँ। खानेपानी योजनाको भुक्तानी बाँकी रहेकाले त्यसको तुरुन्त भुक्तानी गराउने व्यवस्था मिलाउन माग गर्दछु।

जन्मजय तिमिल्सीना : पिडित समुदायको मुद्दाहरूमा सदनमा प्रतिनिधित्व गर्ने दलहरू एक ठाउँमा उभिन जरुरी छ। जनताको पक्षमा लड्ने मुद्दामा हामी एक हुनुपर्दछ। अनि मात्रै लुम्बिनी प्रदेशलाई विकाससँग जोड्न सक्छौं। ठाकुरबाबा नगरपालिका वडा नं. ६ मा बस्ने मिना बिकको बच्चाले सबै प्रक्रिया पूरा गर्दा पनि नागरिकता पाउन नसकेको अवस्था छ। त्यसैले यस्ता साझा मुद्दामा पनि एक ठाउँमा बसौँ।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (४) बमोजिम सभामुखले बिशेष समयमा प्रदेश सभा सदस्यहरुले उठाउनुभएको बिषयहरुमा सम्बन्धित मन्त्रीले ७ (सात) दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १०९ को उपनियम (१) को खण्ड (ख) बमोजिम "औद्योगिक व्यवसायसम्बन्धी प्रचलित कानूनलाई संशोधन र एकिकरण गर्न बनेको विधेयक" दफाबार छलफलका लागि सम्बन्धित समितिमा पठाइयोस् भनी मुख्यमन्त्री एंव उद्योग,

पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट गृहमन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयले उक्त प्रस्ताव सभासमक्ष पेश गर्नुभयो। सभामुखले उक्त विधेयक दफाबार छलफलका लागी अर्थ, उद्योग तथा पर्यटन समितिमा पठाइयोस् भन्ने प्रस्ताव सर्वसम्मतिले स्वीकृत भएको घोषणा गर्नुभयो।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम १२० बमोजिम "स्वास्थ्य संस्था स्थापना, सञ्चालन, नवीकरण तथा स्तरोन्नती ऐन, २०७६" लाई संशोधन गर्न बनेको प्रतिवेदनसहितको विधेयक सभासमक्ष पेश भयो।

तेइसौं बैठक, २०८० साउन १३ गते

सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम विशेष समयअन्तर्गत समसामयिक बिषयमा बोल्न समय दिएपछि १३ जना प्रदेश सभा सदस्यहरुले आ-आफनो धारणा राख्नुभयो जुन निम्नानुसार छन् :

भगवती अधिकारी : खुल्ला नाका भएकाले छाडा पशु चौपायाहरू हाम्रो प्रदेशमा भित्रने क्रम जारी छ। यसले गर्दा स्थानीय सरकारले धेरै गौशालाहरू निर्माण गरिरहदा पनि त्यो समस्या असाध्यै ठूलो बन्दै गएको छ। किसानहरूले लगाएको बाली छाडा गाईबस्तुले रातीमा खाइदिने हुँदा साना किसान ठूलो मर्कामा परेको स्थिति छ। यस प्रदेशले यी अनुत्पादक पशुहरूलाई सहज रुपमा देशबाट बाहिर लैजान/पठाउनका लागि सरकारसँग समन्वय गरी विवरणसहित लेखी पठाउन र समाधान गर्नको लागि व्यवस्था मिलाउन माग गर्दछु।

सायरा बानो : बाँकेको बागेश्वरी मन्दिरको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा विशेष ध्यान दिन प्रदेश सरकारसँग माग गर्दछु। बाँकेको डुडुवा र खजुरा गाउँपालिकामा रहेको कमरसा मजार र मुस्कतवा बाबा मजारमा धार्मिक पर्यटक आउने गरेका छन्। यसको विकासमा प्रदेश सरकारको ध्यान जानुपर्दछ।

हेमा बेल्बासे केसी : सिमा नाकाबाट पर्यटकहरूलाई चेक जाँचको क्रममा प्रहरीबाटै धेरै दुःख दिएको जनगुनासो आइराखेको छ। त्यसैले लुम्बिनी प्रदेश सरकारले सुरक्षा निकायलाई आवश्यक निर्देशन दिनुपर्दछ। भारतीय पर्यटकहरूले ल्याउने पैसाको सिमा बढाइनुपर्छ। रुपन्देहीको दक्षिण क्षेत्र मर्चवारको विकासप्रति सरकारले हेर्नुपर्ने हुन्छ। यहाँ अधिकांश नागरिकहरू कृषि पेशामा संलग्न हुनुहुन्छ। समयमा मल नपाउँदा र सिंचाइको व्यवस्था नहुँदा कृषकहरूलाई समस्या परेको छ।

राजु प्रसाद श्रेष्ठ : रामपुरको हेक्लाङ्ग फाँट सिंचाई योजनामा ७०० मिटर पहिरो गएको छ। त्यसकारण तत्काल त्यो नहर बनाउनका लागि ध्यानाकर्षक गर्न चाहान्छु। खानेपानीको सवालमा एक घर एक धारा हाम्रो प्रदेशको नारा छ। त्यसलाई सफल बनाउनको लागि खानेपानीका योजनाहरु एक ठाउँमा अधुरो राखेर अर्कोमा बजेट हाल्ने काम नगरौ, त्यसलाई सुधार गरौं।

मिना कुमारी श्रेष्ठ : आज पनि समाजमा छुवाछुत, जातिय भेदभाव र कुरिती कायम छ। त्यसैले समाजमा शान्ति, सुरक्षा र सद्भाव कायम गर्दै सुखी र समृद्ध लुम्बिनी प्रदेश बनाउन हामी सबै लागौं। सदनमा रहेका ठूला दलहरुमा अहमता झल्किएको छ। जनप्रतिनिधिको हैसियत, दायित्व र जिम्मेवारी हामी सबैको बराबर हुन्छ भन्ने कुरा सबैले बुझ्नु जरुरी छ।

सीता शर्मा : सुकुम्बासी जनताहरूको विषय उठान गरेको थिए। त्योसमस्या अझै पनि हल भएको छैन। दाङ घोराही र तुल्सीपुर सडक खण्डको समस्या मन्त्रीज्यूहरूले नदेख्नुभएको हो कि ? भन्ने दाङका जनताको प्रश्न छ। यसैगरी मलको समस्या कारण सिंचाई भएको ठाउँमा पनि रोपाई हुन सकेको छैन।

राजकुमार चौधरी : नीति तथा कार्यक्रममा अधिकांश कुराहरू कृषिमा निर्धारित थिए। तर, बजेट ५ प्रतिशत मात्र देखियो। सिंचाई, कृषि, कृषि विद्युतीकरणको लागि बजेट विनियोजन होस्। बर्दियामा राष्ट्रिय निकुन्जले चारैतिरका भुभाग ओगटेको हुनाले त्यहाँ जङ्गली जनावरहरूले व्यापक दुःख दिने गरेको छ। मुख्यमन्त्रीलगायत अर्थमन्त्रीज्यूसँग तारजालीको लागि अनुरोध गरेको थिए। त्यहाँ १ वडामा मात्र लगाइएको छ यसले गर्दा पनि केही मात्रमा भएपनि बाली सुरक्षा भएको छ भने चोरी निकासीको केस न्यून भएको छ। सुधार भएको देख्दा अरु सबै वडामा तारजालीको व्यवस्था होस् भन्ने अनुरोध गरेको थिए, त्यसको जवाफ पाउन सकेको छैन।

दुर्गा प्रसाद चौधरी : राप्तीसोनारीको वडा न. ८ मा रहेको भत्ते नाला छ जहाँ आरक्षबाट उर्लिएर भल आउँछ। खहरे खोलाले एकैछिनमा सबै बस्ती बगाउँछ। त्यस खोलालाई डाइभर्सन गर्नको लागि कुरा गरेको थिए तर बजेट विनियोजन भएको छैन।

मिना कुमारी बोहरा : महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेविकाहरूलाई लुम्बिनी प्रदेश सरकारले १२ वटै जिल्लामा उच्च सम्मान, खाजा, भत्ता र महिनामा कामको मूल्यांकन गरी आठ हजार र दशैं भत्तासहित सेवासुविधा दिन सरकार सामु माग राख्न चाहन्छु। हेल्थपोष्टमा समयमा खोप

भ्याक्सिन नपाउँदा नवजात शिशुहरूले खोप लगाउन पाएका छैनन् । गर्भवती महिलाले आइरन, क्यालसियम जस्ता महत्वपूर्ण औषधी समयमा खान नपाएको अवस्था छ । बर्थिङ्ग सेन्टरमा बत्ती गएको समयमा इन्भर्टर र सोलारको व्यवस्था नहुँदा सुत्केरी गराउन समस्या भएको छ । यस्ता समस्यालाई प्रदेश सरकारले निरिक्षण गरी छिटोभन्दा छिटो हेल्थपोष्टमा सेवा सुविधाको व्यवस्था गरियोस् । बालविकास शिक्षकहरूको सरकारप्रति ठूलो गुनासो छ । सेवा सुविधाको व्यवस्था गरेपनि समयमै निकासा नगर्दा धेरै दुःख भोग्नुपरेको अवस्था छ । आगामी आर्थिक वर्षमा प्राविसरह
ठूलो गुनासो छ । सेवा सुविधाको व्यवस्था गरेपनि समयमै निकासा नगर्दा धेरै दुःख भोग्नुपरेको अवस्था छ । आगामी आर्थिक वर्षमा प्राविसरह

शिक्षा र स्वास्थ्य सेवाको अभावमा उत्पन्न भएको हो । पहाडी जिल्लाहरूमा राम्रा अस्पतालको विकास, शिक्षण संस्थाको विकास र रोजगारीको अवसर सृजना गर्ने हो भने यो समस्या समाधान गर्न सकिन्छ । प्रदेश सरकारको स्थापनासँगै प्रदेशस्तरका संरचनाहरू किन तराई जिल्लामा मात्र बनाइयो ? पहाडी जिल्लाहरूलाई हेर्नु पर्दैन ? भारतको नक्सामा अन्तराष्ट्रिय शान्तिको केन्द्र भगवान गौतम बुद्धको जन्मस्थल देखाइयो, प्रदेश सरकार यो विषयमा किन मौन बस्यो ? हाम्रा आवाजहरू त्यो बेला उठ्न नदिनको निम्ति योजनाबद्ध ढंगले सरकारको निर्देशनमा यो प्रदेश सभाको बैठक लामो समयसम्म स्थगित गरियो ।

पक्कि सडकमा भाडा दर प्रति किलोमिटर ३ रुपैयाँ ९० पैसा पर्ने गर्दछ । तर, गुल्मी जिल्लामा बसोबास गर्ने जनतामाथि भाडामा शोषण भइरहेको अवस्था छ । मनपरी भाडा लिने प्रवृतिको नियन्त्रण गर्नुपर्दछ । निःशुल्क शिक्षा र दलित तथा गरिब छात्रवृत्ति भनेर लेखिएको छ । दसौं वर्षअघि वार्षिक रुपमा ४ सय रुपैयाँ छात्रवृत्ति रहेको थियो । अहिले पनि त्यही कायम छ । यो कति उपयुक्त छ ? विचार पुर्‍याउनुपर्‍यो । प्रत्येक स्वास्थ्य

सकेको छैन । ऐन बन्नु र कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा सरकारका मन्त्रीज्यूहरू कति सक्रिय हुनुहुन्छ । ऐन कार्यान्वयनमा प्रदेशसभा सदस्यहरूको भूमिका कति हुन्छ ? यसमा तयार छौं ? यी प्रश्नको जवाफ चाहिएको छ ।

गर्नुहुन्छ । तर, त्यसबापत जम्मा चार सय रुपैयाँ मात्र पाउनुहुन्छ । त्यसैले सरकारले उहाँहरूको मुल्यांकन गरेर कम्तिमा सात सय र खोप जस्ता अभियानमा काम गरेको दिन बढीमा हजार रुपैयाँसम्म रकम दिन आग्रह गर्न चाहन्छु ।

उठाउनुभएको बिषयहरुमा सम्बन्धित मन्त्रीले ७ (सात) दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो ।

र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक"लाई दफाबार छलफलको लागि सम्बन्धित समितिमा पठाइयोस् भनी मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट अर्थमन्त्री धन बहादुर मास्कीले सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो । प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ बमोजिम उक्त विधेयक दफाबार छलफलको लागि प्रदेश मामिला तथा कानून समितिमा पठाइयोस् भन्ने प्रस्ताव सर्वसम्मतिले स्वीकृत भएको घोषणा सभामुखले गर्नुभयो ।

लाई संशोधन गर्न बनेको प्रतिवेदनसहितको विधेयक" पारित गरियोस् भन्ने प्रस्ताव स्वास्थ्य मन्त्री राजु खनालले प्रतिवेदनसहितको विधेयक सभासमक्ष पेश गर्नुभयो । उक्त प्रस्तावलाई निर्णयार्थ प्रस्तुत गरी सर्वसम्मतिले पारित भएको सभामुखले घोषणा गर्नुभयो ।

नवीकरण तथा स्तरोन्नति ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक" २०८०/४/१५ मा प्रमाणीकरण भएको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो ।

लेखा समिति, सीता शर्मालाई अर्थ, उद्योग तथा पर्यटन समिति, तारा थापा र यमुना रोका तामाङलाई भौतिक पूर्वाधार तथा विकास समिति, इन्द्र कुमारी गहतराजलाई प्रदेश मामिला तथा कानून समिति र जानकी न्यौपानेलाई सामाजिक विकास समितिको सदस्यमा सम्बन्धित संसदीय दलको सिफारिसमा हेरफेर गरिएको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो ।

समय दिएपछि प्रदेश सभा सदस्यहरु तुलसी प्रसाद चौधरी, भुवनेश्वर चौधरी, चिन्तामणी पाण्डे, विश्वप्रेम पाठक, रामजी प्रसाद घिमिरे, कन्हैया बनिया, भगवती अधिकारी, बादशाह कुर्मी, गिरीधारीलाल न्यौपाने, धनलक्ष्मी श्रेष्ठ, शान्ति लोध, दिपेन्द्र कुमार पुन मगर र निमा गिरीले आ-आफनो धारणा राख्नुभयो ।

भएको बिषयहरुमा सम्बन्धित मन्त्रीले ७ (सात) दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो ।

गर्न बनेको प्रतिवेदनसहितको विधेयक" प्रदेश मामिला तथा कानून समितिका जेष्ठ सदस्य सुधाकर पाण्डेयले सभामा पेश गर्नुभयो ।

भएसंग प्रदेश सभा सदस्यहरु दिनेश पन्थी, राज कुमार चौधरी, लोकी कुमारी वि.क., बसन्ती न्यौपाने, खड्ग बस्नेत, रत्न बहादुर खत्री, भगवती अधिकारी, भोज प्रसाद श्रेष्ठ, भुवनेश्वर चौधरी, रामजी प्रसाद घिमिरे, हेमा बेल्बासे के.सी., तारा थापा, इन्द्र कुमारी गहतराज, मिना बुढा मगर, रेखा कुमारी शर्मा, अम्बिका काफ्ले, डिल्लीराम भुसाल, सुमन शर्मा रायमाझी, कन्हैया बनिया, तुलसी प्रसाद चौधरी, जन्मजय तिमिल्सिना र जोख बहादुर महराले आ-आफ्नो भनाइ राख्नुभएको थियो ।

उठाउनुभएको बिषयहरुमा सम्बन्धित मन्त्रीले ७ (सात) दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोरा जानकारी गराउनुभयो ।

समयमा उठाउनुभएका बिषयहरुको जवाफ दिन सरकारको तर्फबाट मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीलाई अनुमति दिनुभयो । मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीले माननीयहरूले विगतदेखी उठाउँदै आउनुभएको कुराहरूमा प्रदेश सरकारको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको विचार व्यक्त गर्दै बाढी, पहिरो, सडकको मर्मत सम्भार लगायतका समस्या समाधानका लागि सरकारले पर्याप्त बजेट व्यवस्था गरिसकेको, जग्गा फुकुवाको बिषयका लागि समिति गठन भइसकेको र यसका लागि सबै दलको सहकार्य जरुरी रहेको, प्रतिपक्षलाई आफ्नो सरकारले सँगसँगै लिएर हिड्न चाहेको र निजामती सेवा विधेयक सबै दलको सहमतिमा प्रदेश सभाबाट पारित हुन लागेकोमा खुशी व्यक्त गर्नुभयो । देश विकासको सवालमा हामी सम्पूर्ण माननीयहरूले आ-आफ्नो स्वार्थलाई त्यागेर सामुहिक हित र रोजगारी श्रृजनामा केन्द्रित हुनुपर्ने, स्थानीय सीपमा आधारित उद्योगको संरक्षण, प्रतिफलयुक्त क्षेत्रमा लगानी, स्थान र उत्पादनको ब्राण्डिङ्गसँगै पर्यटकीय क्षेत्रको विकासमार्फत सरकारको ध्यान प्रदेशको आर्थिक विकासमा केन्द्रित भएको र यसमा सबै दलको साथ र सहयोग रहनुपर्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो ।

गर्न बनेको प्रतिवेदनसहितको विधेयक" पारित गरियोस् भन्ने प्रस्ताव मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीले सभासमक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो । सभामुखले

(ग) तेस्रो अधिवेशन

लुम्बिनी प्रदेश सभाको तेस्रो अधिवेशन २०८० फागुन १८ गते सुरु भएको थियो भने फागुन २० गतेसम्म तीनवटा बैठक भए जसमा २ घण्टा ३९ मिनेट समय व्यतित भएको थियो।

तालिका ८ : तेस्रो अधिवेशनको बैठक र समयावधि

मिति	बैठक	बैठक प्रारम्भ	बैठक सम्पन्न	बैठक बसेको समय
२०८० फागुन १८	पहिलो	१५:११	१५:१६	०:५ मिनेट
२०८० फागुन १९	दोस्रो	१५:३५	१५:५२	०:१७ मिनेट
२०८० फागुन २०	तेस्रो	१३:२३	१५:४०	२:१७ मिनेट
जम्मा समय				**२:३९ मिनेट**

पहिलो बैठक, २०८० फागुन १८ गते

बैठक प्रारम्भ भएपश्चात सभामुखले प्रदेश प्रमुखको कार्यालयबाट प्रदेश सभाको अधिवेशन आह्वान र दोस्रो अधिवेशनमा पारित भएको प्रदेश निजामती सेवा गठन, सञ्चालन र सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०८०/०८/२१ मा प्रमाणिकरण भएको पत्रको व्यहोरा पढेर सुनाउनुभयो।

मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको सिफारिसमा नेपालको संविधानको धारा १६८ को उपधारा (९) बमोजिम मिति २०८०/१/१५ मा गठित र मिति २०८०/०२/०८ मा मन्त्रिपरिषद्मा नियुक्त र कार्य विभाजनसम्बन्धी प्रदेश प्रमुख अमिक शेरचनले २०८०/०९/०८ मा पठाएको पत्र पढेर सुनाउनुभयो। पत्रअनुसार मन्त्रीपरिषदको कार्यविभाजन निम्नानुसार रहेको छ :

तालिका ९: लुम्बिनी प्रदेश मन्त्रीपरिषदको कार्यविभाजन

क्र.सं.	नाम, थर	पद नाम	कार्य विभाजन	कैफियत
१	डिल्ली बहादुर चौधरी	मुख्यमन्त्री	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	
२	धन बहादुर मास्की	मन्त्री	अर्थ मन्त्रालय	
३	राजु खनाल	मन्त्री	स्वास्थ्य मन्त्रालय	
४	सन्तोष कुमार पाण्डेय	मन्त्री	गृह मन्त्रालय	
५	कृष्ण के.सी.	मन्त्री	शहरी विकास मन्त्रालय	नियुक्ति तथा कार्यविभाजन
६	भण्डारी लाल अहिर	मन्त्री	कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय	
७	चन्द्रकेश गुप्ता	मन्त्री	सामाजिक विकास मन्त्रालय	
८	धर्म बहादुर चौधरी	मन्त्री	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	
९	सरोज थापा	मन्त्री	उद्योग तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	नियुक्ति तथा कार्यविभाजन

दोस्रो बैठक, २०८० फागुन १९ गते

बैठक प्रारम्भपश्चात संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'लाई सम्पूर्ण प्रदेश सभा सदस्यहरुको तर्फबाट हार्दिक स्वागत गर्नुभयो। लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम २२० को उपनियम (२) बमोजिम लुम्बिनी प्रदेश सभाको बैठकलाई बिशेष सम्बोधन गरिदिनुहुन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'लाई हार्दिक अनुरोध गर्नुभयो।

प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' लुम्बिनी प्रदेश सभाको हिउँदे अधिवेशनमा सम्बोधन गर्न पाउँदा आफु निकै नै उत्साहित भएको उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले नागरिकको जीवनस्तरमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन जनमैत्री कानूनहरूको निर्माण गर्दै विकास, सुशासन र समृद्धिमार्फत संविधान र लोकतन्त्रलाई मजबुत बनाउन यस अधिवेशन सफल रहोस् भन्ने शुभकामना दिनुभयो।

नेपालले अबलम्वन गरेको संघीयताको मोडल विश्वमै भिन्न प्रकृतिको रहेको र नवीन अभ्यासका रुपमा रहेको हाम्रो संघीयताका चुनौतीहरुको सामना, सम्भावना तथा अवसरहरूको सदुपयोग र नयाँ एवम् असल अभ्यासहरूको अनुकरणमार्फत प्रदेशहरूलाई बलियो बनाउँदै विश्व सामु नेपालको संघीयतालाई उदाहरणीय बनाउन अन्तरमनदेखि नै संकल्पसहित समर्पित हुनुपर्नेमा जोड दिनुभयो ।

प्रदेशहरूमध्ये अग्रणी स्थानमा रहेको लुम्बिनी प्रदेश जनयुद्ध, ऐतिहासिक जनआन्दोलनलगायत राजनीतिक सामाजिक परिवर्तन एवम् सम्भावनाका सबै दृष्टिले विशिष्ट र विकास, समन्वय एवम् सहयोगको विषयमा प्रशंसनीय रहेकाले आगामी दिनमा संघीयता कार्यान्वयनमा सेवाप्रवाह एवम् विकासको प्रक्रियामा उत्कृष्टता हासिल गर्दै संघीयताविरोधीलाई व्यवहारले नै जवाफ दिन पनि विशेष अपिल गर्नुभयो ।

विश्व शान्तिका अग्रदूत गौतम बुद्धको जन्मभूमि लुम्बिनी शान्तिको उद्‌गम भूमि र पूण्यभूमि मात्र नभएर क्रान्तिकारी आन्दोलनको नेतृत्व, अग्रगमन र परिवर्तनका दृष्टिले समेत परिचित रहेको, नेपालको शान्ति प्रक्रिया विश्वकै निम्ति मौलिक प्रकृतिको हुनुका साथै गर्व गर्न लायक रहेको र नेपालको राजनीतिक इतिहासमा क्रान्ति र शान्ति दुवैको नेतृत्व गर्ने अवसर नेपाली जनतालाई प्राप्त भएको कारणले पनि क्रान्तिको नेतृत्वकर्ताले नै शान्तिको आवश्यकता र महत्व आत्मसात गर्न सक्छ भन्ने विचार प्रकट गर्दै पर्यटनमैत्री नीति र कानूनहरूको निर्माण, पूर्वाधार विकास र पर्यटन प्रबर्द्धनमार्फत प्रदेश विकास र समृद्धिमा गुणात्मकता ल्याउन प्रदेश सभाले गम्भीर पहल गर्नेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

प्रधानमन्त्रीले आफू तेस्रो पटक सरकारको नेतृत्वमा आएपछि संघीयता कार्यान्वयनको विषयलाई उच्च प्राथमिकता दिएको, अन्तरप्रदेश समन्वय परिषद्को निर्णय कार्यान्वयन र सोको निरन्तर अनुगमन गरेको, शीर्ष नेतृत्व र मुख्यमन्त्रीहरू तथा संघीय मन्त्रीहरू र मुख्यमन्त्रीहरूबीच पटक-पटक छलफल चलाएको, संघीय कानूनहरू निर्माणमा सक्रिय रुपले लागिपरेको, राष्ट्रिय समन्वय परिषद्को बैठकबाट कार्य विस्तृतिकरण प्रतिवेदन परिमार्जन गरी संघीयता कार्यान्वयनमा देखिएको केन्द्रिकृत मानसिकता, अधिकार र जिम्मेवारीमा थप स्पष्टतासहित व्यवहारिक समस्या सम्बोधन हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

संविधान निर्माणको ८ वर्ष व्यतित भइसक्दा समेत वित्तिय र प्रशासनिक अधिकार हस्तान्तरण गर्न नचाहने प्रवृत्ति कायमै रहेकाले सरकारले आगामी नीति कार्यक्रम र बजेट ल्याउने परम्परा, समय तालिका र ढाँचामा व्यापक परिवर्तन गरिरहेको, एकपटक प्रस्तुत गरिसकेपछि परिमार्जन नहुने परम्परालाई तोड्दै जनप्रतिनिधि, विज्ञ एवम् जनताका सुझावहरूलाई समेटेर सरकारको नीति कार्यक्रम एवम् बजेट (कर बाहेक) परिमार्जन गर्न सकिने गरी कार्यतालिका बनाइएको, ३ करोडभन्दा साना योजनाहरू सिधै प्रदेश र स्थानीय तहहरूलाई हस्तान्तरण गरिने व्यवस्था मिलाइएको, प्रदेश लोकसेवा आयोगहरूले जनशक्तिको पदपूर्ति गरिरहेको, राजश्व बाँडफाँट स्वचालित विधिबाट भइरहेको र प्राकृतिक स्रोत तथा वित्तीय आयोगको सिफारिसमा अनुदान जाने प्रणाली स्थापित भएको विषय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्नुभयो ।

अर्थतन्त्रका बाह्य सूचकहरू सकारात्मक दिशामा अगाडि बढेको, राजश्व, पर्यटक आगमनका साथै रेमिट्यान्समा बृद्धि भएको र विदेशी मुद्रा सञ्चिति इतिहासमै सबैभन्दा बढेको भएतापनि समग्र अर्थतन्त्रको गति दबाबमा नै रहेकोले यसको समाधानका लागि राष्ट्र बैंक, अर्थ मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग, प्रधानमन्त्री कार्यालयका साथै निजी क्षेत्रबिच लगातार छलफल चलिरहेको, सिमित साधनको अधिकतम एवम् वैज्ञानिक परिचालन गरी बढीभन्दा बढी लाभ हासिल गर्ने कुरामा सरकार गम्भीर रहेको, अधुरा योजनाहरूलाई प्राथमिकतामा राखी रणनीतिक महत्वका नयाँ योजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्ने सोच रहेकोले नयाँ बजेट माग गर्दा समेत यस मान्यतालाई ख्याल राख्न प्रदेश सभा सदस्यहरूलाई आग्रह गर्नुभयो ।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रले हामीलाई अथाह सम्भावनाहरू दिएकाले त्यसलाई अवसरमा बदलेर व्यवस्थाका विरुद्ध उठेका प्रश्नहरूको जवाफ दिन र व्यवस्थाविरुद्धको जनमतलाई व्यवस्थाको पक्षमा ढाल्न साझा समन्वयात्मक र सकारात्मक योगदान जरुरी रहेको विचार व्यक्त गर्दै लुम्बिनी प्रदेशले आफ्नो मौलिक पहिचान र शक्तिलाई शान्ति, विकास र समृद्धिमा रुपान्तरण गर्न यस प्रदेश सभा र प्रदेश सरकारले अझ बढी भूमिका खेल्न अपिल गर्नुभयो ।

सभामुखले लुम्बिनी प्रदेश सभाको बैठकलाई विशेष सम्बोधनका लागि प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड'लाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दै धन्यवाद प्रस्तावलाई सहमति जनाई दिनुहुन अनुरोध गरी सभाबाट प्रस्ताव अनुमोदन भएको जानकारी गराउनुभयो ।

तेस्रो बैठक, २०८० फागुन २० गते

बैठक प्रारम्भ भएपश्चात सभामुखले मुख्यमन्त्री डिल्ली बहादुर चौधरीको तर्फबाट गृहमन्त्री सन्तोष कुमार पाण्डेयलाई सभामा सम्बोधन गर्न अनुमति दिनुभई गृहमन्त्री पाण्डेयले सभामा सम्बोधन गर्नुभयो ।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली २०७९, को नियम ५८ को उपनियम (३) बमोजिम समसामयिक बिषयमा बिशेष समयमा बोल्न सभामुखले समय दिनुभएपछि प्रदेश सभा सदस्यहरू भगवती अधिकारी, तारा थापा, अम्बिका काफ्ले, मिना कुमारी श्रेष्ठ, हेमा बेल्बासे, राजकुमार चौधरी, सुमन शर्मा रायमाझी, रामजी प्रसाद घिमिरे, भुवनेश्वर चौधरी र दिपेन्द्र कुमार पुन मगरले आ-आफनो धारणा राख्नुभयो ।

लुम्बिनी प्रदेश सभा नियमावली, २०७९ को नियम ५८ को उपनियम (४) बमोजिम प्रदेश सभा सदस्यहरूले बिशेष समयमा उठाउनुभएको विषयहरूको जवाफ सम्बन्धित मन्त्रीले ७ दिनभित्र सभामुखमार्फत सभालाई उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था रहेको जानकारी गराउनुभयो ।

अनुसुचीहरू

अनुसुची १ : प्रदेश सभाको पहिलो अधिवेशनअर्न्तगतका बैठकमा बोल्ने प्रदेश सभा सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं	नाम	राजनीतिक दल/जिम्मेवारी	प्रतिनिधित्व	सभामा बोलेको पटक	दलको तर्फबाट	विश्वास मत प्रस्ताव	विशेष समय
१	भगवती अधिकारी	नेकपा एकीकृत समाजवादी	समानुपातिक	४	१		३
२	चन्द्रकेश गुप्ता	जनमत पार्टी/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	३	१		२
३	भण्डारी लाल अहिर	जनता समाजवादी पार्टी/ संसदीय दलको नेता	समानुपातिक	२	१		१
४	आशिष कुमार चौधरी	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	समानुपातिक	२	१	१	
५	डिल्ली बहादुर चौधरी	नेपाल कांग्रेस/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	३	१	२	
६	तारा थापा	राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल	समानुपातिक	५	१	१	३
७	सन्तोष कुमार पाण्डेय	लोकतान्त्रिक सामजवादी पार्टी/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	५	१	१	३
८	धर्म बहादुर चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी/ संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	२	२		
९	जोख बहादुर महरा	नेकपा माओवादी केन्द्र/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	२	१	१	
१०	लिला गिरी	नेकपा एमाले/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	३	१,	२	
११	इन्द्रजीत थारु	नेकपा माओवादी केन्द्र/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	१		१	
१२	सुमन शर्मा रायमाझी	जनमत पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१		१	
१३	राजकुमार चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	४		१	३
१४	अम्बिका काफ्ले	जनता समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	२		१	१
१५	भूमिश्वर ढकाल	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१		१	
१६	भोज प्रसाद श्रेष्ठ	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	२			२
१७	बिष्णु प्रसाद पन्थी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१			१
१८	भुवनेश्वर चौधरी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	२			२
१९	आदेश कमुार अग्रवाल	जनता समाजवादी पार्टी	प्रत्यक्ष	१			१
२०	बैजनाथ कलवार	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	२			२
२१	कन्हैया बनिया	लोकतान्त्रिक समाजवादी	प्रत्यक्ष	१			१
२२	सरोज थापा	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
२३	कृष्ण कुश्मा थारु	नेकपा माओवादी/सचेतक	समानुपातिक	२			२
२४	रामजी प्रसाद घिमिरे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१			१
२५	मिना कुमारी श्रेष्ठ	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	समानुपातिक	२			२
२६	खेम बहादुर सारु	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१			१
२७	यम बहादुर नेपाली	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	२			२

२८	यमुना रोका तामाङ	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	२			२
२९	विर बहादुर राना	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
३०	अम्बिका काफ्ले	जनता समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१			१
३१	राजु प्रसाद श्रेष्ठ	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१			१
३२	दिपेन्द्र कुमार पुन मगर	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	२			२
३३	जन्मजय तिमिल्सिना	नेपाली कांग्रेस/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	२		१	१
३४	हेमा बेल्बासे के.सी.	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१			१
३५	सुधाकर पाण्डेय	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
३६	सुरुल पुन	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	१			१
३७	निमा गिरी	नेपाली कांग्रेस/सचेतक	समानुपातिक	१			१
३८	बसन्ती न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१			१
३९	जानकी न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१			१
४०	रत्न बहादुर खत्री	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१			१
४१	प्रचण्ड विक्रम न्यौपाने	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
४२	गिरधारीलाल न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१			१
४३	बादशाह कुर्मी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
४४	लोकी कुमारी वि.क.	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१			१
४५	रेखा कुमारी शर्मा	नेकपा एमाले/सचेतक	समानुपातिक	१			१
४६	धन लक्ष्मी श्रेष्ठ	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१			१
४७	बसी उद्दीन खाँ	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
४८	चिन्तामणी पाण्डे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१			१
४९	राजु खनाल	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१
५०	मालती सोडारी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१			१
५१	तुलसी प्रसाद चौधरी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	२		१	१

अनुसुची २ : प्रदेश सभाको दोस्रो अधिवेशनअर्न्तगतका बैठकमा बोल्ने प्रदेश सभा सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं	नाम	राजनीतिक दल/जिम्मेवारी	प्रतिनिधित्व	बोलेको पटक	दलको तर्फबाट	विशेष समय	नीति कार्यक्रम	विधेयकमा छलफल	शून्य समय	विधेयक प्रस्तुत
१	अमिक शेरचन	प्रदेश प्रमुख								नीति
२	डिल्ली बहादुर चौधरी	मुख्यमन्त्री	प्रत्यक्ष	३			१ सम्बोधन			२ (शुन्य र बिशेष समय)
३	सन्तोष कुमार पाण्डेय	आन्तरिक मामिला कानून तथा सहकारी मन्त्री	प्रत्यक्ष	७						७
४	धन बहादुर मास्की	आर्थिक मामिला मन्त्री	प्रत्यक्ष	८						८
५	राजु खनाल	स्वास्थ्य मन्त्री		३						३
६	लिला गिरी	विपक्षी दलको नेता	प्रत्यक्ष	२	१		१			
७	जोख बहादुर महरा	नेकपा माओवादी केन्द्र/संसदीय दलको नेता	प्रत्यक्ष	२		१	१			
८	नरमाया ढकाल	नागरिक उन्मुक्ती पार्टी	समानुपातिक	२	१		१			

९	अम्बिका काफ्ले	जनता समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	५	१	२	१	१		
१०	सुमन शर्मा रायमाझी	जनमत पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	४	१	१	१	१		
११	मिना कुमारी श्रेष्ठ	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	११	१	५	३	२		
१२	इन्द्रजित थारु	नेकपा माओवादी केन्द्र/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	४	१	१		२		
१३	चेत नारायण आचार्य	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	२	१		१			
१४	जन्मजय तिमिल्सना	नेपाल कांग्रेस/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	७	१	२	२	२		
१५	तारा थापा	राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल	समानुपातिक	९		२	४	२	१	
१६	जानकी प्रसाद यादव	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	प्रत्यक्ष	४		१	२	१		
१७	शुशिला वादी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	४		३	१			
१८	जानकी न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	३		३				
१९	भगवती अधिकारी	नेकपा एकिकृत समाजवादी	समानुपातिक	११		६	२	२	१	
२०	सुधाकर पाण्डेय	नेपाली काँग्रेस	प्रत्यक्ष	५		१	३			१
२१	इन्द्र कुमारी गहतराज	नेकपा एमाले	समानुपातिक	५		४	१			
२२	सिता शर्मा	नेकपा एमाले	समानुपातिक	२		२				
२३	यमुना रोका तामाङ	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	२		१	१			
२४	दिल कुमारी बुढा	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	४		२	२			
२५	भुवनेश्वर चौधरी	नेपाली काँग्रेस	प्रत्यक्ष	६		४	१		१	
२६	राजकुमार चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	७		४	१	१	१	
२७	रामजी प्रसाद घिमिरे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	७		४	१	१	१	
२८	सुरुल पुन	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	२		१	१			
२९	दिनेश पन्थी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	७		४	२	१		
३०	कन्हैया बनिया	लोकतान्त्रिक समाजवादी	प्रत्यक्ष	८		३	३	१	१	
३१	रत्न बहादुर खत्री	नेकपा एमाले	समानुपातिक	७		४	१	२		
३२	निमा गिरी	नेपाली काँग्रेस/सचेतक	समानुपातिक	८		२	२	३	१	
३३	भोज प्रसाद श्रेष्ठ	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	७		३	२	२		
३४	दिपेन्द्र कुमार पुनमगर	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	७			४	२	१	
३५	विश्व प्रेम पाठक	नेपाली कांगेस	प्रत्यक्ष	३			१	१	१	
३६	बादशाह कुर्मी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	३			१	१	१	
३७	अर्जुन कुमार के.सी.	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	५		१	२	२		
३८	दुर्गा प्रसाद चौधरी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	४		१	२	१		
३९	धन बहादुर के.सी.	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१				१		
४०	विर बहादुर राना	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१				१		
४१	हेमा बेल्बासे के.सी.	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	४		२	१	१		
४२	खड्ग बस्नेत	स्वतन्त्र	प्रत्यक्ष	४		३	१			
४३	कृष्ण कुश्मा थारु	नेकपा माओवादी/सचेतक	समानुपातिक	५		२	२	१		
४४	चिन्तामणी पाण्डे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	४		२	१		१	
४५	यम बहादुर नेपाली	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	४		२	२			
४६	बसन्ती न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	४		४				

४७	माया पुन	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	२		२				
४८	खेम बहादुर सारु	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	४		३	१			
४९	धन लक्ष्मी श्रेष्ठ	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	२		१			१	
५०	सन्जु कुमारी चौधरी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	२		१	१			
५१	देवी प्रसाद चौधरी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	२		२				
५२	बिष्णु प्रसाद पन्थी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	९		३	४	१	१	
५३	निर्मला देवी थारु चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पाटी	समानुपातिक	१			१			
५४	सायरा बानो	नेकपा एमाले	समानुपातिक	२		१	१			
५५	मधुसुदन शरण चौधरी कुर्मी	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	२		१	१			
५६	मिना बुढा मगर	नेकपा माओवादी	समानुपातिक	२		१	१			
५७	डिल्ली राज भुसाल	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	४		३	१			
५८	तुल्सीराम शर्मा	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	४		२	२			
५९	राजु प्रसाद श्रेष्ठ	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	३		२	१			
६०	लोकी कुमारी वि.क.	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	६		२	२	२		
६१	नवराज लामिछाने	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	२		१	१			
६२	बैजनाथ कलवार	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१			
६३	प्रचण्ड विक्रम न्यौपाने	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१			१			
६४	भूमिश्वर ढकाल	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१			१			
६५	कृष्णा के.सी	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	१			१			
६६	तुलसी प्रसाद चौधरी	नेकपा एमाले/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	६		३	२		१	
६७	गिरधारीलाल न्यौपाने	नेकपा एमाले	समानुपातिक	३		२			१	
६८	जमुना ढकाल	नेपाली कांगेस	समानुपातिक	२		१	१			
६९	मालती सोडारी	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१		१				
७०	मिना कुमारी बोहरा	नेपाली कांग्रेस	समानुपातिक	१		१				
७१	शान्ति लोध	नेकपा एमाले	समानुपातिक	१					१	
७२	रेखा कुमारी शर्मा	नेकपा एमाले/सचेतक	समानुपातिक	१		१				

अनुसुची ३ : प्रदेश सभाको तेस्रो अधिवेशनअर्न्तगतका बैठकमा बोल्ने प्रदेश सभा सदस्यहरुको विवरण

क्र.सं	नाम	राजनीतिक दल/जिम्मेवारी	प्रतिनिधित्व	बोलेको पटक	विशेष समय
१	भगवती अधिकारी	नेकपा एकिकृत समाजवादी	समानुपातिक	१	१
२	तारा थापा	राष्ट्रिय जनमोर्चा नेपाल	समानुपातिक	१	१
३	अम्बिका काफ्ले	जनता समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१	१
४	मिना कुमारी श्रेष्ठ	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१	१
५	हेमा बेल्बासे के.सी.	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१	१
६	राजकुमार चौधरी	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी/प्रमुख सचेतक	प्रत्यक्ष	१	१
७	सुमन शर्मा रायमाझी	जनमत पार्टी/प्रमुख सचेतक	समानुपातिक	१	१
८	रामजी प्रसाद घिमिरे	नेकपा एमाले	प्रत्यक्ष	१	१
९	भुवनेश्वर चौधरी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष	१	१
१०	दिपेन्द्र कुमार पुनमगर	नेकपा माओवादी	प्रत्यक्ष	१	१

अनुसुची ४ : हालसम्म प्रदेश सभामा नबोलेका प्रदेश सभा सदस्यहरु

क्र.सं	नाम	राजनीतिक दल	प्रतिनिधित्व
१	अनुराग खड्का	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष, दाङ्ग १ (२)
२	अब्दुल रजाक गद्दी	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष, रुपन्देही, १ (२)
३	गिता गुरुङ्ग	जनमत पार्टी	समानुपातिक, रुपन्देही
४	देवकरण प्रसाद कलवार	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष, नवलपरासी १ (२)
५	धनेन्द्र कार्की	नेपाली कांग्रेस	प्रत्यक्ष, गुल्मी १ (२)
६	सरिता पुन	नेकपा एमाले	समानुपातिक, रुकुम

अनुसुची ५ : लुम्बिनी प्रदेश सरकारमा रहेका प्रदेश सभा सदस्यहरुको विवरण

२०७९ फागुन १७ गते पछि पहिलो अधिवेशनको छैठों बैठक			
क्र.सं.	**नाम**	**पद**	**राजनीतिक दल**
१	लिला गिरी	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	नेकपा एमाले
२	जोख बहादुर महरा	मन्त्री, आर्थिक मामिला मन्त्रालय	नेकपा माओवादी केन्द्र
३	चेत नारायण आचार्य	मन्त्री, खानेपानी, ग्रामिण तथा शहरी विकास मन्त्रालय	नेकपा एमाले
४	इन्द्रजीत थारु	मन्त्री, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	नेकपा माओवादी केन्द्र
५	बिष्णु प्रसाद पन्थी	मन्त्री, स्वास्थ्य मन्त्रालय	नेकपा एमाले
६	कृष्णा के.सी.	मन्त्री, आन्तरिक मामिला, कानून तथा सहकारी मन्त्रालय मन्त्रालयको कार्यभार नलिएको	नेकपा माओवादी केन्द्र
७	दुर्गा प्रसाद चौधरी	मन्त्री, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	नेकपा एमाले
८	जानकी प्रसाद यादव	मन्त्री, उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी
९	तुलसी राम शर्मा	मन्त्री, कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय	नेकपा एमाले
१०	चन्द्रकेश गुप्ता	मन्त्री, सामाजिक विकास मन्त्रालय	जनमत पार्टी
२०८० जेठ १२ को दोस्रो अधिवेशनमा मन्त्री रहेका, नयाँ गठबन्धन निर्माण			
क्र.सं.	**नाम**	**पद**	**राजीतिक दल**
१	डिल्ली बहादुर चौधरी	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय खानेपानी, ग्रामिण तथा शहरी विकास मन्त्रालय वन तथा वातावरण मन्त्रालय उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	नेपाली कांग्रेस
२	धन बहादुर मास्की	मन्त्री, आर्थिक मामिला मन्त्रालय	नेकपा माओवादी केन्द्र
३	राजु खनाल	मन्त्री, स्वास्थ्य मन्त्रालय	नेपाली कांग्रेस
४	सन्तोष कुमार पाण्डेय	मन्त्री, आन्तरिक मामिला, कानून तथा सहकारी मन्त्रालय	लोकतान्त्रिक सामजवादी पाटी
५	भण्डारी लाल अहिर	मन्त्री, कृषि तथा भूमि व्यवस्था मन्त्रालय	जनता समाजवादी पार्टी
६	चन्द्रकेश गुप्ता	मन्त्री, सामाजिक विकास मन्त्रालय	जनमत पार्टी
७	धर्म बहादुर चौधरी	मन्त्री, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	नागरिक उन्मुक्ति पार्टी
२०८० फागुन १८ गते तेस्रो अधिवेशनमा थप भएका मन्त्री			
१	कृष्णा के.सी.	मन्त्री, शहरी विकास मन्त्रालय	नेकपा माओवादी केन्द्र
२	सरोज थापा	मन्त्री, उद्योग, पर्यटन तथा यातायात व्यवस्था मन्त्रालय	नेपाली कांग्रेस

पाल्पा विकास केन्द्र २०६५ सालमा स्थापना भई प्रदेशस्तरमा मिडिया विकास, नीतिगत बहस र संवाद साथै अध्ययन अनुसन्धानको क्षेत्रमा काम गर्दै आएको छ । संस्थाले सञ्चालनमा ल्याएको नीतिपात्रो पोर्टलमा लुम्बिनी प्रदेशका स्थानीय सरकार र प्रदेश सरकारसँग सम्बन्धित सामग्रीहरु समेटिएका छन् ।

यो पोर्टलले विशेषगरी पत्रकारहरुलाई स्थानीय एवं प्रदेश सरकारले बनाउने नीतिदेखि बजेट लगायतका विषयमा खास मुद्दा र स्रोतको पहिचान गरी विस्तृत रुपमा समाचार तयार पार्न सहयोग पुऱ्याउँदछ । त्यस्तै, आम जनतालाई आफ्नो समुदायमा के-कस्ता नीतिगत काम भइरहेका छन् भन्ने विषयमा पनि यो पोर्टलले जानकारी दिन्छ ।

संस्थाले प्रदेशस्तरीय पर्यटन प्रवर्द्धन, साँस्कृतिक सम्पदा र शिक्षा सम्बन्धि अध्ययन अनुसन्धान र भिडियो डकुमेन्ट्री निर्माण, स्थानीय तहमा सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ, परिचयात्मक फोटो फिचर निर्माण, क्षमता विकास तालिम र अन्य परामर्शमा काम समेत गर्दै आएको छ ।

प्रकाशकः

पाल्पा विकास केन्द्र

तानसेन नगरपालिका-२, पाल्पा

फोनः ०७५-५२२०९९

इमेल : info@nitipatro.com, palpatdc.dov@gmail.com

वेबः www.nitipatro.com